

TAMPERE.
FINLAND

TAMPEREEN TOIMINNAN JA TALOUDEN KATSAUS

8/2023

TAMPERE

Tampereen toiminnan ja talouden katsaus 08/2023

Julkaisija:
Tampereen kaupunki, Konsernihallinto
PL 487, 33101 Tampere
www.tampere.fi/talous

Kannen suunnittelu: Tampereen kaupunki, Veli-Matti Lahdenniemi
Kuva: Marko Kallio / Skyfox

Julkaisu on saatavissa sähköisesti osoitteessa: www.tampere.fi/talous

Tampereen toiminnan ja talouden katsaus 08/2023

SISÄLLYS

	KONSERNIJOHTAJAN KATSAUS.....	5
	KAUPUNGIN TOIMINTA JA TALOUS.....	8
	Kaupungin tuloslaskelma.....	8
	Verotulot.....	11
	Valtionosuudet.....	13
	Henkilöstö.....	14
	Hankinnat.....	17
	Tuottavuuden tila.....	19
	Rahoituslaskelma.....	21
	Investoinnit.....	23
	Tase.....	25
	KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	27
	Konsernivälitilinpäätös.....	27
	Kaupunkikonsernin tulosenuste.....	29
	Konsernituloslaskelma.....	29
	Konsernin rahoituslaskelma.....	31
	Konsernitase.....	33
	Konsernikatsaus.....	35
	TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU.....	47
	Olennaiset poikkeamat talousarvioon.....	48
	Yhteenveto poikkeamista talousarvioon sitovuustasoittain.....	49
	Talousarvion toiminnan tavoitteiden toteutuminen.....	51
	Sivistyspalvelujen palvelualue.....	55
	Kasvatus- ja opetuslautakunta.....	55
	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	59
	Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue.....	62
	Elinvoima- ja osaamislautakunta.....	62
	Asunto- ja kiinteistölautakunta.....	68
	Kaupunkiympäristön palvelualue.....	74
	Yhdyskuntalautakunta.....	74
	Joukkoliikennelautakunta.....	80
	Kehitysohjelmat.....	83
	Hiedanranta.....	83
	Viiden tähden keskusta.....	85
	Tampere junior.....	87
	Elämystalouden kehitysohjelma.....	87
	Älykaupunki kaupunkilaisille.....	88
	Hiilineutraaleja tekoja.....	88
	Konsernihallinto.....	89
	Konsernihallinto.....	89
	Yhteiset erät.....	90
	Taseyksiköt.....	91
	Liikelaitokset.....	91
	Tampereen Vesi.....	92
	Tampereen Kaupunkiliikenne.....	95
	LIITE 1 Raitiotie-kehitysohjelma ja Tampereen Raitiotie Oy.....	97

TALOUDESSA VÄHÄÄN AIKAAN VIIMEINEN HYVÄ VUOSI?

Kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion tulos päättyi 0-tulokseen ja vuoden aikana kaupunginvaltuuston tekemien muutosten jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 20,8 milj. euroa. Tammielokuun toteuman perusteella laadittu tilinpäätösennuste on 40 milj. euroa ylijäämäinen. Muutettua talousarviota parempi ennuste aiheutuu lähinnä poikkeuksellisen hyvän verotulokehityksen ja erityisesti positiivisen kunnallisverokeräytymän vuoksi.

Kaupungin yhteenlaskettu toimintakate on toteutumassa 14,1 milj. euroa talousarviota parempana. Positiivinen ylitys aiheutuu erityisesti maankäyttö- ja sopimuskorvausten talousarviota suuremmasta kertymästä ja myös maavuokratuottoja kertyy arvioitua enemmän. Verotuloarviota nostettiin kesäkuun ta-

lousarviomuutoksessa 37 milj. eurolla ja positiivinen verotulokehitys parantaa koko vuoden tulosenustetta merkittävästi.

Kuluvan vuoden osalta myönteistä on myös se, että vuosikatteen suhde nettoinvestointeihin on muodostumassa hyvälle tasolle. Nettoinvestointeja on kertymässä 234,5 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion 38,6 milj. eurolla. Investointien alitus aiheutuu lähinnä talonrakennushankkeiden lykkääntymisestä. Vuosikate kattaa investoinneista 72 prosenttia, mikä on voimakkaasti kasvavassa kaupungissa hyvä taso.

Kaupungin lainamäärä on vähenevässä kuluvana vuonna huomattavan paljon. Lainamäärä on putoamassa peräti 82,7 milj. eurolla ja asukaskohtainen lainamäärä on laskemassa 386 eurolla. Asukaskohtaisen lainakannan arvioidaan

olevan vuoden lopussa 3 333 euroa. Vuoden 2023 osalta taloudesta on tulossa tasapainoinen.

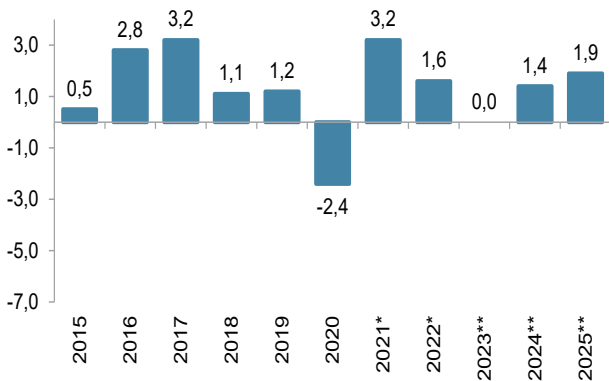
Vaikka kuluvasta vuoden taloudesta on tulossa koko kuntakentällä pääasiassa varsin hyvä, niin sekä Tampereen että pääosan kuntia talousnäkymät heikenevät nopeasti jo vuonna 2024. Valtiovarainministeriö arvioi optimistisesti kuntatalouden olevan ensi vuonna noin miljardi euroa paremman, mitä Kuntarahoitusta on arvioinut. Suurten kaupunkien talousarviovalmisteluista tiheiden tietojen perusteella Kuntarahoitusta arvio kuntataloudesta on huomattavasti lähempänä todellisuutta.

Kaupungin investointitarpeet eivät olennaisesti laske lähivuosina, mutta tulo-rahoituksen taso on jäämässä nykyistä tasoa matalammaksi. Tämän vuoksi

TUNNUSLUKUTAULUKKO

	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintakate, milj. €	-377,0	-1 442,5	-592,1	-604,0	-590,0
Nettomenojen kasvu, %	-59,9	2,7	-59,0	-58,1	-59,1
Vuosikate, milj. €	147,5	142,3	126,9	149,2	168,9
Vuosikate / poistot, %	180,5	114,3	100,0	115,8	131,1
Tulos, milj. €	65,8	17,8	0,0	20,3	40,0
Toiminnan ja investointien rahavirta, 5 vuotta (milj. €)	-190,7	-321,9	-266,6	-295,8	-233,0
Investoinnit (netto), milj. €	-123,0	-232,5	-222,2	-273,1	-234,5
Investointien tulorahoitus, %	119,9	61,2	57,1	54,6	72,0
Lainat, milj. €	788,2	925,9	932,0	932,0	843,2
Lainat, € / asukas	3 117	3 718	3 728	3 728	3 333
Verorahoituksen kasvu, %	-51,3	5,9	-55,8	-53,4	-53,2
Asukasmäärä	252 872	249 009	250 000	250 000	253 000

BRUTTOKANSANTUOTTAEN VOLYYMIN MUUTOS

Lähde: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö
 *) 2021 ja 2022 Tilastokeskuksen ennakkotieto,
 **) 2023-2025 Valtiovarainministeriön ennuste

kaupungin investointien toteuttamisessa on noudatettava tarkkaa harkintaa, jotta kaupungin lainamäärä ei kasvaa hallitsemattomasti. Kaupungin ei tule kuitenkaan kategorisesti supistaa investointitasoa, jotta kaupunki ei omilla toimilla heikennä jo muutoinkin vaikeuksissa olevaa rakennusteollisuutta.

Lähivuosien talousnäkymät ovat hyvin huolestuttavat, mikä on otettava huomioon kaupungin toiminnan ja talouden tulevien vuosien suunnittelussa. Tämän vuoksi on välttämätöntä pidättäytyä uusista pysyvistä menojen lisäyksistä ja myös nykyistä palvelutarjontaa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti.

Työllisyystilanne on hieman heikentynyt

Tampereen työllisyystilanne kohentui vuoden 2022 aikana, ja työttömyysaste säilyi vakaana noin kymmenessä pro-

sentissa alkuvuoden 2023. Kesällä tilanne heikkeni hieman, mutta elokuussa työttömyysaste koheni alle 11 prosenttiin (10,8 %), myös työnhakijoiden määrä laski hieman edeltävistä kuukausista 13 359 henkilöön. Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyys kuitenkin lisääntyi noin 1 400 henkilöllä.

Työttömien määrät ovat säilyneet melko tasaisina alkuvuonna niin nuorten, yli 50-vuotiaiden, ulkomaalaisten kuin pitkäaikaistyöttömien keskuudessa. Elokuussa työttömänä oli 1 627 alle 25-vuotiasta, 3 622 yli 50-vuotiasta, 1 623 ulkomaalaista ja 4 181 pitkäaikaistyötöntä. Vuodentakaiseen verrattuna määrät ovat hieman nousseet.

Heikkenevä taloustilanne voi vaikeuttaa työllisyystilannetta tulevaisuudessa. Tätä voi osaltaan ennakoida avoimien työpaikkojen määrä, joka heikentyi edellisvuodesta.

Kaupungin kasvu jatkuu voimakkaana

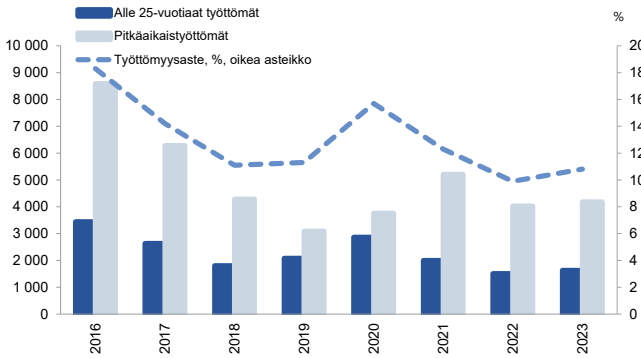
Kaupungin kasvu on jatkunut yhä voimakkaana ja keväällä ylittyi 250 000 asukkaan raja. Kuluneena vuonna Tampere on elokuun loppuun mennessä kasvanut 3863 uudella asukkaalla, mikä on noin 800 asukasta enemmän kuin edellisvuonna samaan ajankohtaan mennessä. Kasvu perustuu kuntien väliseen ja maahanmuuton muuttovoittoon, sillä syntyvyys on pysynyt yhä alhaisissa lukemissa. Kaupunki on toivottanut tervetulleeksi kasvun myötä runsaasti uusia kansainvälisiä tamperelaisia. Noin puolet väestönkasvusta muodostuu nettomaahanmuutosta.

Vetovoimainen kaupunki säilyttää yhä paikkansa Suomen suosituimpana asuinpaikkana ja on Suomen suosituin opiskelukaupunki. Tampere on yhä vahvistanut asemaansa yritystapahtumien ja kongressien järjestämispaikkana ja järjestettyjen tapahtumien määrän odotetaan loppuvuodesta ylittyvän vuoteen 2022 nähden.

Kaupungin kasvaessa liikkumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Liikkumisen tulee olla sujuvaa kaikilla kulkuuodoilla. Viime vuosina on tehty merkittäviä panostuksia joukkoliikenteeseen, ja joukkoliikenteen suosio onkin kasvanut kaupunkilaisten keskuudessa vuoden takaiseen verrattuna. Nysseliikenteessä tehtiin tammi-elokuussa noin 32,4 miljoonaa nousua, mikä on noin 23 % enemmän kuin viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla. Myös kävellen ja

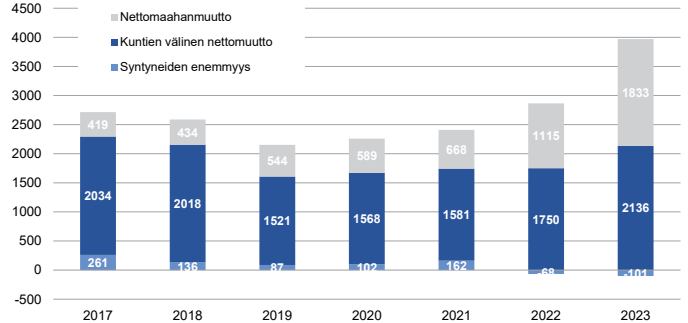
<p>VÄKILUKU</p> <p>252 872</p> <p>(elokuu 2023)</p>	<p>VÄESTÖNMUUTOS</p> <p>+ 3 863</p> <p>(tammi-elokuu)</p>	<p>TYÖTTÖMYYSASTE</p> <p>10,8 %</p> <p>(elokuu)</p>
--	--	--

TYÖTTÖMYYSASTE SEKÄ NUORTEN JA PITKÄAIKAISTYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ TAMPEREELLA, ELOKUU

Lähde: TEM työnvälitystilasto

VÄESTÖNMUUTOKSET, TAMMI-ELOKUU

Kuvion lähde: Tilastokeskus ennakkotieto

pyörällä taitettujen matkojen suosio on kasvanut. Lisäksi raitiotien laajentamissuunnitelma Pirkkalaan ja Linnainmaalle on edennyt suunnitellusti.

Kasvavassa kaupungissa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että keskusta säilyy viihtyisänä ja saavutettavana. Keskustan saavutettavuuden parantamiseen tähtäävä liikennejärjestelmäsuunnitelma on edennyt aikataulun mukaisesti ja suunnitelmaluonnoksen ennustetaan valmistuvan vuoden 2023 loppuun mennessä. Tyytyväisyys keskustan katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoon on myös parantunut vuoteen 2022 verrattuna. Ympäristöstä huolehtiminen ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ovat keskeisiä tavoitteita Tampereella. Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on pääosin määritetty

ja monimuotoisuuden perustilaseuranta on aloitettu kartoittamalla Länsi-Tampereen suuralueen luontotyypit ja tekemällä linnustoselvityksiä keskeisillä alueilla.

Asemakaavoituksella mahdollistetaan Tampereelle pientalorakentamista, ja tässä tavoitteessa on kuluneena vuonna edetty suunnitellusti. Kaupungin kasvun tavoitteena on suunnata asumista joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin ja tässä tavoitteessa on onnistuttu hyvin, kun asemakaavoitusohjelman mukaisesti 82 prosenttia asuminen asemakaavoista sijoittuu näille alueille. Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukaisessa asuntotuotannossa jätäneen tavoitteesta, jonka mukaan kohtuuhintaisia asuntoja pitäisi valmistua vuoden loppuun mennessä 716. Elokuun arvion mukaan kohtuuhintaisia asuntoja

valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä 534. Asuinalueiden kehittämistyö edistyy tavoitteiden mukaisesti ja Kaukajärvi-Annalan kaupunginosaohjelma on käynnissä. Kaupunkitasoista kaupunginosakehittämisen työryhmää ollaan käynnistämässä parhaillaan.

Kaupungin tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Soteuudistuksen jälkeen kaupungin tehtävissä korostuu yhä vahvemmin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tampere on lähtenyt viemään uutta rooliaan eteenpäin monella rintamalla. Tärkeää on, että työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen ja koko kaupunkiyhteisön kanssa.

KAUPUNGIN TULOSLASKELMA

Ei sisällä sisäisiä eriä

Milj. euroa	Tot. 1-8 / 2023	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintatulot						
Myyntitulot	109,9	244,3	161,9	162,4	166,6	4,3
Maksutulot	23,4	100,4	35,0	35,0	39,6	4,6
Tuet ja avustukset	20,2	62,6	31,7	36,6	34,1	-2,6
Vuokratulot	71,4	85,6	89,1	103,7	107,5	3,8
Muut toimintatulot	21,0	23,3	27,5	27,0	32,6	5,6
Tulot yhteensä	246,0	516,3	345,3	364,6	380,3	15,7
Valmistus omaan käyttöön	2,4	5,1	5,1	5,4	5,4	0,0
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-296,3	-686,1	-431,1	-448,6	-445,4	3,2
Palkat ja palkkiot	-238,2	-547,2	-346,5	-360,0	-357,1	2,9
Henkilösivukulut	-58,2	-138,9	-84,7	-88,6	-88,3	0,3
Eläkekulut	-48,8	-118,5	-71,3	-73,9	-73,6	0,3
Muut henkilösivukulut	-9,4	-20,4	-13,3	-14,7	-14,7	0,0
Palvelujen ostot	-201,1	-994,1	-309,4	-323,3	-327,6	-4,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24,3	-64,6	-40,6	-41,6	-41,7	-0,1
Avustukset	-42,9	-104,8	-66,0	-64,3	-65,7	-1,4
Vuokramenot	-59,0	-109,6	-90,4	-90,7	-90,0	0,7
Muut toimintamenot	-1,7	-4,7	-5,1	-5,5	-5,3	0,3
Menot yhteensä	-625,4	-1 964,0	-942,6	-974,0	-975,6	-1,7
Toimintakate	-377,0	-1 442,5	-592,1	-604,0	-590,0	14,0
Verotulot	469,6	1 192,3	630,0	673,0	677,0	4,0
Valtionosuudet	37,4	373,9	61,9	56,2	56,2	0,0
Rahoitustulot ja -menot	17,5	18,6	27,2	24,0	25,7	1,7
Vuosikate	147,5	142,3	126,9	149,2	168,9	19,7
Suunnitelmapoistot	-81,7	-124,4	-126,9	-128,8	-128,9	-0,0
Tilikauden tulos	65,8	17,8	0,0	20,3	40,0	19,7

Tuloslaskelman toteuma ja tilinpäätösennuste

Tuloslaskelma ei ole vertailukelpoinen edellisuuteen vuodenvaihteessa toteutuneen sote-uudistuksen takia.

Tilikauden tulosenuste on 40,0 milj. euroa ylijäämäinen. Tuloksen ennuste-

taan toteutuvan 19,7 milj. euroa muutet-
tua talousarviota parempana, mitä selit-
tää erityisesti toimintatuottojen ylitykset.
Tilikauden tulosenuste on 22,2 milj. eu-
roa edellisuutta parempi.

Toimintakatteen tilinpäätösennuste
on 14,0 milj. euroa muutettua talousarvi-

ota parempi. Toimintatuottojen 15,7 milj.
euron (4,3 %) ylityksen taustalla ovat eri-
tyisesti pysyvien vastaavien myyntivoitot
ja maankäyttösopimuskorvaukset. Toi-
mintakulujen ennustetaan toteutuvan
1,7 milj. euroa budjetoitua suurempina.

Verorahoituksen ennustetaan toteutuvan 4,0 milj. euroa budjetoitua parempana kunnallisverojen takia. Verotulojen ja valtionosuuksien tarkempi analyysi löytyy katsauksesta tuottojen ja kulujen analyysin jälkeen.

Vuosikatteen 168,9 milj. euron ennuste kattaa ennustetut suunnitelmapoistot 131-prosenttisesti. Poistojen ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisena. Poistojen kasvuun vaikuttaa kaupungin korkea investointitaso.

Tuotot

Myyntituottojen tilinpäätösennuste on 4,3 milj. euroa (2,6 %) budjetoitua parempi, mitä selittää erityisesti kaupunkiympäristön palvelualueen myyntituottojen ylitys.

Maksutuottojen ennustetaan toteutuvan 4,6 milj. euroa (13,2 %) muutettua talousarviota parempana maankäyttösopimuskorvausten takia.

Tuet ja avustukset toteutuvat ennusteen mukaan 2,6 milj. euroa (7,0 %) bud-

jetoitua pienempänä. Suurimmat tukien ja avustusten alitukset kohdistuvat sivistyspalvelujen palvelualueelle.

Vuokratuottojen ennuste ylittää muutetun talousarvion 3,8 milj. eurolla (3,6 %), mikä selittyy pääosin maa-alueiden vuokratuotoilla.

Muiden toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 5,6 milj. euroa (20,8 %) budjetoitua suurempina pääosin pysyvien vastaavien myyntivoittojen takia.

Kulut

Henkilöstökulujen tilinpäätösennuste ylittää muutetun talousarvion 3,2 milj. eurolla. Ennusteessa on arvioitu kunta-alan palkkaratkaisun lisäkustannusvaikutuksen olevan noin 7,9 milj. euroa vuonna 2023. Henkilöstömenojen tarkempi analyysi löytyy kohdasta Henkilöstö.

Materiaali- ja palveluostojen ennuste on 4,4 milj. euroa budjetoitua suurempi, mitä selittää erityisesti palveluostojen lytykset sivistyspalvelujen palvelualueella. Palvelujen ostot sekä Aineet, tarvikkeet

ja tavarat -tiliryhmien analysointi löytyy kohdasta Hankinnat.

Avustuskulujen ennustetaan ylittyvän 1,4 milj. euroa (2,2 %) työmarkkinatuen kuntaosuuden 2,0 milj. euron ylityksen vuoksi.

Vuokratulujen ennustetaan toteutuvan 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Alitukset kohdistuvat pääosin rakennusten ja huoneistojen vuokratuluihin.

Muiden toimintakulujen ennustetaan toteutuvan lähes budjetoidusti.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

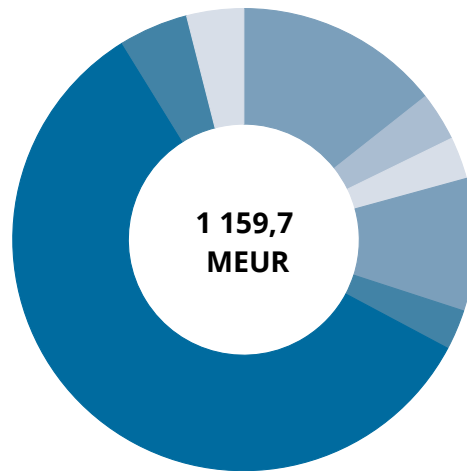
Tuloslaskelman tunnusluvut	Tot. 1-8 2023	TP 2022	TP Enn 2023
Toimintatuotot / Toimintakulut*, %	39	26	39
Vuosikate / Suunnitelmapoistot, %	180	114	131
Vuosikate, euroa / asukas	583	571	668
Asukasmäärä	252 872	249 009	253 000

*Kuluista on vähennetty Valmistus omaan käyttöön -erän kautta tehdyt oikaisut

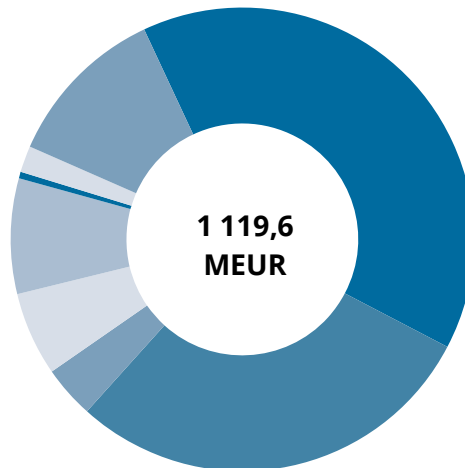
TUOTOT

- Myyntituotot 166,6 M€, 14 %
- Maksutuotot 39,6 M€, 3 %
- Tuet ja avustukset 34,1 M€, 3 %
- Vuokratuotot 107,5 M€, 9 %
- Muut toimintatuotot 32,6 M€, 3 %
- Verotulot 677,0 M€, 58 %
- Valtionosuudet 56,2 M€, 5 %
- Rahoitustuotot 46,2 M€, 4 %

KULUT

- Henkilöstökulut 443,7 M€, 40 %
- Palvelujen ostot 324,9 M€, 29 %
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat 40,8 M€, 4 %
- Avustukset 65,7 M€, 6 %
- Vuokratulot 90,0 M€, 8 %
- Muut toimintakulut 5,3 M€, 0,5 %
- Rahoituskulut 20,5 M€, 2 %
- Poistot ja arvonalentumiset 128,9 M€, 12%

Kuluista on vähennetty Valmistus omaan käyttöön -erän kautta tehdyt oikaisut

Verotulot

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn / Muutettu TA
Kunnallisvero	346,4	953,9	467,0	471,0	4,0
Kiinteistövero	51,1	99,6	106,0	106,0	0,0
Yhteisövero	72,1	138,8	100,0	100,0	0,0
Yhteensä	469,6	1 192,3	673,0	677,0	4,0

Verotulojen toteuma ja tilinpäätösennuste

Tilikauden 2023 verotulojen kokonaiskertymäksi arvioidaan 677 milj. euroa, mikä on 4 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän ja 47 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Ennustetta ei ole muutettu kesäkuun raportoinnin jälkeen.

Verotulojen kertymäärä arvio pohjautuu Kuntaliiton kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon elokuulta 2023.

Elokuun loppuun mennessä verotuloja on tilitetty yhteensä lähes 470 milj. euroa.

Vanhoilta verovuosilta (eli ennen verovuotta 2023) kertyy verotuloja korkeammilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Tämä nostaa verotilityksen tasoa selvästi kalenterivuonna 2023. Ensi vuonna vanhojen verovuosien positiivinen vaikutus käytännössä poistuu ja näin ollen kehitys on negatiivinen. Tämän ns. verohännän euromäärä riippuu pääasiassa makset-

tavan verotulon 2022 määrästä ja miten verovuoden jäännösverot kertyvät.

Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 4 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Kuluva vuoden ennakoverot ovat kehittyneet myönteisesti ja erityisesti palkkasumman kasvu on ollut voimakasta suurelta osin sopimuskorotusten ansioista. Vuoden 2022 verotus valmistuu lokakuun lopussa 2023. Sote-uudistuksen yhteydessä kaikkien Manner-Suomen kuntien veroprosentteja leikattiin 12,64 %-yksiköllä. Tampereen veroprosentti vuonna 2023 on siten 7,61.

Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 100 milj. euroa. Ennusteeseen liittyy kuitenkin epävarmuutta. Tammi- ja helmikuussa kertyi verovuoden 2022 lisäennakoita ennustettua paremmin, mutta kesästä alkaen yritykset ovat alentaneet maksettua ja ennakoveroja, ja tämä on näkynyt yhteisöveron tilityksissä viime kuukausina.

Kiinteistöverotuloja ennustetaan kertyvän 106 milj. euroa. Verotulot kasvavat viime vuodesta 6,4 milj. euroa (6,4 %). Reipas kasvu johtuu rakennuskus-

tannusindeksin nousun aiheuttamasta jälleenhankinta-arvojen korotuksesta. Rakennuskustannusindeksin nousu on suurempi kuin koskaan aiemmin kiinteistöverotuksen historian aikana.

Kuukausitilitysten vertailua tilikausien välillä vaikeuttaa koronapandemia vuonna 2021, verotuksen joustavaan valmistumiseen ja vuonna 2023 sote- ja pela-uudistuksen vaikutukset. Vuonna 2020 muutokset kiinteistöverotuksessa siirsivät noin 9 milj. euroa kiinteistöverotuloja alkuvuodelle 2021. Yhteisöverotulojen vuosien välisessä vertailussa tulee huomioida, että kuntien jako-osuuden nosto 10 %-yksiköllä vuosina 2020–2021 koronapandemian takia. Vuonna 2023 kertyy ns. verohäntä, mikä näkyy tammi-helmikuun kunnallisverotilityksissä ja tulee näkymään loppuvuonna.

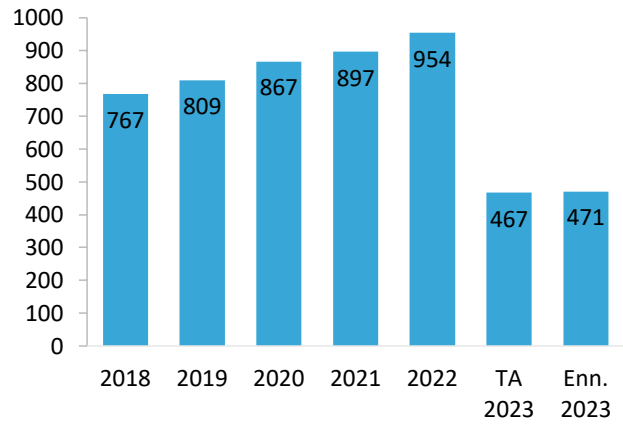
Kuukausitilitysten yhteissummat kolmelta vuodelta löytyvät seuraavalta sivulta.

KUNNALLISVERON MAKSUPERUSTEISET TILITYKSET

Milj. euroa	2021	2022	2023
Tammikuu	92,2	99,9	102,7
Helmikuu	80,8	87,2	48,6
Maaliskuu	75,5	76,7	35,6
Huhtikuu	77,9	83,3	36,3
Toukokuu	82,4	90,1	38,3
Kesäkuu	75,5	78,7	34,7
Heinäkuu	82,9	68,8	36,6
Elokuu	54,1	63,5	13,6
Syyskuu	49,0	54,7	
Lokakuu	64,5	78,2	
Marraskuu	77,9	83,5	
Joulukuu	83,9	89,5	
Koko vuosi	896,8	953,9	346,4
Kumulat. 1-8	621,3	648,1	346,4

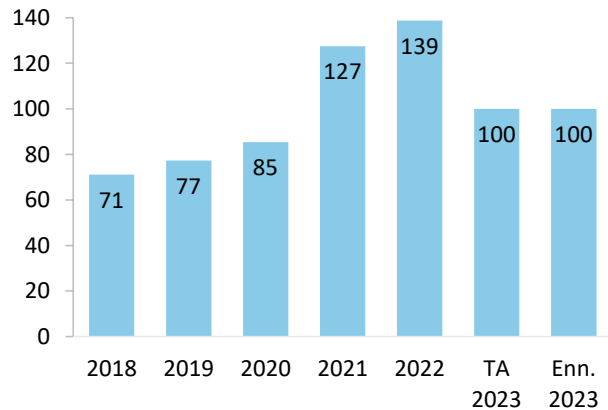
KUNNALLISVERON KEHITYS

YHTEISÖVERON MAKSUPERUSTEISET TILITYKSET

Milj. euroa	2021	2022	2023
Tammikuu	11,8	16,5	13,6
Helmikuu	23,0	30,4	21,9
Maaliskuu	10,0	9,2	7,1
Huhtikuu	8,9	7,8	6,4
Toukokuu	9,9	9,0	6,4
Kesäkuu	8,9	8,5	5,5
Heinäkuu	8,8	9,4	5,7
Elokuu	8,4	8,8	5,5
Syyskuu	7,4	12,2	
Lokakuu	11,5	9,3	
Marraskuu	8,1	8,0	
Joulukuu	10,8	9,6	
Koko vuosi	127,5	138,8	72,1
Kumulat. 1-8	89,6	99,5	72,1

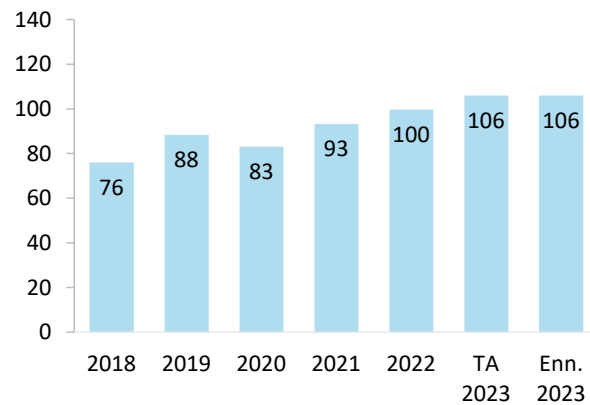
YHTEISÖVERON KEHITYS

KIINTEISTÖVERON MAKSUPERUSTEISET TILITYKSET

Milj. euroa	2021	2022	2023
Tammikuu	2,4	3,7	2,2
Helmikuu	6,4	4,5	3,9
Maaliskuu	0,7	0,8	0,6
Huhtikuu	0,7	0,8	0,9
Toukokuu	0,7	-0,5	0,4
Kesäkuu	0,6	0,5	0,6
Heinäkuu	20,9	23,3	26,3
Elokuu	13,1	14,2	16,1
Syyskuu	23,8	27,9	
Lokakuu	11,6	12,5	
Marraskuu	5,9	7,4	
Joulukuu	6,5	4,5	
Koko vuosi	93,3	99,6	51,1
Kumulat. 1-8	45,5	47,3	51,1

KIINTEISTÖVERON KEHITYS

Valtionosuudet

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn / Muutettu TA
Peruspalvelujen valtionosuus	-39,2	179,5	-58,8	-58,8	0,0
Veromenetysten kompensatio	24,2	115,9	36,3	36,3	0,0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	52,4	78,4	78,6	78,6	0,0
Yhteensä	37,4	373,9	56,2	56,2	0,0

Valtionosuuksien toteuma ja tilinpäätösnennuste

Valtionosuuksia ennustetaan saatavan päätösten mukaisesti yhteensä 56,2 milj. euroa. Ennuste ei ole muuttunut huhtikuun raportoinnin jälkeen.

Vuonna 2023 tapahtui kautta aikojen suurin muutos kuntien valtionosuusjärjestelmässä, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa ja kuntien valtionosuuksia siirrettiin hyvinvointialueille. Tampereen kaupungin peruspalvelujen valtionosuus painui lähes 60 milj. euroa negatiiviseksi sote-uudistukseen liittyvän muutosrajoittimen (-53,8 milj. euroa) ja siirtymätasauksen (-17,9 milj. euroa) johdosta.

Peruspalvelujen valtionosuuden ennuste on muutetun talousarvion mu-

kainen. Muutettu talousarvio vastaa valtiovarainministeriön 29.12.2022 valtionosuuksipäätöstä.

Sote-siirtolaskelmat päivitetään vuoden 2023 aikana. Lopullinen siirtolaskelma määrittää sen, kuinka paljon rahoitusta kunnat ja hyvinvointialueet saavat valtiolta vuodesta 2024 lukien ja samalla oikaistaan takautuvasti myös vuoden 2023 rahoitusta. Vuoden 2023 rahoituksen oikaisu toteutetaan vuosina 2024 ja 2025 eli vuonna 2023 saatavat valtionosuudet eivät tältä osin muutu.

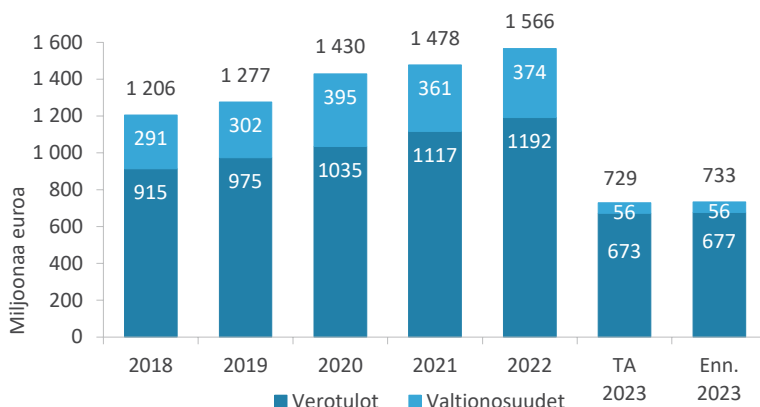
Veromenetysten kompensatiota ennustetaan saatavan muutetun talousarvion mukaisesti. Kompensatio erotettiin peruspalvelujen valtionosuudesta vuodelle 2020. Verovähennyksistä ja muista valtion päättämistä veroperustemuutok-

sista johtuva kunnallisverotulojen menetyks kompensoidaan nykyisin kunnille valtionosuuden yhteydessä. Vuodesta 2010 lähtien Tampereelle kertyneet verotulojen menetysten kompensatiot ovat vuonna 2023 noin 36 milj. euroa (2022: 115,9 milj. e); sote-uudistus leikkasi myös tätä erää.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia ennustetaan saatavan muutetun talousarvion mukaisesti 78,6 milj. euroa.

Valtionosuudet sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset tilitetään kunnille kuukausittain tasaerinä. Vuoden aikana tehtyjen muutospäätösten tilitykset toteutetaan tasasuuruksina erinä jäljellä oleville kuukausille.

VERORAHOITUKSEN KEHITYS

Henkilöstö

Henkilöstömenot (milj. euroa)	Tot. 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn. 23/ Muutettu TA 23
Palkat ja palkkiot	-238,2	-547,2	-360,0	-357,1	2,9
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-48,8	-118,5	-73,9	-73,6	0,3
Muut henkilösivukulut	-9,4	-20,4	-14,7	-14,7	0,0
Yhteensä	-296,3	-686,1	-448,6	-445,4	3,2

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötövuodet

Henkilöstömenot olivat elokuun lopussa 296,3 miljoonaa euroa. Taloudellisiin syihin perustuvien palkattomien vapaiden (3 679 henkilötyöpäivää) palkka- ja sivukuluja vähentävä vaikutus oli tammielokuussa 0,3 miljoonaa euroa.

Tammi-elokuussa 2023 palkallisten henkilötövuosien määrä oli 5 418 henkilötyövotta. Palkalliset henkilötövuodet kuvaavat sitä panosta, josta kaupungille aiheutuu henkilöstömenoja. Määrä on 3 289 henkilötyövotta pienempi kuin edellisenä vuonna. Vakinaisen henkilöstön palkalliset henkilötövuodet vähenivät 2 550 henkilötyövotta vuoden 2022 vastaavaan ajankohtaan nähden. Sijaishenkilöstön henkilötövuodet vähenivät 616 henkilötyövodella (-51,2 %) ja muun määräaikaisen henkilöstön henkilötövuodet 121 henkilötyövodella (-12,5 %). Palkkatuetun henkilöstön henkilötövuosien määrä väheni 1 henkilötyövotta (-1,2 %).

Henkilöstömenojen tilinpäätöksen ennuste on 445,4 miljoonaa euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 3,2 miljoonaa euroa (0,7 %). Yksityisten alojen sopimusratkaisut vaikuttavat kunta- ja hyvinvointialojen aiemmin sovittuihin palkankorotuksiin (ns. perälautaratkaisu). Ennusteessa on arvioitu kunta-alan palkkaratkaisun lisäkustannusvaikutuksen olevan noin 7,9 miljoonaa euroa vuonna 2023. Edelliseen vuoteen

nähdessä henkilöstömenojen ennustetaan vähenevän 240,7 miljoonaa euroa (35,1 %).

Palkallisten henkilötövuosien ennuste vuodelle 2023 on 8 227 henkilötyövotta, josta palkkatuetun henkilöstön osuus on 183 henkilötyövotta. Ennuste alittaa muutetun talousarvion 45 henkilötyövotta. Henkilötövuosien ennustetaan vähenevän 4 979:lla (-37,7 %) vuoteen 2022 nähden. Sekä palkallisten henkilötövuosien että henkilöstömenojen laskua selittää Pirkanmaan hyvinvointialueen toiminnan aloitus 1.1.2023.

Merkittävimmät muutokset muutettuun talousarvioon nähden

Kasvatus- ja opetuslautakunnan henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan yhteensä 0,4 miljoonaa euroa muutettua talousarviota suurempina. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstökulujen 1,1 miljoonan euron ylitykset aiheutuvat sijaiskustannuksista, palkkaratkaisun järjestelyvaraerän vaikutuksesta sekä palvelutarpeen kasvusta. Perusopetuksen henkilöstökulujen ennuste on 0,7 miljoonaa euroa budjetoitua parempi, hankerahoituksella katettavan toiminnan ennustemuutoksen takia. Mikäli sijaiskulut toteutuvat loppuvuonna yhtä korkealla tasolla kuin kevätlukukaudella, niin riski perusopetuksen henkilöstömenojen ylitykselle vuoden lopussa on olemassa. Palkallisten henkilötövuosien

ennuste on 80 henkilötyövotta muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelutarpeen kasvusta. Ylityksestä 53 henkilötyövotta on hankerahoitteisia ja 27 omarahoitteisia. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen saatiin 2022 merkittävästi hankerahoitusta, josta osa on otettu käyttöön vasta vuoden 2023 alusta. Hankerahoituksesta pääosa on saatu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseen sekä tuen lainsäädännön toimeenpanoon. Tavoitteena on ollut palkata opettajia, erityisopettajia ja avustajia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan henkilöstömenojen ja palkallisten henkilötövuosien ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisena. Nuorisotyöhön on saatu rahoitusta kaupakeskuksen nuorisotilan avaamiseksi. Uuteen nuorisotilaan palkataan neljä nuorisohjaaja, joiden osalta henkilöstökustannukset on huomioitu ennusteessa.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan osalta henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 3,7 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötövuosien 87 henkilötyövotta muutettua talousarviota pienempinä. Ennusteeseen sisältyy poikkeamia palveluryhmätasolla.

Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,5 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötövuosien 5 henkilötyövotta alle

muutetun talousarvion projektitoiminnan ennusteen takia.

Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 3,2 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 74 henkilötyövuotta alle muutetun talousarvion. Henkilöstömenojen alitus ennusteessa aiheutuu palkkatukityöllistämistä sekä rekrytointien viivästyttämisestä. Henkilöstösuunnitelmassa varauduttiin palveluohjaajien (30 htv) rekrytointiin siirtymävaiheen ajaksi, kunnes TE-palvelut siirtyvät pysyvästi kuntiin. Palkkatuen lainsäädännön

uudistuksen voimaantulo on viivästynyt, minkä takia tarve palveluohjaajien rekrytoinnille ei ole realisoitunut.

Asunto- ja kiinteistölautakunnan osalta henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,3 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 4 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempänä.

Joukkoliikennelautakunnan osalta henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan olennaisesti muutetun talousarvion mukaisesti. Kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun kustannusvaikutus on huomioitu ennusteessa. Palkallisten

henkilötyövuosien ennustetaan muutetun talousarvion mukaisena.

Yhdyskuntalautakunnan osalta henkilöstömenojen ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Palkallisten henkilötyövuosien ennustetaan alittavan muutetun talousarvion 11 henkilötyövuotta. Henkilöstömenojen ennusteeseen vaikuttaa kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun kustannukset.

Konsernihallinnon henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,5 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 23 henkilötyövuotta muutettua talousar-

Palkalliset henkilötyövuodet	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Ilman palkkatuetta henkilöstöä	5 304	13 025	7 995	8 031	37
Palkkatuetta henkilöstöä	114	180	277	196	-81
Palkalliset henkilötyövuodet yhteensä	5 418	13 206	8 272	8 227	-45

Palkalliset henkilötyövuodet	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue	-	4 523	-	-	0
Sosiaali- ja terveystaloutakunta	-	4 523	-	-	0
Sivistyspalvelujen palvelualue	3 480	5 007	5 201	5 281	80
Kasvatus- ja opetuslautakunta	2 845	4 050	4 222	4 302	80
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	635	957	979	979	0
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue	1 224	1 898	1 953	1 867	-87
Elinvoima- ja osaamislautakunta	1 188	1 849	1 896	1 814	-82
Asunto- ja kiinteistölautakunta	36	50	57	53	-4
Kaupunkiympäristön palvelualue	221	318	361	348	-13
Yhdyskuntalautakunta	203	293	333	321	-11
Joukkoliikennelautakunta	17	25	29	27	-2
Konsernihallinto	201	333	313	290	-23
Liikelaikokset	294	451	443	441	-2
Tampereen Kaupunkiliikenne	183	295	279	277	-2
Tampereen Vesi	111	157	164	164	-0
Pirkanmaan pelastuslaitos	-	675	-	-	0
Yhteensä	5 418	13 206	8 272	8 227	-45

viota pienempinä. Muutos tulee useasta eri yksiköstä ja johtuu mm. viivästyneistä rekrytoinneista sekä projektien aikataulumuutoksista.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen henkilötyövuodet ovat kehittyneet lähes suunnitelman mukaisesti. Koko vuoden osalta ennustetaan laskua edellisvuodesta noin 17 henkilötyövuoden verran. Henkilöstömenojen arvioidaan ylittävän budjetoidun noin 0,4 miljoonaa euroa pääosin kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun vuoksi.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,4 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina pääosin kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun vuoksi. Palkallisten henkilötyövuosien ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisina.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset saadaan laskeamalla yhteen kaupungin oman henkilöstön henkilöstömenot sekä vuokratyövoiman käytöstä aiheutuneet kustannukset.

Työvoimakustannusten tilinpäätöksenuste on 445,9 miljoonaa euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 3,1 miljoonaa euroa. Henkilöstömenojen alitus on 3,2 miljoonaa euroa. Työvoimanvuokrausmenojen ennuste ylittää muutetun talousarvion 0,1 miljoonaa euroa.

Työvoimakustannukset (milj. euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue	-244,6	0,0	0,0	0,0
Sosiaali- ja terveystaloutakunta	-244,6	0,0	0,0	0,0
Sivistystalouden palvelualue	-232,2	-255,9	-256,4	-0,5
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-192,0	-212,8	-213,2	-0,4
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-40,2	-43,1	-43,2	-0,1
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue	-111,7	-121,2	-117,3	3,9
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-107,4	-117,0	-113,4	3,7
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-4,2	-4,2	-3,9	0,3
Kaupunkiympäristön palvelualue	-19,9	-23,5	-23,5	0,0
Yhdyskuntalautakunta	-18,6	-21,8	-21,8	0,0
Joukkoliikennelautakunta	-1,3	-1,6	-1,6	0,0
Konsernihallinto	-26,7	-25,9	-25,4	0,5
Liikelaitokset	-24,3	-22,6	-23,4	-0,8
Tampereen Kaupunkiliikenne	-15,0	-13,2	-13,6	-0,4
Tampereen Vesi	-9,2	-9,4	-9,7	-0,4
Pirkanmaan pelastuslaitos	-38,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	-697,4	-449,0	-445,9	3,1

Hankinnat

Hankintojen toteuma ja tilinpäätösennuste

- Ostot 1,2 % suunnitelmaa suuremmat
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen poistuminen pienensi hankintojen arvon kolmasosaan vuoteen 2022 verrattuna

Palvelujen ja materiaalien ostojen koko vuoden ennuste on 369,3 milj. euroa, mikä on 4,4 milj. euroa suunniteltua enemmän. Palvelujen ostot ovat ennusteen mukaan ylityksessä 4,3 milj. eurola. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ennuste on olennaisesti vuosisuunnitelman mukainen, ylittyen 0,1 milj. eurolla. Palveluostojen ylitystä selittää erityisesti matkustus- ja kuljetuspalveluiden sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluiden kasvu, mikä johtuu toisaalta inflatorisen toimintaympäristön aiheuttamasta kustannustason noususta, mutta myös palvelukysynnän voimakkaasta kasvusta erityisesti joukkoliikennepalveluissa. Toisaalta erityisesti konsernihallinnon ja työllisyys- ja elinkeinopalveluiden muiden palveluiden kustannukset ovat ennusteen mukaan alittumassa. Hankintojen ennusteesta noin 3,6 milj. euroa on investointihankkeisiin liittyviä, Valmistus omaan käyttöön -erän (Vok) kautta taaseeseen aktivoitavia hankintoja.

Palvelujen ja materiaalien ostojen ennustetta ei voi suoraan verrata edellisvuoteen, sillä sosiaali- ja terveyspalvelut ja pelastuslaitos siirtyivät hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lukien. Ennusteen arvioitu vertailukelpoinen kasvu edellisvuoteen verrattuna on 15,9 milj. euroa (4,5 %). Kasvua selittää toisaalta kustannustason voimakas nousu, mutta myös palvelukysynnän kasvu. Kasvatus- ja opetuspalveluissa palvelusetelipäivähoitoa on laajennettu minkä lisäksi palveluun on tullut suuret indeksikorotukset. Kasvatus- ja opetuspalveluissa myös ra-

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Palvelujen ostot	-201,1	-323,3	-327,6	-4,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24,3	-41,6	-41,7	-0,1
Yhteensä	-225,4	-364,9	-369,3	-4,4

Ostot palveluryhmittäin (milj. euroa)	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
1. Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-51,7	-54,2	-2,6
2. Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut	-43,1	-42,0	1,1
3. Puhtaanpito- ja pesulapalvelut	-40,1	-40,8	-0,7
4. Toimistopalvelut	-30,1	-31,0	-1,0
5. Majoitus ja ravitsemuspalvelut	-26,7	-29,6	-2,8
6. Asiakaspalvelujen ostot	-22,1	-21,4	0,7
7. Palvelusetelimenot	-20,9	-20,9	0,0
8. ICT-palvelut	-20,4	-20,0	0,5
9. Muut palvelut	-21,7	-19,9	1,8
10. Asiantuntijapalvelut	-18,0	-18,2	-0,2

Ostot tavararyhmittäin (milj. euroa)	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
1. Muun materiaalin ostot	-7,7	-7,8	-0,1
2. Kirjallisuuden ostot	-6,6	-6,7	-0,1
3. Poltto- ja voiteluaineiden ostot	-5,6	-5,6	-0,0
4. Kaluston ostot	-4,8	-4,7	0,1
5. Sähkön ostot	-4,2	-4,1	0,1
6. Veden ostot	-3,6	-3,3	0,3
7. Rakennusmateriaalin ostot	-2,3	-2,3	0,0
8. Toimisto- ja koulutarvikkeiden ostot	-2,1	-2,1	0,0
9. Elintarvikkeiden ostot	-1,2	-1,6	-0,3
10. Vaatteiston ostot	-1,1	-1,2	-0,0

vitsemuspalveluiden sekä materiaalien ja kaluston ostojen kulut kasvavat edellisvuoteen verrattuna. Kaupunkiympäristön palvelualueella kasvaa rakennuttamisen ja kunnossapitopalvelujen ostot sekä joukkoliikennepalvelujen ostot. Kasvu selittää sekä kustannustason tuntuva nousu että joukkoliikenteessä myös palvelukysynnän kasvu. Myös Työllisyys- ja elinkeinopalveluissa muun muassa ke-

hitysohjelmien sekä elinkeino- ja vetovoimapalvelujen palveluostojen ennuste on edellisvuotta suurempi.

Matkustus- ja kuljetuspalvelujen ennustetuista 54,2 milj. euron ostoista 48,1 milj. euroa on joukkoliikenteen palveluryhmän hankintoja kaupungin ulkopuolisilta liikenneoikeuslaitoksilta. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 2,5 milj. euroa (4,8 %). Rakennusten ja

alueiden rakentamis- ja kunnossapito- palvelujen ennustetuista 42,0 milj. euron ostoista suurimmat ostot ovat Kaupunkiympäristön palvelualueen tekemät kunnossapitopalvelujen ostot Tampereen Infra Oy:ltä sekä Kiinteistöt tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän ostot Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 2,4 milj. euroa (6,0 %). Majoitus- ja ravitsemuspalvelujen ennustetuista 29,6 milj. euron ostoista 28,9 milj. euroa on Kasvatus- ja opetuspalvelujen sekä Toi-

seen asteen koulutuksen hankintoja. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 3,5 milj. euroa (13,4 %). Palvelusetelipalvelujen ennustetut 20,9 milj. euron ostot ovat Kasvatus- ja opetuspalvelujen hankintoja palveluntuottajilta. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 4,5 milj. euroa (27,5 %).

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmässä merkittävimmät erät ovat muun materiaalin ostot, kirjallisuuden ostot sekä polttoaineiden ostot. Merkittävimmät muun materiaalin ja

kirjallisuuden ostot ovat Kasvatus- ja opetuspalveluiden materiaali- ja kirjallisuushankinnat 5,1 milj. euroa, Toisen asteen koulutuksen 4,0 milj. euron hankinnat, sekä Kulttuuri- ja vapaa-ai- kapalvelujen 2,6 milj. euron hankinnat. Merkittävimmät polttoaineen ostot ovat Tampereen kaupunkiliikenteen 4,7 milj. euron hankinnat.

Tuottavuuden tila

Kaupungin tuottavuutta seurataan tuottavuusmittareiden avulla. Mittareille on asetettu talousarviossa tavoitearvot, joita seurataan 31.8. ja 31.12. raportoinnissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus 1.1.2023 alkaen vaikuttaa merkittävästi mittareiden vertailuun. Sote-uudistuksen moninaisten muutosten vaikutuksia ei ole huomioitu vertailuvuoden luvuissa, joten muutokset vuosien 2022 ja 2023 välillä eivät ole vertailukelpoisia.

Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seuranta on kehitetty edelleen osana kaupungin talouden, tuottavuuden ja tuloksellisuuden vahvistamista. Tuottavuuden parantaminen on osa talouden tasapainotusta. Vuonna 2023 painopisteenä on ollut syventää palvelujen yksikkökustannusten mittaamista ja ottaa yksikkökustannusten tarkastelu osaksi taloussuunnittelua. Kaupunki tarkastelee jo nyt toimintaansa palvelukohtaisesti automatisoidun tuotekohtaisen kustannuslaskennan avulla. Tarkastelua on syvennetty ja palvelujen yksikkökustannukset on tuotu osaksi talouden kasvun hallitsemista. Tuottavuusmuutosta on tarkoituksenmukaista tarkastella lautakunta- ja palveluryhmätasoa tarkemmalla eli palvelujen tasolla.

Tuottavuustoimenpiteillä tavoitellaan yleistä kustannustasoa hitaampaa nettomenojen kasvua Tampereella. Vuoden 2024 talousarviokehyksessä tuottavuudelle on asetettu prosenttimääräinen (- 1 %) tavoite osana talouden tasapainotusta. Lisäksi valittujen palvelujen yksikkökustannusten kasvulle asetetaan tavoitteet vuodesta 2024 alkaen. Vuoden 2024 talousarvioesityksessä palvelujen yksikkökustannuksia (euroa / suorite) esitetään mm. varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä joukkoliikenteen palveluissa.

Turun ja Jyväskylän kaupunkien kanssa on etsitty keinoja ja toimenpiteitä varautua kuntatalouden kiristymiseen vuodesta 2024 lähtien. Verrokkikaupunkien kanssa on koottu laaja palvelujen toiminnan ja talouden vertailu varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palvelujen osalta. Vertailussa on pureuduttu toiminnan ja talouden lukuihin yksittäisen päiväkodin ja koulun tasolla, mikä antaa lisäinformaatiota myös palvelujen johtamisen tueksi.

Tuottavuusmittareiden toteuma ja kehitys

Tuottavuuden ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä seurataan päämittareiden ja tuottavuutta selittävien mittareiden avulla. Mittarilukeman lisäksi raportoidaan sen muutosta. Tuottavuuden mittareihin ei tehdä vertailukelpoisuusmuutoksia vaan analyysissä tuodaan esille mm. organisaatiomuutosten vaikutukset. Sote-uudistus 1.1.2023 alkaen vaikuttaa merkittävästi vuosien 2022 ja 2023 väliseen muutokseen, joten muutokset edellisvuoteen eivät ole vertailukelpoisia. Kaupungin toimintakate 8/2023 tilanteessa on parantunut 563,5 milj. euroa edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Ulkoiset toimintatuotot ovat pienentyneet 76,6 milj. euroa ja ulkoiset toimintakulut 640,1 milj. euroa. Vastavasti verotulot ja valtionosuudet ovat alentuneet yhteensä 533,9 milj. euroa. Verotulojen kuluvan vuoden kertymään vaikuttaa alkuvuonna vanhoilla määräytymisperusteilla kertyneet kunnalliset ja yhteisöverot, mikä aiheuttaa merkittävän kertaluonteisen ”piikin” vuoden 2023 verotulokertymään. Tämä on keskeisin tekijä myös vuoden 2023 40,0 milj. euroa ylijäämäisessä tulosenusteessa.

Tuottavuusmittaritaulukossa on esitetty päämittarien ja selittävien mittarien toteumat ja muutos. Päämittarien muu-

tosta ei ole analysoitu tarkemmin, koska luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Sairauspoissaolojen vähentyminen lisää työhyvinvointia ja parantaa työn tuottavuutta sekä vaikuttaa alentavasti mm. työterveyshuolto- ja sijaiskustannuksiin. Sairauspoissaolojen mittarissa on eliminoitu sote-uudistuksen vaikutus. Tammi-elokuussa 2023 sairauspoissaolopäiviä oli koko kaupungissa noin 11 200 vähemmän edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja sairauspoissaolojen osuus kokonaistyöajasta laski 4,01 prosenttiin (2022:4,61 %). Sairauspoissaolot vähenivät lähes kaikissa kaupungin toiminnoissa.

Työntekijäkokemusta mittaava QWL-indeksi (Quality of Working Life) muodostuu kolmesta osa-alueesta: päämäärät ja luovuus, yhteenkuuluvuus ja identiteetti sekä fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus. Työntekijäkokemuskysely toteutetaan kolmannesvuosittain. Tammi-elokuun työntekijäkokemuskyselyn tulos oli 62,8 missä on parannusta 2,8 yksikköä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Vahvimpana osa-alueena on yhteenkuuluvuus ja identiteetti. Vastaajat kokivat, että organisaatiossa on hyvä yhteishenki ja esihenkilö tukee työssä onnistumista. Hieman alhaisemman arvion saavat osa-alueet fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus sekä päämäärät ja luovuus. Kaikki osa-alueet ovat kuitenkin hyvällä tasolla ja tulokset ovat parantuneet edelliseen kyselyyn nähden. Hyvä työntekijäkokemus parantaa palvelun laatua ja työn tehokkuutta.

Elokuun 2023 lopussa palvelukäytössä on tiloja yhteensä 683 747 htm². Tilatehokkuus on parantunut erityisesti sote-uudistuksen takia tilojen siirryttyä hyvinvointialueen palvelukäyttöön. Asukasta kohden laskettuna tilojen määrä on vähentynyt edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden 0,8 htm². Tilate-

hokkuus on parantunut 22,8 %. Tilat ovat vähentyneet tarkastelujaksolla noin 181 764 htm2. Tilakäytön tehostumista arvioidaan jatkossa myös sen kustannusvai-
kutusten kautta.

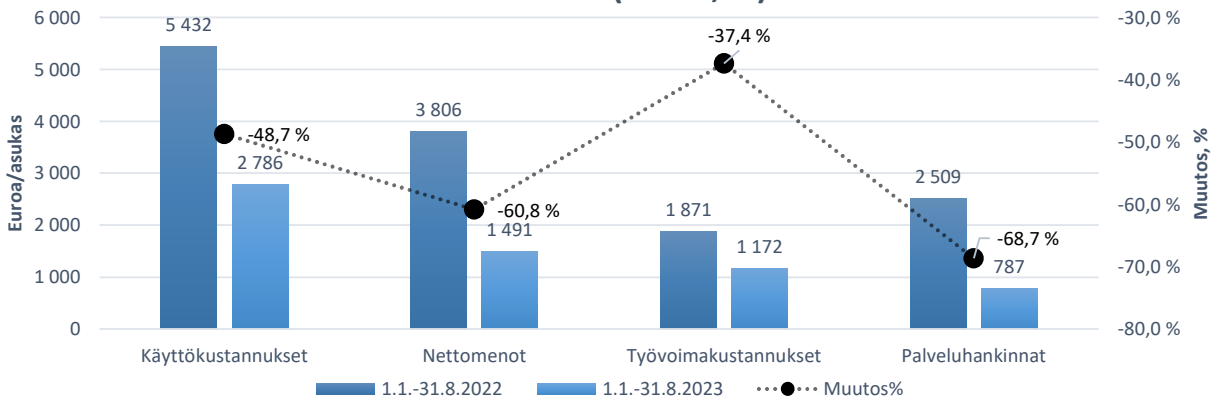
Palvelutietovarantoon on palveluka-
navistaan ilmoittanut 162 palvelua, joista

47 tarjoaa verkkoasiointikanavan. Näin ollen asiointi digitaalisessa kanavassa on tällä hetkellä mahdollista 29 % kaupun-
gin palveluja.

Tuottavuusmittarit	8/31/2022	8/31/2023	Muutos	Muutos%	TA 2023*
Päämittarit					
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-5 432	-2 786	2 646	-48,7 %	-4 257
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-1 871	-1 172	699	-37,4 %	-1 720
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-2 509	-787	1 723	-68,7 %	-1 226
Nettomenot, euroa/asukas	-3 806	-1 491	2 315	-60,8 %	-2 369
Selittävät mittarit					
Sairauspoissaolot, %	4,61%	4,00%	0,6 %yks.		4,45%
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	60,0	62,8	2,8	4,7 %	60,0
Tilatehokkuus, htm2/asukas	3,50	2,70	-0,8	-22,8 %	2,75
Digitaaliset asiointikanavat, %	24%	29%	5 %yks.		35%
Asukasmäärä	247 120	252 872	5 752	2,3 %	250 000

* TA2023 on päivitetty talousarvio

Asukaskohtaiset kustannukset ja niiden muutos 2022-2023 (euroa, %)

RAHOITUSLASKELMA

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23	TP Enn 23 / TP 22
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	147,5	142,3	126,9	149,2	168,9	19,7	26,6
Tulorahoituksen korjauserät	-16,1	-14,5	-20,9	-20,9	-25,8	-4,8	-11,2
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-123,6	-238,4	-226,6	-277,7	-238,6	39,1	-0,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	5,9	4,5	4,6	4,1	-0,5	-1,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	28,4	16,8	29,9	29,4	38,7	9,3	21,9
Toiminnan ja investointien rahavirta	36,8	-88,0	-86,2	-115,4	-52,7	62,7	35,3
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	-2,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	1,9
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	0,5	0,2	0,2	0,2	0,0	-0,3
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20,0	0,0	68,8	68,8	60,0	-8,8	60,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51,5	-25,7	-68,8	-68,8	-68,8	-0,0	-43,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-106,1	60,6	0,0	0,0	-73,9	-73,9	-134,5
Muut maksuvalmiuden muutokset	-69,2	15,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-15,7
Rahoituksen rahavirta	-206,7	49,0	0,1	0,1	-82,6	-82,7	-131,7
Rahavarojen muutos	-169,9	-39,0	-86,2	-115,4	-135,4	-20,0	-96,4
Rahavarat tilikauden lopussa	71,5	241,4	-	-	106,1	-	-
Rahavarat tilikauden alussa	241,4	280,4	-	-	241,4	-	-

Rahoituslaskelman toteuma ja tilinpäätösennuste

Rahoituslaskelman vertailukelpoisuuden vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka seurauksena kunnista hyvinvointialueille siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Muut sote-uudistukseen liittyvät kirjaukset on esitetty vuoden 2023 liiketapahumina.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Toiminnan rahavirta osoittaa tilikauden aikana toiminnan avulla saatujen raha-

varojen riittävyyden toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Toiminnan rahavirran ennustetaan toteutuvan 14,9 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mikä selittyy vuosikatteen 19,7 milj. euron kasvulla. Vuosikatetta on analysoitu tarkemmin tuloslaskelman analysoinnin yhteydessä.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, joiden avulla järjestetään palvelutuotannon edellytykset ja kerrytetään tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä. Investointien rahavirran ennuste on 47,8 milj. euroa budjetoitua parempi pääasiassa talonrakennushankkeiden

viivästymisen takia. Luovutustulojen 38,7 milj. euron ennusteeseen sisältyy merkittävimpinä kohteina mm. jo toteutuneet Lahdesjärven yritystontti ja Frenckellin kiinteistö sekä vielä toteutumaton Kalevan Iskun alueen asuntontti. Investointien ja pysyvien vastaavien luovutustulojen ennustetta on käsitelty tarkemmin kohdassa Investoinnit.

Toiminnan ja investointien rahavirta-ennuste -52,7 milj. euroa osoittaa menojen kattamistarpeen rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä. Toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymä muodostuu ennusteen mukaan 233,0 milj. euroa negatiiviseksi.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirran ennustetaan toteutuvan 82,7 milj. euroa budjetoitua heikompana, mikä johtuu erityisesti lyhytaikaisten lainojen muutoksesta. Lyhytaikaisissa lainoissa suurin muutos kohdistuu muilta luotonantajilta oleviin lyhytaikaisiin

lainoihin, joihin sisältyy kaupungin konsernitilillä olevat tytäryhteisöjen varat. Pitkäaikaisten lainojen lisäystä ennustetaan 8,8 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Rahavarojen muutoksen ennustetaan olevan tilinpäätöshetkellä -135,4 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2022 rahavarojen muutos oli -39,0 milj. euroa.

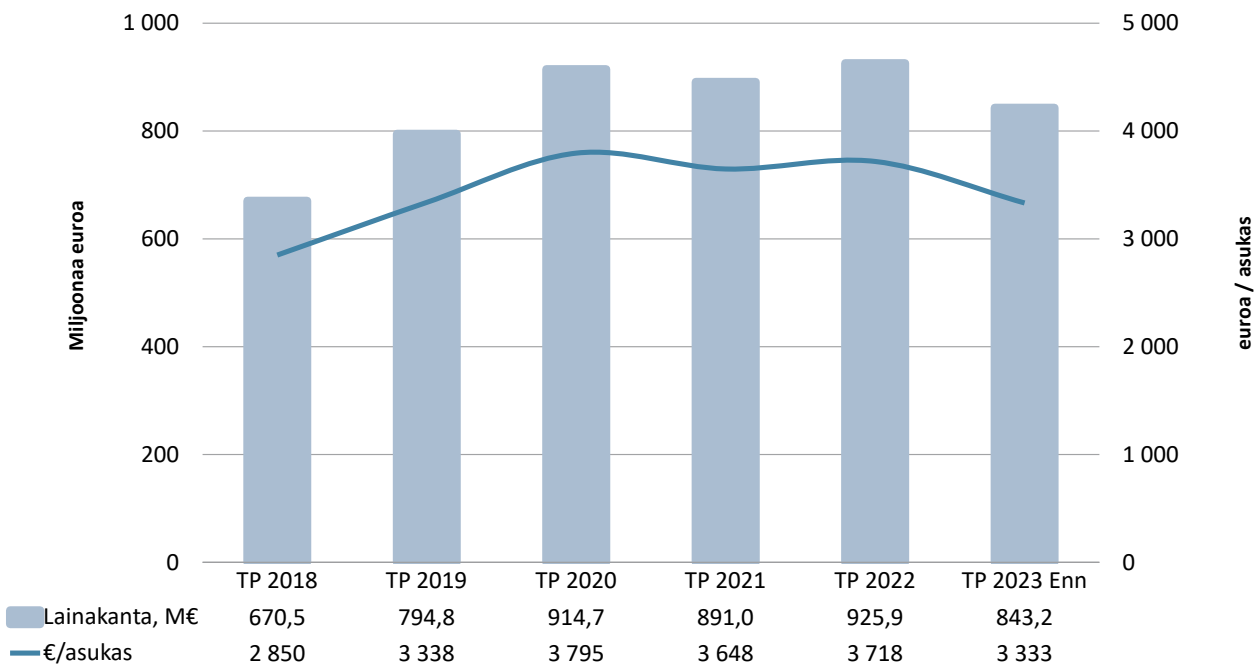
Maksuvalmiutta mittaavan investointien tulorahoitusprosentin ennuste on

72 prosenttia, mikä osoittaa kaupungin tulorahoituksen tason olevan riittämättömän suhteessa investointitasoon. Muutetussa talousarviossa asetettu tavoite investointien tulorahoitusprosentiksi on 55 prosenttia.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

Rahoituslaskelman tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj. euroa	-190,7	-321,9	-233,0
Investointien tulorahoitus, %	120	61	72
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,2	1,5
Lainanhoitokate	2,5	3,8	2,1
Rahavarojen riittävyys, pv	32	39	30

LAINAMÄÄRÄN KEHITYS

Investoinnit

Milj. euroa (sis. kaupungin sisäiset erät)	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23/ Muutettu TA 23
Aineettomat hyödykkeet						
Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot	-1,5	-4,0	-5,7	-9,9	-8,6	1,3
Muut pitkävaikutteiset menot	-1,2	-0,8	-1,0	-1,1	-1,1	0,0
Aineelliset hyödykkeet						
Maa- ja vesialueet	-8,8	-16,2	-17,7	-21,9	-16,0	5,8
Rakennukset ja rakennelmat	-27,5	-31,2	-111,2	-129,0	-105,8	23,2
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-3,5	-25,0	-76,2	-94,7	-90,9	3,8
Koneet ja kalusto	-4,5	-6,9	-10,4	-16,2	-13,8	2,5
Muut aineelliset hyödykkeet	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Keskeneräiset hankinnat	-76,2	-153,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	-0,2	-0,7	-4,4	-4,8	-2,3	2,5
Investoinnit yhteensä	-123,6	-238,6	-226,6	-277,7	-238,6	39,1
Rahoitusosuudet	0,5	5,9	4,5	4,6	4,1	-0,5
Nettoinvestoinnit yhteensä	-123,0	-232,6	-222,2	-273,1	-234,5	38,6
Pysyvien vastaavien luovutustulot	28,4	16,9	29,9	29,4	38,7	9,3

Investointien toteuma

Investointimenojen toteuma elokuun lopussa oli 123,0 milj. euroa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja on kertynyt yhteensä 28,4 milj. euroa.

Investointien tilinpäätösennuste

Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 nettoinvestoinnit tulevat olemaan 234,5 milj. euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla.

Suurimmat investoinnit peruskaupungin sisällä ovat asunto- ja kiinteistöalautakunnassa (119,7 milj. euroa) ja yhdyskuntalautakunnassa (59,5 milj. euroa). Näiden lisäksi myös Tampereen Veden investoinnit (24,5 milj. euroa) sekä kulttuur- ja vapaa-aikalautakunnan investoinnit (11,6 milj. euroa) ovat merkittäviä. Investointien tilinpäätösennusteesta 119,0 milj. euroa on uudisrakentamiseen, 84,8 milj. euroa perusparantamiseen ja 30,8 milj. euroa muihin investointeihin. Suurimpia

poikkeamia tilinpäätösennusteessa verrattuna muutettuun talousarvioon on asunto- ja kiinteistöalautakunnan talonrakennushankkeissa, yhdyskuntalautakunnan ja Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinneissa.

Asunto- ja kiinteistöalautakunnan 102,1 milj. euron talonrakennusinvestointien ennustetaan toteutuvan 22,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Talonrakennusinvestoinneista pääosa kohdentuu varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen tilatarpeisiin. Merkittävimmät talonrakennusinvestointien poikkeamat muutettuun talousarvioon ovat Tammelan stadionin uudisrakennuksen (-2,7 milj. euroa), Tampereen lyseon lukion perusparannuksen (+5,2 milj. euroa), Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennuksen (+3,0 milj. euroa), Kaupin pesäpallostadionin oheistilojen (+3,0 milj. euroa), Tasanteen päiväkodin uudisrakennuksen (+1,8 milj. euroa), Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-ra-

NETTOINVESTOINNIT

-234,5 M€

(TP Enn 2023)

+ 38,6 M€

(TP Enn 2023–Muutettu TA 2023)

kennuksen perusparannuksen (+1,5 milj. euroa) sekä Härmälän koulun ja kirjaston perusparannuksen (+1,4 milj. euroa) tilinpäätösennusteissa. Myös vuokrauksella tai muulla rahoitusmallilla toteutettavien hankkeiden osuus on merkittävä vuonna 2023.

Yhdyskuntalautakunnan nettoinvestointien (pl. erikseen sitovat erät) 54,4 milj. euron tilinpäätösennuste ylittää muutetun talousarvion 2,2 milj. eurolla

viiden kohteen urakkahintojen ylityksen (-1,7 milj. euroa), toteutumattoman Rongankadun kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investointituen (-0,9 milj. euroa), Hervannan pohjoisakselin kaava-alueen kustannusten ajoituksen (-1,2 milj. euroa), rakentamisen indeksikorjauksen (-0,98 milj. euroa), Tammelan ratapihan ja Morkun aukion rakentamisen viivästyttämisen (-0,4 milj. euroa), Ojalan alueella muun muassa putkitusten alle rakennettavien paalulaatoituksen takia (-0,6 milj. euroa) ja Tohlopin sekä Tesoman taimiston kaava-alueiden rakentamisen ajoitusmuutoksen (+0,5 milj. euroa) takia. Lisäksi Näsisaareen rakennettavat sillat vaativat saaritäytön painumista estävät ja sillat rakentamisen aikaisemman rakentamisen mahdollistavat paalulaatat (-2,0 milj. euroa), jota ei ollut huomioitu talousarviossa. Enqvistinkadun jatkeen, Possiojan hulevesirummun sekä Hiedanrannan ratikkaterminaalin rakentamiset

kustannetaan kokonaisuudessaan lautakunnan investointiohjelmasta vuonna 2023 (-0,5 milj. euroa), mistä osa laskutetaan myöhemmin Hiedanrannan kehitys Oy:ltä. Osa poikkeamista on huomioitu valtuuston 12.6.2023 tekemässä talousarviomuutoksessa.

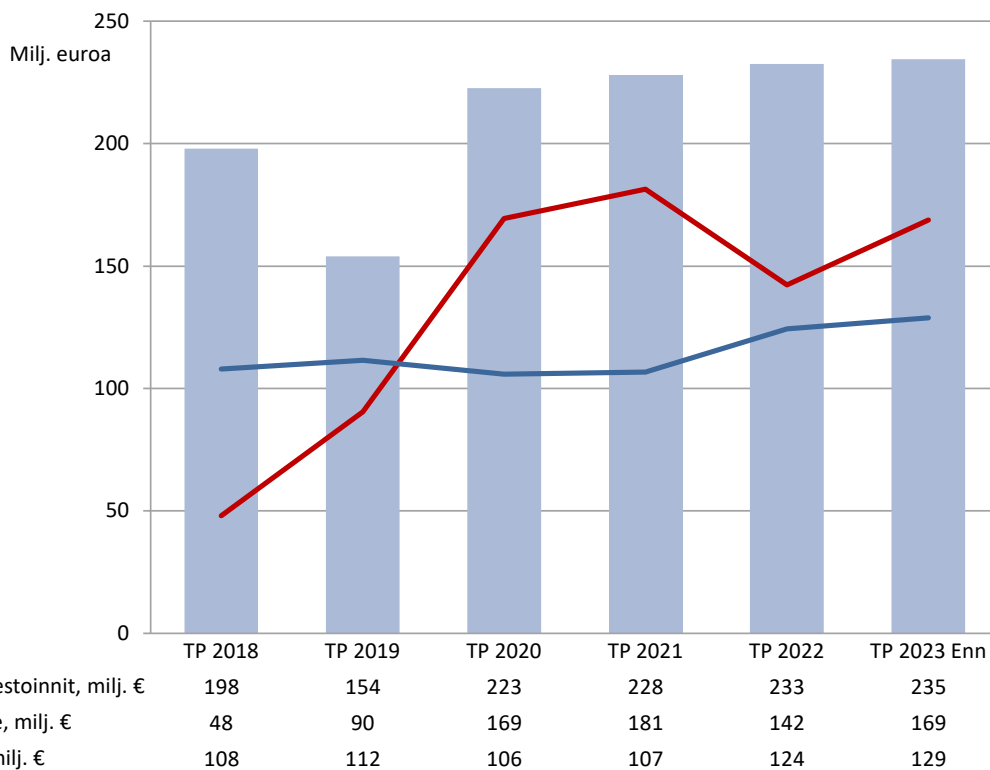
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan 6,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Hakametsän Sport Campuksen johtosiirtourakka ei käynnisty kuluvana vuonna tilaajan tarvahankintoja lukuun ottamatta; Ratinan niemi, Suvannon rannat ja stadion -hanke ei käynnisty kuluvana vuonna ja Viinikanlahdessa ei tehdä v. 2023 pilaantuneiden maiden poistoja. Ranta-Tampellan suunnitellut katujen ja yleisten alueiden pintatyöt odottavat talonrakennusten valmistumista. Asemakeskuksen Tampereen henkilöratapiha -hankkeesta ei ole aloituspäätöstä rakennustöiden

osalta, joten alustavia rakennustöitä ei ole aloitettu kuluvana vuonna.

Pysyvien vastaavien luovutustulojen tilinpäätösennuste on 38,7 milj. euroa ja ylittää muutetun talousarvion 9,3 milj. eurolla. Pysyvien vastaavien luovutustuloissa ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan merkittävimpinä kohteita mm. toteutuneet Metsolle myyty Lahdesjärven yritystontti, Hämeenkatu 36:n tontti ja Frenckellin kiinteistö sekä tilinpäätösennusteessa toteutumaton Kalevan Iskun alueen asuntotontti. Konsernihallinnon luovutustulojen tilinpäätösennusteeseen on päivitetty 0,5 milj. euron Finnparkin sijoitetun vapaan pääoman palautuksesta luopuminen (Kaupunginhallituksen konsernijaosto 18.4.2023 § 31).

Tarkemmat tiedot investointien etenemisestä löytyvät Talousarvion toteumavertailu -osioissa.

NETTOINVESTOINNIT JA VUOSIKATE

TASE

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 166,8	2 206,4
Aineettomat hyödykkeet	102,5	107,2
Aineettomat oikeudet	0,3	0,6
Muut pitkävaikutteiset menot	102,2	106,6
Aineelliset hyödykkeet	1 660,7	1 637,8
Maa- ja vesialueet	239,8	233,3
Rakennukset	613,4	581,8
Kiinteät rakenteet ja laitteet	530,6	538,5
Koneet ja kalusto	16,8	25,1
Muut aineelliset hyödykkeet	5,8	5,7
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	254,3	253,5
Sijoitukset	403,6	461,4
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT	157,4	376,6
Vaihto-omaisuus	3,4	2,4
Saamiset	82,5	132,8
Pitkäaikaiset saamiset	5,3	5,7
Lyhytaikaiset saamiset	77,1	127,1
Rahoitusarvopaperit	22,4	22,2
Rahat ja pankkisaamiset	49,1	219,2
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 324,3	2 583,3

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 300,2	1 262,1
Peruspääoma	607,8	636,7
Muut omat rahastot	19,1	19,1
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	606,3	586,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	66,9	20,1
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	15,4	16,5
PAKOLLISET VARAUKSET	1,6	1,7
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	13,7	16,3
VIERAS PÄÄOMA	993,4	1 286,7
Pitkäaikainen	616,0	625,8
Lyhytaikainen	377,4	660,8
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 324,3	2 583,3

Taseen toteuma

Tase kuvaa kaupungin taloudellista asemaa. Se kertoo laatimishetken varojen, velkojen ja oman pääoman määrän. Kaupungin taseen loppusumma oli elokuun lopussa 2 324,3 milj. euroa, mikä on 259,0 milj. euroa vähemmän kuin tilinpäätöshetkellä. Vertailukelpoisuuden vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka seurauksena kunnista hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Peruspääomaa vastaan tehdyt kirjaukset pienensivät tasetta 68,3 milj. euroa. Vaikutukset kohdistuivat aineettomiin hyödykkeisiin 1,1 milj. euroa, aineellisiin hyödykkeisiin 9,3 milj. euroa, sijoituksiin 57,9 milj. euroa, peruspääomaan 28,8 milj. euroa sekä siirtovelkoihin 39,4 milj. euroa. Muut sote-uudistukseen liittyvät

kirjaukset on esitetty vuoden 2023 liike-tapahtumina. Myöhempänä tässä tekstissä vertailu vuodenvaihteeseen tehdään ajankohtaan 1.1.2023.

Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Pääosa kaupungin pysyvistä vastaavista on aineellisia hyödykkeitä. Aineelliset hyödykkeet kasvoivat 32,2 milj. euroa (2,0 %) vuodenvaihteesta rakennusten kasvun seurauksena. Investointeja on analysoitu tarkemmin katsauksen kohdassa Investoinnit.

Toimeksiantojen varat pienenevät merkittävästi sote-uudistuksen seurauksena.

Vaihtuvia vastaavia ovat vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus. Tammi-elokuun saamiset eivät ole vertailukelpoisia edelliseen tilinpäätökseen sote-uudis-

tuksen sekä kirjanpidon jaksotusten vuoksi. Jaksotuksilla on vaikutusta etenkin lyhytaikaisiin myyntisaamisiin, lainasaamisiin ja siirtosaamisiin.

Rahat ja pankkisaamiset vähenivät vuodenvaihteesta 170,1 milj. euroa, mitä selittää kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen väheneminen. Rahoitusarvopaperit pysyivät vuodenvaihteen tasolla.

Kaupungin oma pääoma kasvoi positiivisen tuloksen seurauksena 66,9 milj. eurolla.

Poistoeroa on purettu tilikaudella samassa tahdissa investointivarauksella katettavien investointien poistojen kanssa. Toimeksiantojen pääomat ovat pienentyneet erityisesti sote-uudistuksen seurauksena.

Kaupungin lainakanta pieneni tammi-elokuussa 137,6 milj. euroa, mikä johtuu

erityisesti muilta luotonantajilta olevien lyhytaikaisten lainojen 136,0 milj. euron (49,7 %) vähenemisestä. Erä sisältää kaupungin konsernitilillä olevat tytäryhteisöjen varat. Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat kasvoivat 29,9 milj. euroa kuntatodistuksen takia. Kaupungin lainakannaksi muodostui 3 117 euroa asukasta kohden ja sen ennustetaan kasvavan 216 euroa asukasta kohden vuoden loppuun mennessä. Muut vieraan pääoman erät eivät ole tammi-elokuun osal-

ta vertailukelpoisia edelliseen tilinpäätökseen nähden sote-uudistuksen sekä kirjanpidon jaksotuksista takia. Jaksotuksilla on vaikutusta etenkin ostovelkoihin, muihin velkoihin ja siirtovelkoihin.

Omavaraisuusasteeksi muodostui elokuun lopussa 57 prosenttia, mikä on seitsemän prosenttiyksikköä enemmän kuin tilinpäätöksessä. Omavaraisuusasteen hyvä tavoitetaso kuntataloudessa on 70 prosenttia, mitä kaupunki ei ole viime vuosina saavuttanut.

Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli raportointihetkellä 132 prosenttia, mikä tarkoittaa, että tammi-elokuun käyttötuloista olisi tarvittu 132 prosenttia kaupungin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tuloslaskelman käyttötuloker-tymän kasvaessa suhteellinen velkaantuneisuusaste laskee loppuvuotta kohden. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä tunnusluku oli 62 prosenttia.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

Taseen tunnusluvut	31.8.2023	31.12.2022
Omavaraisuusaste, %	57	50
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	132	99*
Kertynyt ylijäämä, 1 000 euroa	673 208	606 294
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	2 662	2 435
Lainakanta, 1 000 euroa	788 237	925 885
Lainat, euroa/asukas	3 117	3 718
Lainasaamiset, 1 000 euroa	109 272	109 371
Asukasmäärä	252 872	249 009

* 31.8.2022

KOROLLISET VELAT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Pitkäaikaiset korolliset velat						
Rahalaitoksille	620,5	652,0	652,0	652,0	643,2	-8,8
Lyhennykset	-51,5	-25,7	-68,8	-68,8	-68,8	-43,1
Nostot	20,0	0,0	68,8	68,8	60,0	60,0
Lyhytaikaiset korolliset velat						
Kuntatodistus	29,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilöstökassalle	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0
Tytäryhtiöille	137,9	273,9	280,0	280,0	200,0	-73,9
Korolliset velat yhteensä	788,2	925,9	932,0	932,0	843,2	-82,7

KONSERNIVÄLITILINPÄÄTÖS

Konsernin toiminta ja talous -osio sisältää kuvauksen kaupunkikonsernin rakenteesta sekä sen muutoksia ja olennaisista tapahtumista tilikauden aikana. Kaupunkikonsernin talous -osio sisältää konsernituloslaskelman ja konsernituloslaskelmaennusteen, konsernin ra-

hoituslaskelman ja konsernitaseen sekä niiden analyysit. Lisäksi merkittävimpien konserniyhteisöjen taloudesta on erillinen yhteisökohtainen raportti. Konsernivälitilinpäätökseen on elokuussa 2023 yhdistelty yhteensä 75 yhteisöä. Omistusosuuksissa tapahtuneita muutoksia

osoittaa viereisen taulukon muutos-% -sarake, joka vertaa konsernin omistusosuutta edellisvuoden tilinpäätöshetkeen, jolloin edellinen yhdistely konsernin osalta on tehty.

Konsernirakenne ja olennaiset tapahtumat

Sote-uudistus vaikutti Tampereen kaupungin konsernirakenteeseen. Aikaisemmin kaupunkikonserniin on yhdistelty suhteellisella yhdistelyllä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin konserni. 1.1.2023 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialuetta eikä sen konsernia yhdistellä kaupunkikonserniin. Muutokset on huomioitu taseen alkusaldomuutoksina 1.1.2023 ja niiden vaikutuksia on kuvattu taseen analysoinnin yhteydessä. Kaupunkikonsernin vuoden 2023 tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa esitetään vain vuoden 2023 liiketapahtumista johtuvat kirjaukset, mutta sote-muutoksen aiheuttamilla omaisuusjärjestelyillä ja niistä johtuvilla konsernirakenteen muutoksilla on vaikutuksia laskelmien vertailukelpoisuuteen. Sote-uudistuksella on ollut merkittäviä vaikutuksia myös kaupunkiorganisaatioon.

Hiedanrannan Kehitys Oy on perustanut kaksi uutta tytäryhtiötä Hiedanrannan Palvelut Oy ja Hiedanrannan Pysäköinti Oy. Hiedanrannan Kehitys Oy omistaa uudet tytäryhtiöt 100 prosenttisesti. Konsernin omistusosuus yhtiöistä on myös 100 prosenttia.

Tampereen Kotilinnasäätiö sr:n sääntömuutoksesta johtuen säätiö ei ole ollut kaupunkikonsernin tytäryhtiö 1.1.2023 al-

kaen. Sen myötä myöskään Tampereen Kotilinnasäätiön tytäryhtiöt Tampereen Tammelankodit Asoy, Vellamonkodit Oy, Pispan Tupahaka Asoy ja Keinupuisetokeskus Oy eivät ole tytäryhtiöitä Tampereen kaupunkikonsernissa 1.1.2023 alkaen.

Tampereen työvalmennussäätiö Syke sr:n sääntömuutoksesta johtuen säätiö ei ole kuulunut kaupunkikonserniin 1.1.2023 alkaen.

Tampereen Särkänniemi Oy on perustanut uuden tytäryhtiön Särkänniemen Kehitys Oy. Tampereen Särkänniemi Oy omistaa uuden tytäryhtiön 100 prosenttisesti.

Kaupungin 100 prosenttisesti omistama tytäryhtiö Vilusen Rinne Oy jakautui kahdeksi yhtiöksi, Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy:ksi ja Annalan Vuokra-asunnot Oy:ksi 1.1.2023 alkaen. Kaupungin omistusosuus molemmista yhtiöistä on 100 prosenttia.

Konsernin omistusosuus Tampereen kaupungin tytäryhtiö Pirkanmaan Voimia Oy:stä laski 89,02 prosentista 82,49 prosenttiin ja tytäryhtiö Tullinkulman Työterveys Oy:stä ja sen tytäryhtiö Ratinan Terveys Oy:stä 84,66 prosentista 75,19 prosenttiin. Muutokset johtuivat Pirkanmaan sairaanhoitopiirin omistamien osakkeiden siirtymisestä Pirkanmaan hyvinvointialueelle, eikä sitä kautta tule-

vaa omistusta enää huomioida kaupunkikonsernissa.

Tampereen Tilapalvelut Oy on myynyt omistamistaan osakkeistaan yhden osakkeen Sastamalan kaupungille ja Tampereen Infra Oy on myynyt yhden osakkeen Pirkkalan kunnalle. Myyntien seurauksena konsernin omistusosuus on pienentynyt yhtiöistä 0,1 prosenttia. Konsernin omistusosuus kummastakin yhtiöstä on tällä hetkellä 99,8 prosenttia.

Konsernin omistusosuus Tavase Oy:stä tarkentui 79,56 prosentista 78,48 prosenttiin.

Konsernin omistusosuus Pirkan Putkikeräys Oy:stä ja Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy:stä pieni, Pirkan Putkikeräys Oy 41,21 prosentista 41,10 prosenttiin ja Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy 26,89 prosentista 23,75 prosenttiin, kun uusia taloyhtiöitä liittyi yhtiöiden osakkaiksi.

Yhdistelemättömän omistusyhteyshetki Pikassos Oy:n osakkeet ovat siirtyneet sote-uudistuksen yhteydessä Tampereen kaupungilta Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Kaupungin omistusosuus yhtiöstä oli 25 prosenttia.

Konsernin tytäryhtiöt Tampereen Sähkölaitos Oy ja Tampereen Sähköverkko Oy muuttivat nimensä 28.8.2023 alkaen. Yhtiöt ovat jatkossa Tampereen Energia Oy ja Tampereen Energia Sähköverkko Oy.

Tampereen kaupunki

	31.8.2023	Muutos-%
Tytäryhteisöt		
Ekokumppanit Oy (osuus äänim. 93,50 %)	90,57%	
Finnpark Oy **	100,00%	
Pysäköintiveturi Kiint Oy (osuus äänim. 91,00 %)	92,70%	
Tullin Parkki Oy (osuus äänimäärästä 59,46 %)	69,60%	
Pellavan Parkki Kiint Oy	50,60%	
Kuntokadun Parkki Kiint Oy	100,00%	
Finnpark Pysäköinti Oy	100,00%	
Finnpark Kiinteistö Management Oy	100,00%	
Kiint Oy Frenckellin Pysäköinti	100,00%	
Kiint Oy Tampereen Asemakeskus	100,00%	
Kiint Oy Hämeenpuisto	100,00%	
Kiint Oy Tampereen Pysäköintimyly	100,00%	
Kiint Oy Hämpin Parkki	100,00%	
Kiint Oy Kuninkaankulma	100,00%	
Hiedanrannan Kehitys Oy	100,00%	
Hiedanrannan Palvelut Oy	100,00%	100,00%
Hiedanrannan Pysäköinti Oy	100,00%	100,00%
Keinu puistokeskus Oy	0,00%	-57,02%
Lukonmäen Palvelukeskus Kiint Oy	59,31%	
Länsi-Tesoman Liikekeskus Kiint Oy	52,97%	
Maijalanpuiston Lähipalvelukeskus Oy	86,08%	
Pelipuiston Lähipalvelukeskus Oy	54,34%	
Pirkan Opiskelija-asunnot Oy	100,00%	
Tieteenkadun Parkki Kiint Oy	68,75%	
Tupakkikiven Parkki Kiint Oy	61,03%	
Kalevan Stara Kiint Oy	100,00%	
Pirkanmaan Jätehuolto Oy ** (osuus äänim. 65,33 %)	49,69%	
Pirkan Putkikeräys Oy (osuus äänim. 58,22 %)	41,10%	-0,11%
Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy (osuus äänim. 45,84%)	23,75%	-3,14%
Pirkanmaan Voimia Oy	82,49%	-6,53%
Runoilijan tie Oy	72,58%	
Suomen Hopealinja Oy	100,00%	
Tammenlehväsäätiö**	100,00%	
Tammenlehväkeskus Oy	100,00%	
Tampereen Infra Oy	99,80%	-0,10%
T:reen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyritys Tredea Oy	60,47%	
Visit Tampere Oy	60,47%	
Tampereen Kotilinnasäätiö	0,00%	-100,00%
Pispan Tupahaka As Oy	0,00%	-75,71%
Tampereen Tammelankodit As Oy	0,00%	-100,00%
Vellamonkodit Oy	0,00%	-100,00%
Tampereen Messu- ja Urheilukeskus Oy	66,00%	
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy	100,00%	
Tampereen Raitiotie Oy	99,85%	
Tampereen Sarka Oy	100,00%	
Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy	71,20%	
Tampereen Energia Oy **	100,00%	
Tammervoima Oy (osuus äänim. 83,01 %)	75,35%	
Tampereen Energia Sähköverkko Oy	100,00%	
Tampereen Vera Oy	100,00%	

Tampereen kaupunki

	31.8.2023	Muutos-%
Tytäryhteisöt		
Tampereen Särkänniemi Oy**	100,00%	
Särkänniemen Kehitys Oy	100,00%	100,00%
Tampereen Tilapalvelut Oy	99,80%	-0,10%
Tampereen työvalmennussäätiö Syke	0,00%	-100,00%
Tampereen Virastotalo KKOy	100,00%	
Tampereen Vuokra-asunnot Oy	100,00%	
Tampereen Vuokratalosäätiö	100,00%	
Tampereen Atalan Metsätonttu As Oy	100,00%	
Myllyn Pysäköinti Oy	56,68%	
Tampere-talo Oy	100,00%	
Tavase Oy	78,48%	-1,08%
TREDU-Kiinteistöt Oy	66,46%	
Tullinkulman Työterveys Oy	75,19%	-9,47%
Ratinan Terveys Oy	75,19%	-9,47%
Vilusen Rinne Oy	0,00%	-100,00%
Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy	100,00%	100,00%
Annalan Vuokra-asunnot OY	100,00%	100,00%
Kuntayhtymät		
Pirkanmaan liitto	45,29%	
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	0,00%	-38,18%
Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä	62,45%	
Osakkuus- ja omistusyhteisyyhteisöt *		
Atalan Liikekeskus Kiint Oy*	40,00%	
Ateljeetalo Oy	47,66%	
Hakametsän Kehitys Oy	40,00%	
Hervannan Kanjoni As Oy *	41,28%	
Kosken Parkki Kiint Oy *	21,08%	
LiveX Oy	40,00%	
Monetra Oy	21,00%	
Monetra Pirkanmaa Oy*	20,90%	
Mummunkujan pysäköinti Oy *	31,33%	
Suomen Musiikki & Media - Tapahtumat S:M:M: Oy	21,42%	
Tampereen Monitoimiareena Koy*	40,00%	
Tumpin Parkki Kiint Oy *	20,96%	
Tuomi Logistiikka Oy	44,11%	-16,24%
Tuotekehitys Oy TamLink *	24,00%	
Virontörmän Lämpö Oy	40,42%	
YH Kodit Oy (konserni) *	22,40%	
Yhteisyyhteisöt		
Jotospirtti Oy	50,00%	
Lännen Palveluyhtiöt Oy	31,19%	
Pikassos Oy	0,00%	-25,00%
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt		
Suomen Itämeri-Instituutin säätiö	100,00%	
International Forest Machine Operator Training Centre	100,00%	
Tampereen Musiikkiopiston Säätiö	100,00%	
Tampereen Konservatoriotalon Säätiö	100,00%	
Työväen Teatterin talosäätiö	100,00%	

* merkityt osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen

KAUPUNKIKONSERNIN TULOSENNUSTE

Konsernituloslaskelma

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	Tot 1-8 / 2022	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 2022
Toimintatuotot	669,9	927,3	1 443,9	1 019,5	-424,4
Toimintakulut	-949,0	-1 665,0	-2 593,9	-1 455,5	1 138,4
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2,5	3,4	7,8	2,7	-5,1
Toimintakate	-276,6	-734,3	-1 142,2	-433,3	708,9
Verotulot	469,6	794,9	1 192,3	677,0	-515,3
Valtionosuudet	37,4	246,0	373,9	56,2	-317,7
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	6,2	1,4	3,1	6,5	3,4
Muut rahoitustuotot	2,0	4,5	2,6	1,3	-1,4
Korkokulut	-28,9	-24,8	-39,0	-46,1	-7,1
Muut rahoituskulut	-0,4	-2,8	-3,6	-0,2	3,4
Vuosikate	209,3	284,9	387,0	261,4	-125,6
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-134,2	-153,8	-270,1	-215,2	54,8
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0
Arvonalentumiset	-0,5	-2,4	-2,8	-0,3	2,5
Tilikauden tulos	74,6	128,7	114,2	45,9	-68,3
Tilinpäätössiirot	0,0	0,0	0,6	0,5	-0,1
Tilikauden verot	-6,2	-18,7	-23,8	-7,6	16,2
Laskennalliset verot	-1,6	-0,5	-2,4	-1,8	0,6
Vähemmistöosuudet	1,3	-2,2	0,4	2,5	2,1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	68,1	107,3	89,0	39,5	-49,5

TILIKAUDEN TULOS

45,9 milj. €

(TP Enn 2023)

INVESTOINNIT

518,0 milj. €

(TP Enn 2023)

LAINAKANTA

2 162,4 milj. €

(TP Enn 2023)

Konsernituloslaskelman toteuma ja ennuste

Konsernituloslaskelma kuvaa koko kaupunkikonsernin kannattavuutta. Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin tilikauden tuloksen siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Tämä tarkoittaa, että konsernitilinpäätöksestä vähennetään konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet ja vähemmistöosakkaiden osuudet toiminnan tuloksesta. Tässä tekstissä käsitellään ainoastaan konsolidoituja konsernilukuja. Yhtiöiden erillistilinpäätösten lukuja voi tarkastella Konsernikatsaus-osiossa. Tuloslaskelman vertai-

lukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistuksesta seuranneet organisaatiomuutokset.

Konsernin toimintakate toteutui tammi-elokuussa 457,7 milj. euroa edellisvuoden vastaavaa ajanjaksoa parempana toimintakulujen 716,0 milj. euron laskun vaikutuksesta. Tilinpäätösennusteen mukaan toimintakate on toteutuksessa 708,9 milj. euroa edellisvuotta parempana toimintakulujen muutoksen takia.

Vuosikate toteutui 75,6 milj. euroa vuodentakaista heikompana johtuen verorahoituksen vähenemisestä. Verorahoituksen vähenemisen seurauksena myös tilinpäätöksen vuosikatteen en-

nustetaan heikkenevän 125,6 milj. euroa vertailuvuodesta. Verorahoituksen vähenemiseen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus.

Elokuun rahoitustuottojen ja -kulujen toteuma oli samalla tasolla kuin viime vuoden elokuussa. Ennusteen mukaan rahoitustuotot ja -kulut tulevat toteutumaan 1,6 milj. euroa edellisvuotta heikompana, mihin vaikuttaa erityisesti korkokulujen 7,1 milj. euron kasvu.

Konsernin tulos oli elokuussa 54,1 milj. euroa heikompi kuin vuosi sitten. Konsernin tulokseen vaikuttivat positiivisesti kaupungin tuloksen lisäksi erityisesti Tampereen Energia -konsernin ja Tampereen Vuokratalosäätien tulokset.

Konsernieliminoitien jälkeinen tulos heikkeni vuodentakaiseen verrattuna erityisesti Tampereen Energia -konsernin ja Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:n osalta. Suunnitelman mukaiset poistot vähenivät 19,6 milj. euroa edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta ja niiden ennustetaan vähenevän tilinpäätöksessä 54,8 milj. euroa (6,9 %) edellisvuodesta. Merkittävimmät poistot ovat kaupungin lisäksi Tampereen Energia -konsernilla sekä Tampereen Vuokratalosäätöillä.

Ennusteen mukaan konsernin tilikauden tulos muodostuu 45,9 milj. euroa ylijäämäiseksi, mikä on 68,3 milj. euroa vähemmän kuin edellisessä tilinpäätöksessä.

Tilikauden ylijäämän ennuste on 49,5 milj. euroa heikompi kuin edellisvuonna. Tilikauden verojen ennustetaan laskevan 16,2 milj. euroa.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	Tot 1-8 / 2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	71	56
Vuosikate/Poistot, %	155	182
Vuosikate, euroa / asukas	828	1153
Asukasmäärä 31.8.	252 872	247 120

Konsernin rahoituslaskelma

Milj. Euroa	Tot 1-8 / 2023	Tot 1-8 / 2022	TP 2022
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	209,3	284,9	387,0
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0
Tilikauden verot	-6,2	-18,7	-23,8
Tulorahoituksen korjauserät	9,6	-52,1	-62,2
	212,7	214,1	301,0
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-335,0	-320,7	-550,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	0,3	5,9
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22,9	135,9	138,3
	-311,6	-184,5	-405,9
Toiminnan ja investointien rahavirta	-98,9	29,6	-104,8
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-0,1	-0,8	-2,9
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	-0,7	0,3
	-0,0	-1,5	-2,5
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	160,0	106,8	159,3
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-84,7	-107,9	-141,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos	18,6	-14,5	-24,3
	94,0	-15,7	-6,8
Oman pääoman muutokset	-0,4	-3,5	-2,2
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2,3	-0,5	-0,3
Vaihto-omaisuuden muutos	-12,2	-11,5	-22,1
Saamisten muutos	101,9	33,8	-59,8
Korottomien velkojen muutos	-248,4	53,4	155,0
	-161,0	75,1	72,7
Rahoituksen rahavirta	-67,3	54,5	61,2
Rahavarojen muutos	-166,2	84,1	-43,6
Rahavarat 31.8.	138,3	472,9	345,2
Rahavarat 1.1.	304,6	388,8	388,8

Konsernin rahoituslaskelman toteuma

Konsernin rahoituslaskelma kuvaa konsernin toiminnasta aiheutuneita rahavirtoja kaupunkikonsernin ja konsernin ulkopuolisten tahojen välillä. Rahoituslaskelmasta on eliminoitu konsernin keskinäisten liiketapahtumien rahavirtavaikutukset. Tässä tekstissä käsitellään ainoastaan konsolidoituja konsernilukuja. Yhtiöiden erillistilinpäätösten lukuja voi tarkastella Konsernikatsaus-osiossa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat keskeisesti sote-uudistuksesta seuranneet konsernirakennemuutokset, joiden vaikutus avaavaan taseeseen oli 339,8 milj. euroa.

Toiminnan rahavirta osoittaa tilikauden aikana toiminnan avulla saatujen rahavarojen riittävyden toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Konsernin toiminnan rahavirta toteutui samalla tasolla kuin viime vuonna

na vastaavalla ajanjaksolla vuosikatteen 75,6 milj. euron laskusta huolimatta. Tulorahoituksen korjauserissä vuosikatetta oikaistaan konsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien ja osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, joiden avulla järjestetään palvelutuotannon edellytykset ja kerrytetään tulevia rahavirtoja pitkällä

aikavälillä. Investointien rahavirta toteutui 127,1 milj. euroa heikompana kuin viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla, mikä selittyy pääosin alhaisemmilla pysyvien vastaavien luovutustuloilla. Merkittävimmät konsernin investoinnit muodostuivat kaupungin, Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n ja Tampereen Vuokratalosäätiön investoinneista. Tilinpäätösennusteen mukaan investointitaso tulee olemaan 518,0 milj. euroa, mikä on 32,1 milj. euroa vähemmän kuin vertailuvuonna. Muutosta selittää mm. PSHP:n poistuminen konsernista.

Maksuvalmiutta mittaava investointien tulo-rahoitusprosentti oli elokuun lopun tilanteessa 63, mikä tarkoittaa, että

alkuvuoden vuosikate kattoi investointien omahankintamenoista 63 prosenttia.

Toiminnan ja investointien rahavirran toteuma oli tammi-elokuussa 98,9 milj. euroa negatiivinen. Rahavirran negatiivisuus tarkoittaa, että toiminnan rahavirta ei riittänyt kattamaan investointien rahavirtaa kokonaisuudessaan.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirta toteutui tammi-elokuussa 67,3 milj. euroa negatiivisena. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 53,3 milj. euroa enemmän kuin vastaavalla ajanjak-

solla vuosi sitten. Uutta lainaa nostettiin eniten Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n (80,0 milj. euroa) ja Tampereen Vuokratalosäätiön (43,1 milj. euroa). Muut maksuvalmiuden muutokset eivät ole vertailukelpoisia sote-uudistuksen organisaatiomuutosten takia.

Rahavarat vähenivät tarkastelujaksolla 166,2 milj. euroa. Rahavaroilla olisi katettu kaikki toiminnan aiheuttamat maksut 36 päivän ajan. Konsernin lainanhoitokate oli elokuun lopussa kaksi, mikä ilmaisee konsernin lainanhoitokyvyn olevan tyydyttävällä tasolla.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	Tot 1-8 / 2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj. €	-683,1	-686,4
Investointien tulo-rahoitus%	63	89
Laskennallinen lainanhoitokate	1	1
Lainanhoitokate	2	2
Kassan riittävyys, pv	36	81

Konsernitase

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022	Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	607,8	636,7
Aineettomat oikeudet	7,9	16,8	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	0,2	0,3
Muut pitkävaikutteiset menot	105,2	131,4	Muut omat rahastot	28,8	34,1
Ennakkomaksut	0,7	0,7	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	940,0	874,4
	113,8	148,9	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	68,1	89,0
Aineelliset hyödykkeet				1 644,9	1 634,4
Maa- ja vesialueet	307,3	292,5	VÄHEMMISTÖOSUUDET	77,2	77,1
Rakennukset	1 707,1	1 910,3	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	785,1	802,2	Eläkevaraukset	1,1	1,2
Koneet ja kalusto	158,2	193,9	Muut pakolliset varaukset	17,3	27,6
Muut aineelliset hyödykkeet	33,1	33,4		18,4	28,8
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	678,7	583,5	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	17,2	20,6
	3 669,6	3 815,9	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset			Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	1 956,6	2 126,2
Osakkuusyhteisöosuudet	80,5	89,4	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	102,2	83,5
Muut osakkeet ja osuudet	29,0	28,0	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	143,5	148,5
Muut lainasaamiset	29,0	29,2	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	326,3	688,8
Muut saamiset	0,9	1,0		2 528,6	3 047,0
	139,3	147,5	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 286,4	4 807,9
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3,5	3,8			
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	62,2	54,1			
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset	9,7	10,8			
Lyhytaikaiset saamiset	150,0	281,7			
Rahoitusarvopaperit	27,0	41,4			
Rahat ja pankkisaamiset	111,3	303,7			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 286,4	4 807,9			

Konsernitase

Konsernitase osoittaa kaupunkikonsernin taloudellisen aseman selvittämällä konserniyhteisöjen varat ja velat. Konsernitase osoittaa konsernin oman pääoman sen jälkeen, kun konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat, aktivoitujen sisäiset katteet sekä keskinäinen omistus on vähennetty. Tässä tekstissä käsitellään ainoastaan konsolidoituja konsernilukuja. Yhtiöiden erillistilinpäätösten lukuja voi tarkastella Konsernikatsaus-osiossa. Tampereen kaupunkikonsernin taseen loppusumma oli elokuun lopussa 4 286,4 milj. euroa,

mikä on 521,5 milj. euroa vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2022. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka vaikutus avaavaan taseeseen oli 339,8 milj. euroa. Suurimmat vaikutukset kohdistuivat aineellisiin hyödykkeisiin ja vieraaseen pääomaan. Alkuvuoden konsernirakenteen muutoksia on käsitelty osiossa Konsernirakenne ja olennaiset tapahtumat.

Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Elokuun

lopussa yli 90 prosenttia konsernin pysyvistä vastaavista oli aineellisia hyödykkeitä. Pysyvät vastaavat vähenivät tilinpäätöksestä 189,7 milj. euroa (4,6 %), minkä taustalla olivat 264,6 milj. euron alkusaldomuutokset. Suurimmat muutokset tilinpäätökseen verrattuna kohdistuivat rakennuksiin, joiden tasearvo laski 203,2 milj. euroa sekä ennakkomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin, joiden tasearvo kasvoi 95,2 milj. euroa tilinpäätöksestä. Merkittävimmät pysyvät vastaavat konsernissa ovat kaupungin lisäksi Tampereen Vuokratalosäätiöllä.

Sijoitukset laskivat tammi-elokuussa 8,2 milj. euroa pääosin osakkuusyhteisö-osuuksien muutoksen myötä. Alkusaldomuutosten vaikutus sijoituksiin oli -14,2 milj. euroa.

Rahoitusarvopaperit pienenivät vuodenvaihteen tilanteesta 14,4 milj. euroa (34,8 %) johtuen osakkeiden ja osuuksien laskusta. Rahat ja pankkisaamiset vähenivät 192,4 milj. euroa (63,4 %) tilinpäätöksestä, mistä alkusaldomuutoksen osuus oli 39,1 milj. euroa. Muutosta on analysoitu konsernin rahoituslaskelman analyysin yhteydessä.

Konsernin oma pääoma oli elokuun lopussa 1 644,9 milj. euroa, mikä on 38,4

prosenttia taseen loppusummasta. Konsernin omavaraisuusaste (40,3 %) parani tilinpäätöksestä 4,6 prosenttia. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan kuntasektorilla pitää vähintään 50 prosenttia.

Konsernin vieras pääoma pieneni tammi-elokuussa 518,4 milj. euroa. Alkusaldomuutokset vähensivät vierasta pääomaa merkittävät 278,5 milj. euroa, josta 173,6 milj. euroa kohdistui pitkäaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Konsernin lainakanta oli elokuun lopussa 2 100,1 milj. euroa, joka on 8 305 euroa asukasta kohden. Lainakannan tilinpäätösennuste on 2 162,4 milj. euroa, mikä on 112,3 milj. euroa vähemmän kuin tilin-

päätöksessä 2022. Yli puolet ennusteen lainakannasta muodostuu kaupungin, Tampereen Raitiotie Oy:n ja Tampereen Vuokralosäätöön lainakannoista. Lyhytaikainen koroton vieras pääoma ei ole täysin vertailukelpoinen edelliseen tilinpäätökseen kirjanpidon jaksotusten sekä alkusaldomuutosten vuoksi.

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 142,5 prosenttia, mikä tarkoittaa, että tammi-elokuun käyttötuloista olisi tarvittu 142,5 prosenttia vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Konsernitaseen tunnusluvut	31.8.2023	31.12.2022
Konsernin omavaraisuusaste, %	40	36
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	143	101
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	1 008 129	963 392
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa / asukas	3 987	3 869
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	2 100 111	2 274 679
Konsernin lainat, euroa / asukas	8 305	9 135
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	28 998	29 156
Asukasmäärä	252 872	249 009

KONSERNIKATSAUS

Konsernikatsaus-osiossa seurataan huhti-, elo- ja joulukuussa kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen talouden kehitystä. Elokuun katsauksessa seurattavat tytäryhteisöt ovat Tampereen Energia -konserni, Pirkanmaan Jätehuolto -konserni, Finn-park -konserni, Tampere-talo Osakeyhtiö,

Tampereen Vuokra-asunnot Oy, Tampereen Särkänniemi -konserni, Tullinkulman Työterveys Oy-konserni, Tampereen Tilapalvelut Oy, Pirkanmaan Voimia Oy, Tampereen Infra Oy, Tampereen Raitiotie Oy ja Tampereen Palvelukiinteistöt Oy.

Tampereen Energia -konserni

Tampereen Energian tammi-elokuun liikevaihto nousi edellisestä vuodesta 25,2 milj. euroa, josta 22,2 milj. euroa johtuu sähkön suojattujen myyntihintojen noususta. Konsernin liiketulos laski ennakoidusti tammi-huhtikuulta 24,7 milj. euroa edellisvuoden tasosta. Touko-elokuun liiketulos toteutui lähes edellisvuoden tasolla (+0,2 milj. euroa). Liiketuloksen lasku johtuu energiakriisin aiheuttamasta polttoainekustannusten noususta. Suojauksien ansiosta kustannusten nousu tuli näkyviin vasta vuonna 2023. Lisäksi on huomioitava, että vuoden 2022 tammi-huhtikuun liiketulosta nostivat Naistenlahti 2 -voimalaitoksen alasajon optimointi sekä tuotannon onnistuneet suojauskaupat Ukrainan sodan alkaessa.

Konsernin merkittävin investointihanke on leasingjärjestelynä toteutettava Naistenlahti 3 -biovoimalaitos. Se on tuottanut energiaa loppuvuodesta 2022 alkaen. Biovoimalaitoksella tehdään vielä koekäyttöjaksoja ja vireyksiä laitoksen tavoitearvojen varmistamiseksi. Hankkeen kokonaiskustannusarvio optioineen on hieman yli 200,0 milj. euroa. Muissa investoinneissa on mm. sähkökattila- sekä tavanomaisia laajennus- ja peruskorjausinvestointeja. Naistenlahti 3 -biovoi-

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	201,2	226,4	360,3	346,8	-13,6
Liikevoitto (-tappio)	49,1	24,5	62,3	38,0	-24,3
Nettotulos	32,9	17,1	41,6	26,2	-15,4
Tilikauden voitto (tappio)	32,9	17,1	41,6	26,2	-15,4
Investoinnit	16,2	24,0	48,0	52,5	4,5
Korollinen vieras pääoma	246,0	242,5	246,0	269,0	23,0
Taseen loppusumma	671,8	556,4	677,9	584,7	-93,3
Sijoitetun pääoman tuotto-%	15,6	7,6	13,0	7,6	-5,5
Liikevoitto-%	24,4	10,8	17,3	11,0	-6,3
Nettotulos-%	16,4	7,6	11,5	7,6	-4,0
Omavaraisuusaste-%	29,2	36,5	30,1	36,0	5,9
Henkilöstömäärä	426	426	405	411	6

malaitos ja sähkökattilainvestoinnit ovat osa Tampereen Energian tiekarttaa kohti hiilidioksidineutraalia tuotantoa. Tampereen Energia on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Eurooppalaiset energiamarkkinamekanismit ovat osin normalisoituneet, mutta päästöoikeuksien ja energian hinnat ovat jääneet kriisiä korkeammalle tasolle. Tampereen Energian energianhankintakustannukset ovat nousseet edellisvuosien tasosta, koska Eurooppa joutuu korvaamaan Venäjältä tullutta

energiaa. Erityisesti kotimaisen polttoaineen hankintakustannukset ovat nousseet. Uuden Naistenlahti 3 -biovoimalaitoksen leasing nostaa konsernin kiinteiden kulujen tasoa. Konsernin koko vuoden liiketuloksen ennustetaan jäävän 24,3 milj. euroa edellisvuotta pienemmäksi. Loppuvuoden ennusteeseen sisältyy huomattavaa epävarmuutta. Konsernin liiketulos reagoi markkinoiden ja säätilojen muutoksiin.

Pirkanmaan Jätehuolto -konserni

Konsernin liikevaihto kasvaa jätteiden erilliskeräysvelvoitteiden myötä nousseiden astiatyhjennysmäärien sekä asiakashinnoissa tehtyjen inflaatiokorotusten vuoksi. Yhtiön kannattavuutta laskee merkittävästi Biomyllyn biokaasutuotteiden myynnin aloituksen viivästyminen. Myynnin arvioidaan alkavan Q4/23 aikana. Konsernin kannattavuuteen vaikuttaa merkittävän negatiivisesti lyhyellä tähtäimellä myös sekajätteen energiahyödyntämisen kasvanut kapasiteetti Suomessa, joka on tiukentuneen kilpailun myötä laskenut nopeasti kate-tasoa. Samaan aikaan uudistuneet jätehuoltomääräykset on todettu toimiviksi, sillä sekajätteen sekä määrät että lämpöarvot ovat laskeneet. Näiden yhteisvaikutus yhdessä laskeneiden energiainmarkkinahintojen kanssa on pienentänyt energiaymyntituloja ja siten nostanut käsiteltävän sekajätteen yksikköhintoja nopeasti. Kannattavuuteen tämä heijastuu toiminnan katteiden laskuna. Biomyllyn osalta yhtiölle syntyy vielä vuosina 2024-2025 merkittäviä kertaluonteisia

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	29,1	32,2	44,7	50,2	5,5
Liikevoitto (-tappio)	0,0	-2,4	-1,7	-2,6	-1,0
Nettotulos	0,0	-2,4	-1,7	-2,7	-1,0
Tilikauden voitto (tappio)	-0,0	-2,1	-1,8	-2,5	-0,7
Investoinnit	3,1	2,3	3,7	7,5	3,8
Korollinen vieras pääoma	0,0	0,0	0,0	3,0	3,0
Taseen loppusumma	69,7	65,3	66,4	65,3	-1,1
Sijoitetun pääoman tuotto-%	0,1	-5,4	-2,4	-4,1	-1,7
Liikevoitto-%	0,2	-7,6	-3,7	-5,2	-1,5
Nettotulos-%	0,2	-7,3	-3,7	-5,3	-1,6
Omavaraisuusaste-%	59,5	54,6	60,1	53,1	-7,0
Henkilöstömäärä	103	104	100	101	1

kuluja laitoksen operointitason normalisointiin liittyen.

Konsernin tilikauden tulos tulee olemaan negatiivinen. Yhtiö tulee esittämään hinnoitteluun liittyen Jätelain §78 mukaisesti kustannusvastaavat korotusesitykset Alueelliselle jätehuoltolautakunnalle.

Konsernin vuositasen investointeja sekä rahoituskustannuksia tulee H2/23 aikana nostamaan merkittävästi tytäryhtiö Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy:n toteuttama jätteiden imukeräysjärjestelmän investoinnin loppuun saattovaihe, joka päättyy Q3/24.

Finnpark -konserni

Finnpark-konsernin liikevaihto on kehittynyt vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden osalta ennustetusti ja budjetin mukaisesti. Konsernin kassatilanne on pysynyt vakaana ja vahvana. Vertailu edellisvuoteen on hankalaa, sillä vuonna 2022 koronaepidemia vuoksi asetetut rajoitteet vaikuttivat merkittävästi ensimmäisten kuukausien lukuihin. Liiketoiminnan osalta on siirrytty ns. koronan jälkeiseen aikaan. Koronaepidemian seurauksena sopimuspysäköinnin kysyntä on jonkin verran madaltunut ja muutos on arviomme mukaan pysyvä tai ainakin hitaasti palautuva. Lyhytaikaiseen pysäköintiin koronaepidemiolla ei vaikuta olleen pysyvää vaikutusta.

Yrityksen liikevaihto koostuu lyhytaikapysäköinnistä, sopimuspysäköinnistä, pysäköintipalvelutoimituksista sekä kiinteistöliiketoiminnan tuloista. Opeointiliiketoiminnan kasvu Tampereen ulkopuolella on jatkunut tavoitteiden mukaisesti. Korkojen nousu ja rakennusalan matalasuhdanne tulee vähentämään tarjolla olevien kohteiden määrää, joten kilpailu uusista opeointikohteista

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	18,2	19,0	27,9	28,4	0,5
Liikevoitto (-tappio)	3,4	3,1	4,9	4,5	-0,4
Nettotulos	1,8	1,3	2,9	2,5	-0,4
Tilikauden voitto (tappio)	1,8	1,2	2,9	2,5	-0,4
Investoinnit	0,9	1,8	10,4	2,8	-7,6
Korollinen vieras pääoma	63,2	66,1	69,6	63,6	-6,0
Taseen loppusumma	125,2	131,7	132,5	129,0	-3,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	4,4	4,0	4,2	4,5	0,3
Liikevoitto-%	18,6	16,3	17,6	15,8	-1,8
Nettotulos-%	9,8	6,6	10,3	8,7	-1,6
Omavaraisuusaste-%	41,5	40,5	39,5	42,5	3,0
Henkilöstömäärä	69	73	71	70	-1

todennäköisesti kiristyy. Inflaatio kasvattaa konsernin kustannuksia, mikä aiheuttaa haasteita kannattavuudelle kasvusta huolimatta. Inflaatiolla on vaikutus kannattavuuteen, koska kulujen kasvua ei ole voitu täysimääräisesti siirtää hintoihin.

Moovy-liiketoiminta on jatkanut kasvua tavoitteiden mukaisesti. Vuoden

2023 investointipanostukset kohdistetaan digitaaliseen liiketoimintaan, kiinteistökantamme perusparannuksiin sekä suurhankkeiden mahdollistamiseen (Asemakeskus, Hämpin laajennus ja Kunkun Parkki).

Tampere-talo Oy

Vuosi 2023 on toteutunut liikevaihdon osalta paremmin kuin on budjetoitu. Ta-
pahtumakatteessa ei olla päästy tavoit-
teeseen eli muuttuvat kustannukset ovat
suuremmat kuin budjetoidut. Avustuk-
set, henkilöstökulut, poistot ja kiinteät
kulut ovat toteutuneet pääosin budjetoit-
dun mukaisesti. Edelliseen vuoteen ver-
raten liiketoiminta on ollut täysimääräi-
senä toiminnassa, edellisenä vuotena oli
päällä koronarajoitukset.

Tampere-talon kesä oli tuloksellinen,
sillä Dinosaurius-perhenäyttelyssä kävi
yhteensä 57 000 kävijää. Syksyn odote-
taan olevan myös vilkas sekä kulttuuri-
että kokous- ja kongressipuolella. Koko
vuoden osalta ennustetaan liikevaihdon
toteutuvan paremmin kuin on budjetoit-
tu, 16,7 milj. euroa. Tulosenuste on 45
000 euroa.

Vuonna 2023 on investoitu IT-ohjel-
miin ja pieniin määriin kalusteita. Vuo-
den aikana tullaan uudistamaan osittain
kokoustiloja, investoinnit painottuvat
syksylle.

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	7,7	11,0	14,7	16,8	2,1
Liikevoitto (-tappio)	-0,1	-0,4	-0,0	0,0	0,0
Nettotulos	-0,1	-0,3	0,0	0,0	0,0
Tilikauden voitto (tappio)	-0,1	-0,3	0,0	0,0	0,0
Investoinnit	0,0	0,1	0,2	0,1	-0,1
Korollinen vieras pääoma	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Taseen loppusumma	6,8	5,2	8,4	5,4	-3,0
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-1,0	-6,0	0,4	1,0	0,6
Liikevoitto-%	-0,9	-3,2	-0,1	0,1	0,2
Nettotulos-%	-0,9	-3,0	0,2	0,3	0,1
Omavaraisuusaste-%	46,4	53,0	33,7	52,0	18,3
Henkilöstömäärä	51	54	51	56	5

Tampereen Vuokra-asunnot Oy

Yhtiön vuoden 2023 tilikauden nettotulos jää tappiolliseksi, johtuen erityisesti yhtiön suunniteltujen kiinteistömyyntien peruuntumisesta. Yhtiön taloudellista tilannetta rasittaa erityisesti tonttivuokrien, lämmityskulujen ja korkokulujen nopea ja ennakoimaton nousu, jota ei tässä markkinatilanteessa ole pystytty viemään asunnoista perittäviin vuokriin.

Tilikauden 2023 ennusteen mukaan yhtiön liikevaihto kasvaa 1,1 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu johtuu asuntokannan kasvusta sekä keväällä 2023 tehdystä 3,5 % vuokrankorotuksesta. Vuoden 2022 liikevoitto (4,7 milj. euroa) sisälsi 2,2 milj. euron myyntivoiton. Vuoden 2023 osalta arvioidaan liikevoiton olevan noin 1,1 milj. euroa. Yhtiön hoitokulut kasvavat vertailuvuoteen 2022 verrattuna noin 2,0 milj. euroa, joka johtuu pääosin tonttivuokrien, lämmityskulujen ja korjauskulujen kasvusta sekä yleisestä kustannusten noususta. Lisäksi korkojen nousu nostaa tilikaudella 2023 yhtiön rahoituskuluja noin 0,5 milj. euroa.

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	15,1	16,1	22,9	24,1	1,2
Liikevoitto (-tappio)	5,6	1,8	4,8	1,1	-3,6
Nettotulos	4,9	1,0	3,6	-0,3	-4,0
Tilikauden voitto (tappio)	4,9	1,0	-1,0	-0,3	0,7
Investoinnit	7,3	4,2	9,9	9,0	-0,9
Korollinen vieras pääoma	88,8	84,2	86,9	82,4	-4,6
Taseen loppusumma	155,4	148,5	152,0	148,5	-3,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	6,0	2,2	3,4	1,0	-2,4
Liikevoitto-%	37,1	10,9	20,8	4,7	-16,1
Nettotulos-%	32,4	6,4	16,0	-1,4	-17,4
Omavaraisuusaste-%	40,0	41,6	40,3	40,0	-0,3
Henkilöstömäärä	20	19	19	19	0

Yhtiöllä on käynnissä Hervannassa 60 asunnon hanke joka valmistuu 30.6.2024. Lisäksi yhtiöllä on kilpailutuksessa Hipposkylän alueelle 215 asunnon hanke, jonka rakentaminen alkaa arviolta tammiukuussa 2024. Yhtiön maksuvalmius on hyvällä tasolla ja yhtiö pystyy suoriutumaan vuodesta 2023 ilman lainannostoa.

Yhtiön korollinen vieraspääoma on ennusteen mukaan tilikauden 2023 lopussa 82,4 milj. euroa ja yhtiön omavaraisuusaste 40,0 %. Yhtiöllä on taloudelliset edellytykset jatkaa suunnitelman mukaisesti 100 uuden asunnon vuosittaisia investointeja.

Tampereen Särkänniemi -konserni

Särkänniemen kausi on ollut kaksijakoinen. Juhannukseen saakka liikevaihdossa oltiin edellä viime vuotta, ja huippuseasonkiin lähdettiin luottavaisin mielin. Pääsesongissa liikevaihdossa jäätin kuitenkin lähes 2 milj. euroa viime vuoteen verrattuna. Kesäkuun alussa sattui Gröndalundin huvipuisto-onnettomuus Ruotsissa, jossa kuoli yksi ihminen. Tämä heijastui Särkänniemeen hetkellisesti kävijämääriä laskevasti. Suurempi vaikutus liikevaihtoon oli kuitenkin sateisella säällä ja erityisesti sääennusteilla, jotka lupasivat sateita, ja jotka osuivat sesongin vilkkaimpaan aikaan. Sateisten päivien kävijämääriä ei saada yleensä paikattua muilla päivillä, koska suurin osa asiakkaista on keksinyt vaihtoehtoista tekemistä tai jättää kokonaan huvipuistovierailun väliin, jos sää ei ole suotuista itselle sopivaan ajankohtaan. Tilastokeskuksen ja rahoituslaitosten tilastojen mukaan palveluiden kysyntä lähti yleisesti laskuun heinäkuussa, mikä myös näkyy Särkänniemen kävijöissä ja asiakkaiden keskkulutuksessa laskevasti. Yleisen inflaation vaikutus on näkynyt asiakaskäyttäytymisessä siten, että usean vuoden jälkeen asiakkaat ovat alkaneet tuoda omia eväitä puistoon. Kiinteiden kustannusten osalta on palattu pandemiaa edeltävälle tasolle.

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	19,5	17,8	23,1	21,4	-1,8
Liikevoitto (-tappio)	5,3	2,2	2,1	-0,4	-2,5
Nettotulos	5,2	2,3	1,8	-0,5	-2,3
Tilikauden voitto (tappio)	5,2	2,3	1,1	0,5	-0,6
Investoinnit	2,1	2,7	3,1	4,2	1,1
Korollinen vieras pääoma	15,5	13,7	14,6	12,7	-1,9
Taseen loppusumma	41,5	38,2	36,4	33,6	-2,8
Sijoitetun pääoman tuotto-%	10,0	11,0	6,0	-0,5	-6,5
Liikevoitto-%	27,0	12,4	9,0	-1,9	-10,9
Nettotulos-%	26,7	12,8	8,0	-2,4	-10,4
Omavaraisuusaste-%	55,0	56,0	57,0	67,0	10,0
Henkilöstömäärä	482	493	329	335	6

Lähitulevaisuuden näkymät ovat hyvin epävarmat johtuen edelleen jatkuvasta inflaatiosta ja talouden heikosta näkymästä ensi vuoden aikana. Aikaisempina vuosina yleisen taloustilanteen hiipuminen on näkynyt kävijämäärien kasvuna huvipuistoissa, mutta kilpailuympäristö on muuttunut viime vuosina merkittävästi, mikä tekee lähitulevaisuuden kehityksen ennustamisesta haastavaa.

Särkänniemen investoinnit tälle vuodelle keskittyivät ryhmämyynnin työkalujen digitalisoimiseen ja Särkänniemelle tuli myös oma mobiilisovellus, joka

helpottaa asiakkaiden vierailua Särkänniemessä. Digitalisointi jatkuu edelleen, mutta huomattavasti pienemmin panoksin kuin muutamana viime vuonna. Asiakkaille näkyvin investointi huvipuistossa oli pienemmille asiakkaille kohdistettu Pouta Possun maa, josta tuli Särkänniemen oman maskotin Pouta Possun koti.

Tampereen Palvelukiinteistöt Oy

Palvelukiinteistöjen tulos heilahtelee voimakkaasti tehtyjen kiinteistökehityshankkeiden mukaan. 2/2022 myytiin 8 kiinteistön portfolio eQ Yhteiskunta-kiinteistöille 96,0 milj. eurolla. Yhtiö teki kaupassa 39,4 milj. euron myyntivoiton. Toteutettu kiinteistökauppa vahvisti merkittävässä määrin yhtiön tasetta ja omavaraisuusastetta ja mahdollistaa yhtiön tulevat kiinteistökehitys- ja rakennushankkeet sekä merkittävän 14,0 milj. euron osingon Tampereen kaupungille. Kaupan yhteydessä yhtiö maksoi rahoituslainat kokonaan pois, yhteensä 65,0 milj. euroa, jolloin vuoden 2023 rahoituskulut ovat korkosuojausten ansiosta positiiviset. Tämän lisäksi leuto talvi vaikuttaa vuoden 2023 tulosta parantavasti. Korkotason nousun myötä lainojen takaisinmaksu oli erittäin onnistuneesti ajoitettu ja yhtiön omavaraisuusaste toimii erinomaisena puskurina taloudellista epävarmuutta vastaan.

Tuomi Logistiikan Logistiikkakeskuksen n. 8,0 milj. euron laajennus valmistui 8/2023.

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	43,4	4,0	45,1	5,8	-39,3
Liikevoitto (-tappio)	40,1	1,1	39,9	0,5	-39,4
Nettotulos	32,0	1,1	31,8	0,6	-31,2
Tilikauden voitto (tappio)	32,0	1,1	31,8	0,4	-31,4
Investoinnit	1,1	4,8	3,4	5,0	1,6
Korollinen vieras pääoma	0,0	0,0	0,0	7,0	7,0
Taseen loppusumma	57,7	50,4	57,8	64,8	7,0
Sijoitetun pääoman tuotto-%	144,0	3,6	60,9	1,1	-59,7
Liikevoitto-%	92,5	28,3	88,6	8,6	-80,0
Nettotulos-%	73,7	28,4	70,6	9,9	-60,6
Omavaraisuusaste-%	85,0	98,4	84,0	75,3	-8,6
Henkilöstömäärä	3	3	3	3	0

Yhtiön operatiivisen toiminnan kasvavirta on hyvä ja jatkuu tehtyjen investointien ja vahvan omavaraisuusasteen ansiosta vahvana myös tulevaisuudessa. Tuomilogistiikan laajennusinvestoinnin valmistumisen vuoksi palvelukiinteistöjen loppuvuoden kassavirta on vahvasti positiivinen.

Tullinkulman Työterveys -konserni

Tullinkulman Työterveys Oy-konsernissa käynnistettiin taloudellis-tuotannollisista syistä muutosneuvottelut keväällä. Muutosneuvotteluihin liittyvät työnantajan ratkaisut kohdentuvat kuluvana vuonna vahvasti hallintoon ja ei-laskuttavaa työtä tekeviin työntekijöihin. Omista hallinnon tukipalveluista arvioidaan vähentyvän vajaa kolmannes ensi vuoden loppuun mennessä. Kuluvana vuonna vähennys on vajaa viidennes ja edellyttää jatkuvaa tehtävien uudelleenjärjestelyjä kaikkien tehtävien osalta.

Talouden vertailussa tappio (alijäämä) on edellisvuoden vastaavan aikaan parantunut ja on enää 0,18 milj. euroa. Tappio edellisvuonna vastaavana aikana oli 0,32 milj. euroa. Tytäryhtiössä hinnoittelua on tarkistettu kaksi kertaa ja se on nyt voitollinen 0,167 milj. euroa. Emoyhtiön kumulatiivinen tappio on 0,35 milj. euroa. Myös emoyhtiön tappio vähenee loppuvuotta kohden. Konsernitasolla odotetaan vähintään nollatulosta. Tou-

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	16,0	18,4	25,8	28,5	2,7
Liikevoitto (-tappio)	-0,2	-0,2	-0,3	0,1	0,4
Nettotulos	-0,3	-0,2	-0,3	0,1	0,4
Tilikauden voitto (tappio)	-0,3	-0,2	-0,3	0,1	0,4
Investoinnit	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Korollinen vieras pääoma	0,2	0,3	0,1	0,3	0,1
Taseen loppusumma	4,6	7,0	5,6	5,7	0,1
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-20,7	-14,4	-32,7	29,2	61,9
Liikevoitto-%	-1,3	-1,0	-1,3	0,4	1,7
Nettotulos-%	-2,0	-0,0	-1,3	0,4	1,7
Omavaraisuusaste-%	27,2	17,1	17,1	19,1	2,0
Henkilöstömäärä	278	320	274	300	26

kokuu ja elokuu ovat kummallakin yhtiöllä olleet voitollisia. Emoyhtiön kannattavuus (0-tulos) edellyttää ensi vuodelle liikevaihdon nostamista.

Henkilöasiakasmäärä konsernissa on kasvanut 15,0 % ja henkilöstömäärä

20,0 % painottuen puhtaasti tuotantoon eli laskuttavaa työtä tekeviin. Laskutusastetta seurataan kuukausittain ja suunnatus on oikea.

Tampereen Tilapalvelut Oy

Liikevaihto 1-8/2023 oli n. 97,5 milj. euroa, joka on n. 4,8 milj. euroa pienempi kuin edellisvuonna vastaavana ajankohtana. Rakennushankkeita on toteutettu viime vuotta vähemmän. Tämä johtuu osittain hankkeiden tahdistuksesta sekä hankkeiden aloituksen siirtymisestä sekä hyvinvointialueen aloituksesta johtuneesta ylläpidettävän kiinteistökannan pienentymisestä. Hankkeiden siirtyminen on huomioitu liikevaihdon ja tuloksen ennusteessa. Yhtiön kokovuoden liikevaihtoennuste on n. 154,7 milj. euroa, joka on n. 3,6 milj. euroa vuoden 2022 tilinpäätöstä pienempi. Tilikauden 1-8/2023 tulos on n. 0,2 milj. euroa positiivinen ja n. 0,1 milj. euroa edellisen vuoden samaa ajankohtaa jäljessä. Alkuvuoden tulosta rasittaa työehtosopimusneuvotteluissa sovittu lomapalkkavelan jaksotuksen laskentatapamuutos 1.4.2023 alkaen, joka on merkittävin selittävä tekijä siihen, että lomapalkkavelka on kasvanut huomattavasti edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (ns. B-taulukon poistuminen). Vertailukelpoinen tulos ilman lomapalkkavelan laskentatavan muutosta on vuoden 2022 vastaavaa ajankohtaa parempi.

Vuoden 2023 tilikauden tulosenuste on n. 0,5 milj. euroa ja on n. 0,1 milj. euroa vuoden 2022 tilinpäätöstä pienempi. Ennusteessa on huomioitu liikevaihdon

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	102,3	97,5	158,3	154,7	-3,6
Liikevoitto (-tappio)	0,4	0,2	0,8	0,6	-0,2
Nettotulos	0,2	0,1	0,6	0,5	-0,1
Tilikauden voitto (tappio)	0,2	0,1	0,6	0,5	-0,1
Investoinnit	0,3	0,2	0,3	0,3	-0,0
Korollinen vieras pääoma	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Taseen loppusumma	11,3	13,5	20,3	20,7	0,4
Sijoitetun pääoman tuotto-%	15,1	23,1	19,7	16,6	-3,0
Liikevoitto-%	0,4	0,2	0,5	0,4	-0,1
Nettotulos-%	0,2	0,2	0,4	0,3	-0,1
Omavaraisuusaste-%	30,4	25,8	18,9	18,5	-0,4
Henkilöstömäärä	230	244	235	245	10

pienentyminen ja lomapalkkavelan jaksotuksen kasvu. Vuoden 2023 ennusteessa on huomioitu myös työehtosopimusneuvottelussa sovittu henkilöstölle maksettu kertakorvaus, jonka kustannusvaikutus vuodelle 2023 on n. 150 000 euroa. Lomapalkkavelan jaksotuksen laskentamuutos sekä maksettava kertakorvaus ovat kertaluonteisia kustannuseriä ja ne eivät vaikuta vuoden 2024 tulokseen.

Yhtiön tavoitteena on seudullinen laajentuminen ja asiakaspohjan hallittu kasvattaminen. Yhtiössä on myös käynnissä lukuisia kehityshankkeita, joilla panostetaan tulevaisuuteen. Tilapalveluiden

laatujärjestelmän (ISO 9001:2015) määräaika-auditointi pidettiin 29.- 30.3.2023, sertifikaattimme säilyy voimassa. Yhtiön tietoturvan hallintajärjestelmän määräaika-auditointi (ISO 27001) pidetään loppuvuodesta. Tavoitteenamme on myös luoda vuoden 2023 aikana ympäristöjärjestelmä, joka noudattaa ISO 14001-standardia.

Investoinnit sisältävät uusien tuotantotilojen muutostöitä ja konehankintoja sekä järjestelmäkehitykseen liittyviä kustannuksia.

Pirkanmaan Voimia Oy

Pirkanmaan Voimia Oy:n tammi-elokuun liikevaihto kehittyi edellisvuoteen verrattuna myönteisesti. Liikevaihto 63,76 milj. euroa ylitti edellisvuoden (41,6 milj. euroa) 50,0 %. Huomattavan kasvun taustalla on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, jonka myötä yhtiö aloitti ateria- ja puhtauspalveluiden tarjoamisen Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Vuositasolla uudistuksen arvioidaan kasvattavan liikevaihtoa noin 25,0 milj. euroa. Yhtiö onnistui kasvattamaan tuottavuuttaan merkittävästi ja liiketoiminnallinen kannattavuus ilman kertaeriä oli hyvällä tasolla taloudellisesti haastavan edellisen tilikauden jälkeen. Kuluvan vuoden (1-8) aikana työehtosopimukseen tehdyillä muutoksilla on merkittävä negatiivinen taloudellinen vaikutus yhtiön tulokseen. Kokonaisuudessaan työehtosopimusmuutoksilla arvioidaan olevan noin -2,5 milj. euron negatiivinen vaikutus kuluvan tilikauden tulokseen. Kuluvan vuoden (1-8) liiketulos -0,4 milj. toteutui edellisen vuoteen verrattuna 1,0 milj. euroa parempana.

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	41,6	63,8	66,2	97,2	31,0
Liikevoitto (-tappio)	-1,4	-0,4	-0,9	0,2	1,1
Nettotulos	-1,4	-0,4	-0,9	0,2	1,1
Tilikauden voitto (tappio)	-1,4	-0,4	-0,9	0,2	1,1
Investoinnit	1,5	1,2	3,2	1,8	-1,4
Korollinen vieras pääoma	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Taseen loppusumma	12,0	16,7	14,4	16,7	2,3
Sijoitetun pääoman tuotto-%	-40,2	-13,2	-22,8	6,5	29,3
Liikevoitto-%	-3,5	-0,6	-1,4	0,2	1,6
Nettotulos-%	-3,5	-0,7	-1,4	0,2	1,6
Omavaraisuusaste-%	33,0	24,4	31,2	28,3	-2,9
Henkilöstömäärä	764	1122	765	1122	357

Yhtiön liiketoiminnan syklisyydestä johtuen tilikauden tulosennuste koko vuodelle on 0,2 miljoonaa euroa.

Investoinnit toteutuivat tarkastelujaksolla suunnitelman mukaisena ollen elokuun lopussa yhteensä 1,2 milj. euroa (ennuste tilikaudelle 1,8 milj. euroa). Investoinnit ovat kohdentuneet pääasiassa

koulujen ja päiväkotien uusiin keittiöihin sekä sote tuotantorakenteen muutokseen liittyviin investointeihin.

Yhtiön omavaraisuusaste (24,4 %) on välttävällä tasolla ja yhtiön maksuvalmius tyydyttävällä tasolla.

Tampereen Infra Oy

Tammi- elokuun liiketulos oli -0,2 milj. euroa (1-8/22: 0,2milj. euroa). Liiketu- lokseen on vaikuttanut kunnossapito- olosuhteiltaan vertailukautta helpompi kevät, mutta laskutusaikataulujen muu- toksista johtuen tulos on vielä edellis- vuoden vastaavaa jaksoa heikompi. Tilin- päätösennusteen mukaan liiketulos on 1,1 milj. euroa ja toteutuu 0,4 milj. euroa edellisvuotta suurempana. Kunnossapi- don tehostamistoimien ennustetaan lie- ventävän inflaation aiheuttamaa yleistä kustannusnousua.

Liikevaihdon toteuma oli 34,5 milj. euroa (1-8/22: 32,4 milj. euroa). Liikevaih- don ennustetaan olevan 54,7 milj. euroa eli toteutuvan 1,6 milj. euroa edellisvuot- ta suurempana. Liikevaihdon nousun ennustetaan johtuvan kiertotaloushank- keiden sekä päällystämispalvelujen vo- lyymin kasvamisesta.

Materiaalien ja palvelujen ostoja on toteutunut 21,6 milj. euroa, mikä on 1,7 milj. euroa edellisvuoden vastaavaa jak- soa enemmän. Materiaalien ja palve- lujen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa edellisvuotta suurempina. Kun- nossapidon talvikauden olosuhteet oli- vat edellisvuotta helpommat, mikä on vähentänyt materiaalien ja palvelujen ostoja edellisvuoteen verrattuna tehos-

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	32,4	34,5	53,1	54,7	1,6
Liikevoitto (-tappio)	0,2	-0,2	0,7	1,1	0,4
Nettotulos	0,1	-0,2	0,6	0,8	0,2
Tilikauden voitto (tappio)	0,1	-0,2	0,6	0,8	0,2
Investoinnit	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Korollinen vieras pääoma	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Taseen loppusumma	8,4	9,9	10,4	11,2	0,8
Sijoitetun pääoman tuotto-%	6,4	-13,4	24,3	26,5	2,2
Liikevoitto-%	0,6	-0,6	1,4	2,0	0,6
Nettotulos-%	0,3	-0,7	1,2	1,5	0,3
Omavaraisuusaste-%	27,3	26,0	27,7	30,3	2,6
Henkilöstömäärä	378	368	293	270	-23

tamistoimien ohella. Rakentamisprojek- tien volyymin kasvaminen on kuitenkin lisännyt materiaalien ja palvelujen ostoja edellisvuoteen verrattuna.

Henkilöstömenoja on toteutunut 10,5 milj. euroa eli 0,8 milj. euroa edellisvu- oden vastaavaa jaksoa enemmän. Henki- löstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa edellisvuotta suurempina johtuen työehtosopimusten palkkarat- kaisuista. Henkilömäärä elokuun lopussa oli 368, mikä on 10 vähemmän kuin edel- lisvuotena vastaavaan aikaan. Kausitöi-

den aloitusta viivästettiin kylmän kevään vuoksi ja syyskaudelle on suunniteltu vä- hemmän kausitöiden jatkoja.

Vuoden aikana on investoitu kahteen työmailla taukotiloina käytettävään siirrettävään taukovaunuun ja kahden kaivurin lisävarustekokonaisuuteen yh- teensä 0,1 milj. euroa. Kalustohankinnat on yhtiön toimintavuosina rahoitettu leasing-rahoituksella, mutta korkotason nousun vuoksi kalustohankinnoista osa on muutettu investoinneiksi.

Tampereen Raitiotie Oy

Katsauskaudella 01-08/2023 yhtiön talous on kehittynyt varsin odotetusti ja suotuisasti. Tuottoapuoli on kehittynyt täysin odotetusti kuten ennalta määrättyjen vastikkeiden ja kalustovuokran johdosta kuuluukin. Kulut ovat toteutuneet pääosin odotetusti ja poikkeamat ovat suurelta osin positiivisia eli kulut ovat toteutuneet tai niiden ennustetaan toteutuvan budjetoitua pienempinä. Investointien kasvu johtuu pääosin raitiotien osasta 2. Raitiotien osan 2 rakentaminen on edennyt suunnitellusti ja rakentamisen valmiusaste oli 68,0 % elokuussa 2023. Pirkkalan ja Tampereen valtuustojen myönteiset päätökset Pirkkala-Linnainmaa -raitiotien toteutussuunnittelun aloittamisesta tulee kasvattamaan yhtiön investointeja loppuvuoden aikana. Lisäksi kahdeksan uuden raitiovaunun hankinta etenee suunnitellusti ja katsauskauden lopussa yhtiön keskeneräiseen käyttöomaisuuteen sisältyi 11,5 milj. euron edestä uusiin vaunuihin liittyviä maksuja.

Tämän hetkisen arvion mukaan yhtiön on tarve nostaa 15,0 milj. euroa uutta rahoitusta vuoden 2023 loppupuolella. Korkotason nousun vaikutus yhtiön korkokuluihin on toistaiseksi ollut rajallinen, sillä yhtiön lainoista 85,0 % on suojattu.

TUNNUSLUVUT

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2022	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023	TP Enn 23 / TP 22
Liikevaihto yhteensä	18,6	19,6	27,8	29,4	1,6
Liikevoitto (-tappio)	7,8	6,3	8,6	7,3	-1,3
Nettotulos	4,7	3,0	4,0	1,7	-2,2
Tilikauden voitto (tappio)	4,7	3,0	0,5	0,0	-0,5
Investoinnit	303,0	328,9	304,4	348,0	43,6
Korollinen vieras pääoma	303,2	330,6	338,2	340,0	1,8
Taseen loppusumma	363,5	354,9	363,2	365,0	1,8
Sijoitetun pääoman tuotto-%	3,5	5,5	2,8	3,2	0,4
Liikevoitto-%	41,7	32,3	30,9	25,0	-6,0
Nettotulos-%	24,6	15,5	14,3	5,8	-8,5
Omavaraisuusaste-%	2,9	3,2	2,3	2,6	0,3
Henkilöstömäärä	17	21	17	21	4

Suojausaste tulee säilymään korkeana jatkossakin myös osan 2 lopun rahoitustarpeen huomioiden.

Koko vuoden nettotuloksen ennustetaan olevan noin 1,7 milj. euroa positiivinen. Tilinpäätösennusteen parannuksen suurimmat syyt ovat budjetoitua pienemmät korkokulut (0,7 milj. eur) (uutta lainaa ei ole tarpeen nostaa niin aikaisin kuin on ajateltu) sekä konsernitilitallelukselle saatu talletuskorko (0,5 milj. eur), josta ei ole budjetointivaiheessa ol-

lut tietoa. Koko vuoden tulosenuste on pienempi kuin katsauskauden toteuma, sillä yhtiön kulut eivät kerry niin tasaisesti kuin tuotot, ja toisaalta, koska yhtiön poistot ja rahoituskulut kasvavat vuoden loppua kohden mm. raitiotien osan 2A käyttöönoton myötä. Tilikauden tulos tultaneen jälleen nollaamaan poistoerolla, jonka takia koko tilikauden tuloksen ennustetaan olevan nolla.

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU

OLENNAISET POIKKEAMAT TALOUSARVIOON

Talousarvion toteutumisen -tilinpäätösennuste

Talousarvion toteumavertailu sisältää koonnin sitovien erien poikkeamista talousarvioon nähden sekä kaupungin eriyksiköiden talouden toteuma- ja tilinpäätösennustetiedot. Talousarvion toteumavertailuosion luvut sisältävät myös sisäiset erät pl. korkotuotot ja -kulut ja pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Tilikauden tulosenuste on 40,0 milj. euroa ylijäämäinen, mikä on 19,7 milj. euroa budjetoitua enemmän.

Sivistyspalvelujen palvelualueen toimintakatteen tilinpäätösennuste on 1,8 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi, mikä selittyy kasvatus- ja opetuslautakunnan 2,8 milj. euron ylityksellä. Ylitykset aiheutuvat henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan ennuste on 1,0 milj. euroa budjetoitua parempi.

Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualueen toimintakatteen ennustetaan

toteutuvan 17,9 milj. euroa budjetoitua parempana. Tämä johtuu pääosin asunto- ja kiinteistölautakunnan 13,9 milj. euroa budjetoitua paremmasta toteumasta, mitä selittävät erityisesti maankäyttösopimuskorvaukset ja pysyvien vastaavien myyntivoitot.

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintakatteen tilinpäätösennuste ylittää muutetun talousarvion 2,1 milj. euroa, mikä selittyy pääosin yhdyskuntalautakunnan 1,5 milj. euron ylityksellä.

Konsernihallinnon (pl. tietohallinnon ICT-kehittäminen, Tarkastuslautakunta, Keskusvaalilautakunta) toimintakatteen ennuste on 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempi, mitä selittää toimintakulujen lasku. Yhteisten erien ennuste on alittumassa 0,4 milj. euroa.

Liikelaitosten yhteenlaskettu liikeylijäämäennuste on 2,0 milj. euroa budjetoitua heikompi, mikä selittyy Vesi liikelaitoksen ennustepoikkeamalla. Kaupunkiliikenne liikelaitoksen ennuste on

toteutumassa lähes budjetin mukaisesti.

Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 nettoinvestoinnit tulevat olemaan 234,5 milj. euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla. Suurimmat poikkeamia tilinpäätösennusteessa verrattuna muutettuun talousarvioon ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan talonrakennushankkeissa ja yhdyskuntalautakunnan investoinneissa.

Korkotuottojen ja -kulujen ennuste on 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempi, mitä selittää budjetoitua alhaisemmat korkokulut. Uutta pitkäaikaista lainaa tullaan ennusteen mukaan nostamaan 8,8 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Tarkemmat tiedot poikkeamien syistä löytyvät Kaupungin toiminta ja talousosan luvusta Investoinnit sekä Talousarvion toteumavertailu -osasta ao. yksiköiden kohdalta.

PALVELUALUEIDEN
YHTIENLASKETTU
TOIMINTAKATE

14,0 milj. €

(TP Enn 23/Muutettu TA 23)

LIIKELAITOSTEN
YHTIENLASKETTU
LIIKEYLIJÄÄMÄ

-2,0 milj. €

(TP Enn 23/Muutettu TA 23)

NETTOINVESTOINNIT

+38,6 milj. €

(TP Enn 23/Muutettu TA 23)

Yhteenveto poikkeamista talousarvioon sitovuustasoin

KÄYTTÖTALOUS

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Palvelualueet (toimintakate)					
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-241 018	-328 369	-362 470	-365 247	-2 777
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-65 738	-94 107	-102 618	-101 617	1 001
Tampere Junior	-510	0	-924	-924	0
Hiedanranta	-56	-83	-75	-75	0
Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-57 401	-88 093	-96 587	-93 942	2 646
Ammatillinen koulutus (tilikauden tulos)	1 516	1 019	0	1 365	1 365
Viiden tähden keskusta	-1 683	-3 988	-4 616	-4 610	6
Hiedanranta	-783	-241	-434	-429	5
Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelma	-783	-1 036	-1 290	-1 290	0
Elämystalouden kehitysohjelma	-472	-784	-798	-798	0
Asunto- ja kiinteistölautakunta					
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	108 331	140 287	145 113	159 059	13 946
Hiedanranta	-264	-60	-1 000	-1 000	0
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-31 564	-41 740	-45 367	-46 911	-1 544
Viiden tähden keskusta	-39	-209	-330	-330	0
Hiedanranta	-5	-32	-400	-400	0
Hiilineutraaleja tekoja	-146	-192	-500	-500	0
Joukkoliikennelautakunta	-17 858	-29 659	-29 362	-29 954	-593
Konsernihallinto (toimintakate)					
Konsernihallinto					
ICT-kehittäminen (toimintakate+nettoinvestoinnit)	-5 261	-10 753	-13 200	-11 900	1 300
Tarkastuslautakunta	-246	-411	-403	-403	0
Keskusvaalilautakunta	-486	-328	-632	-632	0
Konsernihallinto, muut	-15 649	-23 240	-28 483	-27 267	1 216
Yhteiset erät	-76 832	-127 561	-115 512	-115 141	371
Liikelaikokset					
Tampereen Vesi Liikelaitos (liikeylijäämä)	16 676	28 802	28 773	26 742	-2 031
Tampereen Vesi Liikelaitos (korvaus peruspääomasta)	-9 800	-14 700	-14 700	-14 700	0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos (liikeylijäämä)	502	71	0	472	472

INVESTOINNIT

Nettoinvestoinnit sitovuustasoinnain, 1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Sivistyspalvelujen palvelualue					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-2 926	-1 371	-6 108	-5 490	618
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-2 720	-4 545	-12 982	-11 612	1 370
Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualue					
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	15	-15	-1 240	-1 240	0
Ammatillinen koulutus	-522	-2 311	-2 377	-1 827	550
Asunto- ja kiinteistölahtakunta					
Asunto- ja kiinteistölahtakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-8 078	-15 112	-15 985	-12 940	3 045
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	-63 743	-108 407	-124 139	-102 135	22 004
Hiedanranta	-1 340	-15 088	-5 500	-3 300	2 200
Viiden tähden keskusta	-96	-1 240	-3 100	-1 300	1 800
Kaupunkiympäristön palvelualue					
Yhdyskuntalahtakunta					
Yhdyskuntalahtakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-27 533	-57 738	-52 250	-54 428	-2 178
Hiedanranta	-19	-65	-800	-100	700
Viiden tähden keskusta	-1 559	-4 807	-9 640	-4 999	4 641
Joukkoliikennelahtakunta	-5	109	-500	-496	4
Konsernihallinto					
Konsernihallinto, muut	-87	-3	-100	-86	14
Yhteiset erät	-227	-517	-4 400	-1 900	2 500
Liikelaitokset					
Tampereen Vesi Liikelaitos	-12 247	-15 877	-24 520	-24 520	0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-270	-36	-330	-330	0

LASKELMAOSA

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Korkotuotot ja -kulut	-7 100	-8 859	-14 368	-12 699	1 669
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	0	68 832	60 000	-8 832

TALOUSARVION TOIMINNAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Talousarvion toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan sekä pormestariohjelmaan. Talousarviossa tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille.

Alla olevassa taulukossa esitetään kokonaisnäkyä vuoden 2023 talousarvion

toiminnan tavoitteiden (pois lukien liikelaitokset) etenemisestä tammi-elokuun aikana ja arvio niiden toteutumisesta vuoden loppuun mennessä.

Seuraavassa luvussa arvioidaan tarkemmin kaupunkitasoisten toiminnan tavoitteiden toteutumista. Lautakunnille

ja liikelaitoksille asetetuista tavoitteista raportoidaan tarkemmin niiden omissa osioissa. Tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista raportoidaan kerran vuodessa tilinpäätöksessä.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Toteuma	Lisätietoa toteumasta
1	Lasten ja nuorten ¹ koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	?	Elinvoima- ja osaamislautakunta, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Kasvatus- ja opetuslautakunta
2	Lasten, nuorten ja aikuisten liikkuminen on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna	?	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Kasvatus- ja opetuslautakunta
3	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
4	Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	+	Kasvatus- ja opetuslautakunta
5	Asuinalueiden kehittämistyön organisointi on tehty ja toiminta käynnistetty	+	Asunto- ja kiinteistölautakunta
6	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun yhteistyössä sidosryhmien ² kanssa edelliseen vuoteen verrattuna	?	Asunto- ja kiinteistölautakunta
7	Nuorten ja aikuisten päihteiden käyttö ³ on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	?	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
8	Kiusaaminen on vähentynyt toisen asteen koulutuksessa edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
9	Hyvinvointialueen käynnistymistä on tuettu ja yhdyspintojen ⁴ toimivuus varmistettu	+/-	Kaupunginhallitus
10	Laajan työttömyysasteen ⁵ kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
11	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea ⁶ saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
12	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 asuntoa toteutuu	-	Asunto- ja kiinteistölautakunta
13	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²	+	Asunto- ja kiinteistölautakunta
14	Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 150 pientalon rakentaminen ⁷	+	Yhdyskuntalautakunta
15	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	?	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Kasvatus- ja opetuslautakunta
16	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	+	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta yhdyskuntalautakunta
17	Yritystapahtumien ja kongressien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
18	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	?	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
19	Alueen startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	?	Elinvoima- ja osaamislautakunta
20	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisessa on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	?	Elinvoima- ja osaamislautakunta

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Toteuma	Lisätietoa toteumasta
21	80 % asemakaavoitetusta asuinkerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	+	Yhdyskuntalautakunta
22	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta
23	Liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna	+	Yhdyskuntalautakunta
24	Raitiotien ensimmäisen jatko-osuuden Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelma on valmistunut päätöksentekoon ja toteutussuunnittelu käynnistynyt	+	Yhdyskuntalautakunta
25	Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on määritetty ja seuranta käynnistetty	+	Yhdyskuntalautakunta
26	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	?	Elinvoima- ja osaamislautakunta
27	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	-	Elinvoima- ja osaamislautakunta
28	Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
29	Tyytyväisyys keskustan katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoon on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Yhdyskuntalautakunta
30	Keskustan saavutettavuuden parantamiseen tähtäävä liikennejärjestelmäsuunnitelma on laadittu	+	Yhdyskuntalautakunta
31	Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	?	Elinvoima- ja osaamislautakunta
32	Tampere on Suomen suosittuimmin opiskelukaupunki	+	Elinvoima- ja osaamislautakunta
33	Perusopetuksen oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	-	Kasvatus- ja opetuslautakunta
34	Tilikauden tulos on vähintään 3,3 milj. euroa (alkuperäinen TA23-tavoite vähintään 0)	+	Kaupunginhallitus
35	Investointien tulorahoitus-% on 57	+	Kaupunginhallitus
36	Vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman laadinnassa on huomioitu talous- ja tuottavuusohjelmaan sisällytettävien toimenpiteiden valmistelu ja toteutus	+	Kaupunginhallitus
37	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	?	Kaupunginhallitus
38	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	?	Kaupunginhallitus
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	+	Kaupunginhallitus, kaikki lautakunnat
40	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	?	Kaupunginhallitus
41	Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset	?	Kaupunginhallitus
42	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 35 % kaupungin palveluja	-	Kaupunginhallitus
43	Hankintatoiminta on uudelleen organisoitu ja hankintapalvelu on käynnistynyt	+	Kaupunginhallitus

¹ Perusopetus, lukiot ja ammatillinen koulutus

² Hyvinvointialue ja vuokra-asuntotoimijat

³ Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa ja aikuisten liiallinen alkoholin käyttö

⁴ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, hyvinvointikeskustoiminta, järjestöyhteistyö, oppilas- ja opiskeluhuolto, perhekeskustoiminta, työllisyyspalvelut, maahanmuutto ja kotoutuminen, maankäyttö ja palveluverkko

⁵ Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

⁶ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

⁷ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

Kaupunkitasoiset toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarviossa on asetettu 11 kaupunkitasoista toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista viiden arvioidaan toteutuvan ja yhden toteutuvan osittain vuoden loppuun men-

nessä. Neljän tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida. Yhden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
9	Hyvinvointialueen käynnistymistä on tuettu ja yhdyspintojen ¹ toimivuus varmistettu	Hyvinvointialueen käynnistymistä on tuettu tukipalvelujen myynnillä, virkaavulla ja tiiviillä yhteistyöllä esimerkiksi henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon toimesta. Yhteinen tekeminen yhdyspinnoilla -projekti koordinoi osana Siirtoja-projektia yhdyspintojen valmistelua ja toimivuuden varmistamista. Projektille asetetut tavoitteet toteutuivat pääasiassa suunnitellusti. Projektin aikana luotiin pysyviä hyvinvointialueyhteistyön toimintamalleja, rakenteita ja sopimuksia sekä toimintaohjeita. Yhdyspintojen kehittämisen tiekartta valmistui lisäksi tukemaan yhdyspintojen jatkokehittämistä. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain.	+/-
34	Tilikauden tulos on vähintään 3,3 milj. euroa (alkuperäinen TA23-tavoite vähintään 0)	Tilikauden tulosennuste on 40,0 milj. euroa, mikä on 19,2 milj. euroa sitovaa toiminnan tavoitetta parempi. Toimintakate-ennuste on 14,0 milj. euroa budjetoitua parempi. Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon nähden ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan 13,9 milj. euroa budjetoitua parempi toimintakate-ennuste ja kasvatus- ja opetuslautakunnan 2,8 milj. euron toimintakatteen ylitys. Verotulojen ennuste on 4,0 milj. euroa budjetoitua parempi. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
35	Investointien tulorahoitus-% on 57	Vuosikate-ennuste on 168,9 milj. euroa, mikä on 19,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Nettoinvestointien ennuste 234,5 milj. euroa alittaa muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla. Investointien tulorahoitusprosentiksi muodostuu 72 %. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
36	Vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman laadinnassa on huomioitu talous- ja tuottavuusohjelmaan sisällytettyjen toimenpiteiden valmistelu ja toteutus	Vuoden 2024 talousarviovalmistelussa kaikille yksiköille on asetettu 1 % tuottavuustavoite. Toimintayksiköiltä edellytetään erilaisia tehostamistoimenpiteitä ja olemassa olevan toiminnan kriittistä tarkastelua, jotta menojen kasvu olisi yleistä kustannustason nousua pienempää. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
37	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoinen keskiarvo on vähintään 3	Esihenkilöarvioinnin kaupunkitasoiset tulokset saadaan kerran vuodessa. Vuoden 2023 arviointi toteutetaan syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
38	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työhyvinvointimatriisin tulos saadaan vuoden vaihteessa. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta edellisen vuoden elokuun kyselyn tulokseen nähden. (QWL-indeksi Q3/2023: 62,7 %; Q3/2022: 60,0 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat nousseet myös eNPS-arvon (työpaikan suositteleva) osalta, tulos oli Q3/2023: 18,68; Q3/2022:16,92. Tavoite toteutui.	+

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
40	Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Hakijakokemuskysely otettiin käyttöön 1.6.2022. Hakijakokemuksen tulos ensimmäisen vuoden ajalta eli 1.6.2022-31.5.2023 on 3,87, vastanneita 333 henkilöä (arviointiasteikko 1 - 5, 1 = 1 en ollenkaan houkuttelevana, 5 = erittäin houkuttelevana). Ajalla 1.6.-31.12.2022 tulos oli 3,95 (vastanneita 225 henkilöä) ja ajalla 1.1.-31.7.2023 on 3,81 (159 henkilöä). Kahden kokonaisen vuoden tuloksia voidaan verrata vasta 31.5.2024 jälkeen. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
41	Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset ²	Loppuvuodesta 2023 on saatavissa kattavammin tietoa asiakaskokemuksessa niissä palvelualueiden valitsemassa keskeisissä palveluissa, joissa mitataan asiakaskokemusta kaupunkitasoisilla mittareilla. Tällä hetkellä tietoa saadaan osasta palveluja. Näiden NPS-mittausten perusteella odotusten ylittyvyys on keskimäärin alle 57 %. On huomattava, että joissakin palveluissa tulos kuitenkin ylittää 70 %. Kaupunkitasoisen mittausjärjestelmän käyttöönotto on syys-lokakuun aikana. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
42	Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 35 % kaupungin palveluja	Palvelutietovarantoon on palvelukanavistaan ilmoittanut 162 palvelua, joista 47 tarjoaa verkkoasiointikanavan. Näin ollen asiointi digitaalisessa kanavassa on tällä hetkellä mahdollista 29 % kaupungin palveluja. Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.	-
43	Hankintatoiminta on uudelleen organisoitu ja hankintapalvelu on käynnistynyt	Konsernihallinnon hallinto- ja tukipalveluyksikön hankintapalvelu palveluryhmän organisointi on edistynyt. Kategoriat on vastuutettu ja kategoriasuunnitelmia tehdään. Osatavoitteen arvioidaan toteutuvan, vaikkakin työ etenee suunniteltua hitaammin. Toiminnan tehostamiseksi hankitun "hankintojen hallinta- ja kilpailutusjärjestelmän" käyttöönotto on edennyt aikataulusta jäljessä. Lopullisen järjestelmän käyttöönotto on siirretty vuoden viimeiselle neljännekselle johtuen kilpailutukseen liittyvän kokonaisuuden kypsyttämättömyydestä. Suunniteltu käyttöönotto puuttuvalle osuudelle järjestelmästä on marraskuussa, joten osatavoitteen arvioidaan toteutuvan. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+

¹ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, hyvinvointikeskustoiminta, järjestöyhteistyö, oppilas- ja opiskeluhuolto, perhekeskustoiminta, työllisyyspalvelut, maahanmuutto ja kotoutuminen, maankäyttö ja palveluverkko

² Mittaustavasta riippuen vaihtoehtoiset asiakaskokemusta mittaavat kysymykset ovat suositteluun tai onnistumiseen liittyviä: Kuinka todennäköisesti suosittelisit meiltä saamaasi palvelua ystävällesi? tai Kuinka onnistuimme tänään?

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintatulot	20 194	29 484	29 846	30 192	346
Toimintamenot	-261 212	-357 853	-392 316	-395 439	-3 122
Toimintakate	-241 018	-328 369	-362 470	-365 247	-2 777
Varhaiskasvatus ja esiopetus					
Toimintatulot	8 980	14 253	13 324	13 924	600
Toimintamenot	-114 205	-151 150	-169 787	-172 480	-2 693
Toimintakate	-105 226	-136 897	-156 463	-158 556	-2 093
Perusopetus					
Toimintatulot	11 214	15 231	16 522	16 268	-254
Toimintamenot	-147 006	-206 703	-222 529	-222 959	-430
Toimintakate	-135 792	-191 471	-206 007	-206 691	-684

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

Suurimmat poikkeamat:

- Ateria- ja työterveyspalvelujen ostojen ylitys
- Varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen ylitys
- Varhaiskasvatuksen maksutuottojen ylitys

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tammielokuun toimintakate on 1,9 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota heikompi. Toimintatuottojen 0,5 milj. euron ylitys aiheutuu pääosin varhaiskasvatuksen maksutuotoista. Toimintakulut ovat toteutuneet 2,4 milj. euroa budjetoitua suurempina, mikä aiheutuu henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista.

Lautakunnan tilinpäätösennusteen toimintakate on 2,8 milj. euroa budjetoitua heikompi. Toimintatuottojen ennuste on 0,3 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä johtuu varhaiskasvatuksen maksutuotoista. Varhaiskasvatuslain muutos 1.3.2023 alkaen ei ole pienentänyt maksutuottokertymää ennakoidulla tavalla, koska ylemmän maksuluokan maksuja

on ollut arvioitua enemmän. Vastaavasti hankerahoitus toteutuu talousarviota pienempänä, koska osa hankkeista siirtyy vuodelle 2024. Toimintakulujen ennuste on 3,1 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu pääosin palvelujen ostojen ylityksistä. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateriapalvelujen ja työterveyden kustannuksista. Talousohjelman toimenpiteenä ollut ateriapalvelujen laskutusmallin muutos toteutuneiden aterioiden mukaan on ollut valmisteilla yhteistyössä Pirkanmaan Voimia Oy:n kanssa, mutta talousarvioon ennakoitua säästöt eivät tule toteutumaan. Myös siivous-, toimisto- ja kuljetuspalvelujen ostoissa on ylityksiä. Henkilöstökulujen ylitykset aiheutuvat pääosin varhaiskasvatuksen sijaiskustannuksista, palkkatarkoituksen järjestelyvaraerän vaikutuksesta sekä palvelutarpeen kasvusta. Vastaavasti aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä vuokratulot toteutuvat suunniteltua pienempinä.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintakate on toteutunut tammielokuussa 2,2 milj. euroa ajankohdan

muutettua talousarviota heikompana palvelujen ostojen ja henkilöstökulujen toteumasta johtuen. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 2,1 milj. euroa budjetoitua heikompi. Toimintatuottojen ennuste on 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, koska varhaiskasvatuslain muutoksen vaikutus maksutulujen kertymään on ollut ennakoitua pienempi. Vastaavasti tuet ja avustukset toteutuvat budjetoitua pienempinä, koska mm. varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistämisen hanke siirtyy osittain vuodelle 2024. Toimintakulujen ylitysennuste on 2,7 milj. euroa, mikä aiheutuu henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista. Henkilöstökulujen ylitys aiheutuu sijaiskulujen kasvusta, palkkatarkoituksen liittyvän järjestelyvaraerän kustannusvaikutuksesta sekä keväällä avatuista kolmesta uudesta lapsiryhmästä ja palkatuista erityisopettajista. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateriapalvelujen ostoista, koska talousarvioon ennakoitua säästöt laskutusmallin muutoksesta eivät ole toteutuneet. Lisäksi kasvaneiden valvonta-aterioiden määrää ei ole voitu huomi-

oida budjetissa täysimääräisesti. Myös siivous- ja toimistopalvelujen ostot ylittävät. Vastaavasti avustuksissa ennustetaan säästöjä lakisääteisessä kotihoidon tuessa ja yksityisen hoidon tuen kuntalisässä. Vuokratuissa ennustetaan alitusta tilamuutosten vuoksi.

Perusopetuksen toimintakate on toteutunut 0,3 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempana, mikä johtuu toimintatuottojen toteumasta. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 0,7 milj. euroa budjetoitua heikompi. Valtion hankerahoituksella katettavan toiminnan tulo- ja menoennusteita ei ole päivitetty vastaamaan ajantasaista

tilannetta, jonka vuoksi tuki- ja avustus-tuottojen sekä henkilöstökulujen ennusteet ovat 0,7 milj. euroa liian pienet. Toimintatuottojen ennuste on 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi tukien ja avustusten hankerahoituksen ennusteen vuoksi. Myyntituotot ylittävät sairaalakoulun laskutuksen ja muut toimintatuotot muilta kunnilta laskutettavien koulunkäynninohjaajakulujen vuoksi. Toimintakulujen ennuste ylittää budjetin 0,4 milj. euroa, mikä aiheutuu palvelujen ostoista. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateria- ja työterveyspalvelujen kustannuksista. Talousarvioon ennakoitua säästöjä ateriapalvelujen

laskutusmallin muutoksesta eivät ole toteutuneet. Lisäksi Monetran toimistopalvelujen laskutuksen ja kuljetuspalvelujen kustannusten ennustetaan ylittävän. Kalustohankinnat alittuvat Messukylän koulun investoinnin siirtyessä vuodelle 2024. Henkilöstökulujen ennusteen alitus aiheutuu hankerahoituksella katettavan toiminnan päivittämättömästä ennusteesta. Muilta osin henkilöstökulujen ennustetaan toteutuvan budjetoitujen mukaisina. Jos sijaiskulut ovat yhtä korkealla tasolla kuin kevätlukukaudella, niin riski henkilöstömenojen ylitykselle vuoden lopussa on olemassa.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Bruttoinvestoinnit	-2 926	-1 371	-6 108	-5 490	618
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-2 926	-1 371	-6 108	-5 490	618

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

Kasvatus- ja opetuslautakunnan investointeja on toteutunut tammi-elokuussa 2,9 milj. euroa. Investointien toteuma-aste on 48 %. Investointien valmistuminen painottuu loppuvuoteen.

Investointiennuste on 5,5 milj. euroa, mikä on 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Investoinnit alittuvat, koska Messukylän koulun ensikertainen kalustaminen siirtyy vuodelle 2024.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Kasvatus- ja opetuslautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 7 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista kahden

arvioidaan toteutuvan, yhden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta ja neljän tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
1	Lasten ja nuorten ¹ koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Tavoitteen toteuma pohjautuu kouluterveyskyselyyn, joka toteutetaan joka toinen vuosi. Huhtikuussa 2023 toteutetun kyselyn tulokset eivät ole vielä saatavilla. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
2	Lasten, nuorten ja aikuisten liikkuminen on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna	Tamperelaiset aikuiset liikkuvat hengästyttävästi yli tunnin viikossa hieman useammin kuin kaksi vuotta sitten. Muutos on 3,1 %-yksikköä (2021 57,2 % / 2023 60,3 %). Lasten ja nuorten liikkumisesta saadaan tieto kouluterveyskyselystä, jonka tulokset ovat saatavilla myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
4	Pienten lasten alueellisen tuen saatavuus on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	Pienten lasten tukea järjestetään alueellisesti yhtä koko kaupunkia palvelevaa erityisryhmää ja erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien 0 - 18 -vuotiaiden lasten ja nuorten yksikköä lukuun ottamatta. Toimintakaudella 2021-2022 integroituja varhaiskasvatusryhmiä oli 27 ja kaudella 2023-2024 niitä on 29. Integroituja esiopetusryhmiä toimintakaudella 2021-2022 oli 17 ja toimintakaudella 2023-2024 niitä on 21. Uusia integroituja esiopetuksen erityisryhmiä pidennetty opipalvelullisuuden lapsille on toimintakaudella 2023-2024 6. Määräaikaisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja avustajien määrää on lisätty 125 henkilöllä toimintakaudella 2023-2024 verrattuna vuoteen 2021 pääsääntöisesti valtion erityisavustuksen turvin. Resursoinnissa on otettu huomioon alueiden erityispiirteet sekä myönteinen erityiskohtelu. Pienten lasten tuen saatavuutta on parantanut myös varhaiskasvatuksen erityisopettajien nepsy-osaamisen vahvistuminen. Koulutettuja nepsy-valmentajia oli toimintakaudella 2021-2022 yhteensä 15 ja 2023-2024 heitä on 17. Lähipalveluna tarjottavaa tukea on toteutettu myös lapsiryhmän kokoa pienentämällä. Toimintakaudella 2022-2023 99 lapsen tuen päätökseen on kirjattu rakenteelliseksi tueksi lapsiryhmän pienentäminen. Elokuussa 2023 ei vielä ole luotettavasti saatavilla uutta määrää päätöksistä toimintakauden 2023-2024 osalta. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
7	Nuorten ja aikuisten päihteiden käyttö ² on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Alkoholiala lähes päivittäin käyttävien aikuisten osuus on hieman noussut (2021 3,3 % / 2023 3,9 %, muutos 0,6 %-yksikköä). Nuorten osalta tieto saadaan kouluterveyskyselystä, jonka tulokset ovat käytettävissä myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
15	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Kaupungin hyvinvointikyselyn mukaan itsensä yksinäiseksi jatkuvasti tai usein tuntevien aikuisten osuus on hieman laskenut (2021 17,2 % / 2023 15,8 %, muutos -1,4 %-yksikköä). Lasten ja nuorten tiedot saadaan myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
33	Perusopetuksen oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna ³	Perusopetuksen oppimistuloksia tarkasteltavaa lukutaitoa mittaavat arvioinnit toteutettiin tässä muodossa toista kertaa. Vertailtaessa peräkkäisiä vuosia, on hyvä huomioida, että arvioinnin tekevät ikäluokat vaihtuvat. Vuoden 2023 tulokset osoittavat, että lukutaitoa mittaavat ratkaisuprosentit olivat varsin samansuuruisia 2022 ja 2023. Sen sijaan lukutaitoa mittaavan rajan alittaneiden suhteellinen osuus kasvoi kevästä 2022 kevääseen 2023. Tulokset viittaavat siihen, että Tampereella oli keväällä 2023 suhteellisesti enemmän heikkoja lukijoita kuin keväällä 2022. Verrattuna koko Suomen ai-neistoon, Tampereella on suhteellisesti vähemmän heikosti lukevia. Tampereella lukutaitotulokset olivat parempia tytöillä kuin pojilla. Tampereen koulujen lukutaitoerot tasoittuvat koulupolun aikana. Tavoite ei toteutunut.	-
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta edellisen vuoden elokuun kyselyn tulokseen nähden. (QWL-indeksi Q3/2023: 63,8 %; Q3/2022: 59,8 %). Työnteki-jäkokemuskyselyn tulokset ovat nousseet myös eNPS-arvon (työpai-kan suosittelu) osalta, tulos oli Q3/2023:22,48; Q3/2022:17,91. Tavoite toteutui.	+

¹ Perusopetus, lukiot ja ammatillinen koulutus

² Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa ja aikuisten liiallinen alkoholin käyttö

³ 2., 7. ja 9.-luokkalaisten äidinkieli

Tuottavuus

Asukaskohtaiset nettokustannukset kasvoivat 10,1 % edellisvuoteen verrattuna. Kustannusten merkittävään kasvuun on vaikuttanut mm. palvelutarpeen kasvu, kunta-alan palkkatarkaisun kustannus-

vaikutukset ja muu kustannustason nousu sekä varhaiskasvatuslain muutosten kustannusvaikutukset. Työntekijäkokemus on edelleen hyvällä tasolla. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisvuodesta, mutta ovat edelleen varsin

korkealla tasolla etenkin varhaiskasvatuksessa. Henkilöstökulujen budjetti-ylitykset aiheutuvat osaltaan sairauslo-mansijaisten kustannuksista.

Tuottavuusmittarit, Kasvatus- ja opetuslautakunta	31.8.2022	31.8.2023	Muutos	Muutos%	TA 2023*
Päämittarit					
Nettokustannukset, euroa/asukas	-866	-953	-87	10,1 %	-1 450
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-945	-1 038	-93	9,9 %	-1 581
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-505	-563	-59	11,7 %	-844
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-212	-235	-23	10,7 %	-355
Selittävät mittarit					
Työntekijäkokemus,QWL (max 100)	59,8	63,8	4,0	6,7 %	60,0
Sairauspoissaolot, %	5,6	4,8	-0,81	%-yks.	5,0
Tilatehokkuus, htm2/asukas	1,3	1,3	0,03	2,6 %	1,3
Asukasmäärä	247 120	252 872	5 752	2,3 %	250 000

* TA2023 on päivitetty talousarvio

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintatulot	12 711	17 204	16 499	17 899	1 400
Toimintamenot	-79 016	-111 394	-120 116	-120 515	-399
Toimintakate	-66 304	-94 190	-103 617	-102 616	1 001
Kulttuuri					
Toimintatulot	8 036	11 071	9 458	10 758	1 300
Toimintamenot	-47 479	-67 119	-71 344	-72 044	-699
Toimintakate	-39 443	-56 048	-61 887	-61 286	601
Liikunta ja nuoriso					
Toimintatulot	4 676	6 133	7 042	7 142	100
Toimintamenot	-31 537	-44 275	-48 772	-48 472	300
Toimintakate	-26 861	-38 142	-41 730	-41 330	400

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

Suurimmat poikkeamat:

- Historiallisten museoiden hyvä tulokertymä

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tammi-elokuun toimintakate on 3,1 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi. Toimintatuottojen 1,8 milj. euron ylitys aiheutuu pääosin kulttuurin myynti- ja maksutuotoista. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,3 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä aiheutuu henkilöstökuluista, palvelujen ostoista ja vuokrista. Suurimmat toimintakulujen alitukset ovat liikuntapalveluissa.

Lautakunnan tilinpäätösennusteen toimintakate on 1,0 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottojen ennuste on

1,4 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä johtuu pääosin historiallisten museoiden maksu- ja myyntituotoista. Toimintakulujen ennuste on 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu etenkin näyttelyihin ja tapahtumiin liittyvistä tarvikkehankinnoista ja palvelujen ostoista.

Kulttuurin palveluryhmän toimintakate tammi-elokuussa on 1,8 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi, mikä aiheutuu toimintatuottojen hyvästä kertymästä. Tuottojen kertymä kesäkaudella oli todella suurta johtuen kesälomalaisista ja turisteista. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 0,6 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottojen ennustetaan ylittyvän 1,3 milj. euroa historiallisten museoiden ja Sara Hildénin taidemuseon hyvän yleisömenestyksen myötä kertyvistä maksu- ja

myyntituotoista. Syksyllä on kuitenkin tiedossa joitain toimipisteiden sulkuja mm. taidemuseolla, mikä heikentää tuottojen kertymistä loppuvuonna. Toimintakulujen ennustetaan ylittyvän 0,7 milj. euroa, mikä johtuu näyttelyihin ja tapahtumiin liittyvistä palvelujen ostoista sekä aineista, tarvikkeista ja tavaroista.

Liikunta ja nuoriso palveluryhmän toimintakate on toteutunut 1,2 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempana toimintakulujen säästöjen vuoksi. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 0,4 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottoihin ennustetaan 0,1 milj. euron ylitystä maksutuottojen hyvän kertymän vuoksi. Toimintamenojen 0,3 milj. euron säästö aiheutuu ulkoliikunnan rakennusten ja alueiden kunnossapitopalveluista sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat tilliryhmän alituksista.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Bruttoinvestoinnit	-2 720	-4 565	-12 982	-11 612	1 370
Rahoitusosuudet	0	20	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-2 720	-4 545	-12 982	-11 612	1 370

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan investointeja on toteutunut tammi-elokuussa 2,7 milj. euroa. Investointien toteumaaste on 21 %. Investointien valmistuminen painottuu loppuvuoteen. Lautakunnan talousarvion suurimpia investointikoh-

teita ovat Ahvenisjärven ja Lielahden kentät ja tekojäät, Kaupin urheilupuiston kehittäminen ja Vuoreksen reittien rakentaminen.

Investointiennuste on 11,6 milj. euroa, mikä on 1,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Liikuntapalveluisa Vuoreksen reittien rakentaminen ja

Kaupin urheilupuiston kehittäminen toteutuvat kuluvana vuonna suunniteltua pienempinä rakennustöiden viivästyksestä johtuen. Kulttuurin investoinneista Pakkahuoneen äänentoistolaitteet ja Tampere Filharmonian soitinhankinnat toteutuvat suunniteltua pienempinä.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 7 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista yhden ar-

vioidaan toteutuvan, yhden tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain ja viiden tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
1	Lasten ja nuorten ¹ koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Tavoitteen toteuma pohjautuu kouluterveyskyselyyn, joka toteutetaan joka toinen vuosi. Huhtikuussa 2023 toteutetun kyselyn tulokset eivät ole vielä saatavilla. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
2	Lasten, nuorten ja aikuisten liikkuminen on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna	Tamperelaiset aikuiset liikkuvat hengästyttävästi yli tunnin viikossa hieman useammin kuin kaksi vuotta sitten. Muutos on 3,1 %-yksikköä (2021 57,2 % / 2023 60,3 %). Lasten ja nuorten liikkumisesta saadaan tieto kouluterveyskyselystä, jonka tulokset ovat saatavilla myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
7	Nuorten ja aikuisten päihteiden käyttö ² on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Alkoholia lähes päivittäin käyttävien aikuisten osuus on hieman noussut (2021 3,3 % / 2023 3,9 %, muutos 0,6 %-yksikköä). Nuorten osalta tieto saadaan kouluterveyskyselystä, jonka tulokset ovat käytettävissä myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
15	Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Kaupungin hyvinvointikyselyn mukaan itsensä yksinäiseksi jatkuvasti tai usein tuntevien aikuisten osuus on hieman laskenut (2021 17,2 % / 2023 15,8 %, muutos -1,4 %-yksikköä). Lasten ja nuorten tiedot saadaan myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
16	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	Kaupungin hyvinvointikyselyn mukaan aikaisempaa hieman useampi kokee voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen (2021 28,1 % / 2023 33,2 %, muutos 5,1 %-yksikköä). Tavoite toteutui.	+
18	Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Vuosittainen kysely toteutetaan syyskuussa, jonka jälkeen tieto tavoitteen toteutumisesta on saatavilla. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat parantuneet QWL-indeksin (työelämän laatu) osalta edellisen vuoden elokuun kyselyn tulokseen nähden (QWL-indeksi Q3/2023: 59,3 %; Q3/2022: 58,7 %). Työntekijäkokemuskyselyn tulokset ovat laskeneet eNPS-arvon (työpaikan suosittelu) osalta, tulos oli Q3/2023:6,56; Q3/2022:8,25. Tavoite toteutui osittain.	+/-

¹ Perusopetus, lukiot ja ammatillinen koulutus

² Nuorten osuus, jotka kokeilleet huumeita vähintään 2 kertaa ja aikuisten liiallinen alkoholin käyttö

Tuottavuus

Talouden päämittarien asukaskohtaiset nettokustannukset kasvoivat 5,7 % ja käyttökustannukset 7,6 % edellisvuoteen verrattuna. Kustannusten kasvuun on vaikuttanut kunta-alan palkkaratkaisun korotukset sekä muu kustannustason

nousu. Lisäksi lautakunnan alaisuuteen siirrettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä toimintoja, mikä on vaikuttanut osaltaan kustannusten kasvuun. Asiakaskokemus on hyvällä tasolla suurimmassa osassa yksiköitä, mutta muutamien palvelujen matalampi tulos

heikentää kokonaistulosta. Työntekijäkokemus on edelleen hyvällä tasolla. Sairauspoissaolot ovat edellisvuoden tasolla, joten tavoitteena ollut aleneminen ei ole toteutunut.

Tuottavuusmittarit, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	31.8.2022	31.8.2023	Muutos	Muutos%	TA 2023*
Päämittarit					
Nettokustannukset, euroa/asukas	-248	-262	-14	5,7 %	-414
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-300	-323	-23	7,6 %	-498
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-110	-118	-8	7,3 %	-179
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-33	-37	-3	10,0 %	-60
Täydentävät mittarit					
Asiakaskokemus (NPS), Kulttuuri, Liikunta ja nuoris	53	47	-6	-11,3 %	65
Selittävät mittarit					
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	58,7	59,8	1,1	1,9 %	60,0
Sairauspoissaolot, %	3,5	3,5	0,03 %-yks.		2,8
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,7	0,7	0,01	1,8 %	0,7
Asukasmäärä	247 120	252 872	5 752	2,3 %	250 000

* TA2023 on päivitetty talousarvio

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintatulot	80 328	113 037	121 741	121 149	-592
Toimintamenot	-139 046	-205 001	-223 969	-219 427	4 542
Toimintakate	-58 719	-91 964	-102 228	-98 278	3 950
Ammatillinen koulutus					
Toimintatulot	71 672	104 282	107 847	107 600	-247
Toimintamenot	-69 268	-102 103	-106 350	-104 809	1 541
Toimintakate	2 404	2 178	1 497	2 790	1 293
Lukiokoulutus					
Toimintatulot	964	1 305	1 569	1 569	0
Toimintamenot	-22 825	-33 101	-36 808	-36 643	165
Toimintakate	-21 861	-31 796	-35 239	-35 074	165
Työllisyys- ja kasvupalvelut					
Toimintatulot	7 074	6 712	11 482	10 997	-485
Toimintamenot	-37 833	-55 595	-64 112	-61 153	2 959
Toimintakate	-30 759	-48 883	-52 629	-50 156	2 473
Elinkeinopalvelut					
Toimintatulot	7	22	0	7	7
Toimintamenot	-3 442	-4 357	-5 166	-5 165	1
Toimintakate	-3 434	-4 335	-5 166	-5 159	7
Vetovoima ja edunvalvonta					
Toimintatulot	399	584	506	640	134
Toimintamenot	-3 511	-5 484	-6 147	-6 281	-134
Toimintakate	-3 112	-4 900	-5 641	-5 641	0
Kehitysohjelmat (Keskusta ja Hiedanranta)					
Toimintatulot	213	132	336	336	0
Toimintamenot	-2 168	-4 361	-5 386	-5 375	11
Toimintakate	-1 956	-4 229	-5 050	-5 039	11

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

Suurimmat poikkeamat:

- Amatillisen koulutuksen vuoden 2023 tilikauden tuloksen arvioidaan toteutuvan 1,4 milj. euroa suunniteltua parempana.
- Tilinpäätösennusteessa Työllisyys- ja kasvupalvelujen toimintakate enustetaan toteutuvan 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Palveluryhmän henkilöstömenojen arvioidaan alittuvan 3,2 milj. euroa

ja palvelujen ostojen 1,9 milj. euroa. Alitus aiheutuu palkkatukiudistuksen voimaantumisen siirtymisestä sekä rekrytointien viivästyisestä.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui tammi-elokuussa 10 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimintatuotot toteutuivat 1,1 milj. euroa suunniteltua pienempinä ja toimintakulut 11,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Toimintatuotoissa palkkatuet sekä ammatillisen koulutuksen projek-

tien saamat avustukset ovat toteutuneet suunniteltua pienempinä. Toimintakulujen osalta suurimmat poikkeamat kohdistuvat etenkin henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstökulut ovat toteutuneet 4,9 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempinä. Taustalla vaikuttaa mm. palkkatuen lainsäädännön voimaantumisen siirtyminen heinäkuun alkuun 2023 sekä rekrytointien viivästyminen Työllisyys- ja kasvupalveluissa. Palvelujen ostojen 6,2 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempi toteuma aiheutuu valtion

työllisyysmäärärahojen käytön painottamisesta työllisyyskokeilussa sekä Strategisen hankekehityksen palveluryhmään sisältyvän Viiden tähden keskustan kehitysohjelman palvelujen ostojen painottamisesta loppuvuoteen.

Avustukset ovat toteutuneet 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina, ylityksen kohdistuessa työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Työmarkkinatukimenot ovat kuitenkin pienentyneet edellisvuoteen nähden. Tammi-elokuun toteuma 17,5 milj. euroa on 0,5 milj. euroa pienempi kuin edellisvuonna vastaavana ajankohtana.

Tilinpäätösennusteen mukaan lautakunnan toimintakate toteutuu 4,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa ja toimintakulujen 4,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Lautakuntatasolla henkilöstökulujen ennuste alittaa suunnitellun 3,7 milj. euroa. Palveluryhmätasolla henkilöstökulujen ennusteeseen sisältyy alitusta etenkin Työllisyys- ja kasvupalveluissa ja Tredussa. Palvelujen ostojen ennuste alittaa muutetun talousarvion 1,5 milj. euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän ennuste on 0,4 milj. euroa suunniteltua suurempi ja ylitys kohdistuu Treduun.

Ammatillisen koulutuksen tammi-elokuun toteutunut tilikauden tulos oli 1,5 milj. euroa, joka on 2,2 milj. euroa kauden muutettua talousarviota parempi. Ammatillisen koulutuksen palveluryhmän osalta henkilöstökulujen toteuma alittaa kauden muutetun talousarvion 1,1 milj. euroa. Palvelujen ostot ovat toteutuneet 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Tilinpäätösennusteen mukaan Ammatillisen koulutuksen vuoden 2023 tilikauden tuloksen arvioidaan toteutuvan 1,4 milj. euroa suunniteltua parempana. OKM avaa syyskuussa vuoden 2023 toisella lisäsuoritepäätöksellä jaettavaa ra-

hoitusta koskevan haun, jossa haetaan rahoitusta akuutteihin tarpeisiin. Rahoitus jaetaan opiskelijavuosina ja tarvittaessa perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Tredun valtionosuustulon perusteena oleva tavoitteellinen opiskelijavuositavoite on ylityksessä, joten on todennäköistä, että lisäsuoritepäätöksellä saadaan lisärahoitusta vuodelle 2023.

Lukiokoulutuksen toimintakate toteutui tammi-elokuussa -21,9 milj. eurona, joka on 1,3 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempi. Tilinpäätösennusteessa toimintakate on -35,1 milj. euroa ja sen arvioidaan alittavan muutetun talousarvion 0,2 milj. eurolla. Edelliseen vuoteen nähden lukiokoulutuksen toimintakate on kasvamassa 3,3 milj. euroa etenkin oppivelvollisuuden laajenemisen seurauksena.

Työllisyys- ja kasvupalveluiden tammi-elokuun toimintakate toteutui 4,6 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Toimintatuotot toteutuivat 0,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Toimintakulut toteutuivat 5,5 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulut ovat toteutuneet suunniteltua pienempänä, koska palkkatuki uudistus siirtyi vuodenvaihteesta heinäkuun alkuun ja lisäksi kaikkia suunniteltuja tehtäviä ei olla saatu täytettyä heti vuoden alusta.

Työllisyys- ja kasvupalveluiden toimintakate on 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Henkilöstökulut ovat alittamassa muutetun talousarvion 3,2 milj. euroa. Palkkatuen lainsäädännön uudistuksen piti tulla voimaan vuodenvaihteessa, mutta voimaantulo siirtyi heinäkuun alkuun 2023. Tästä johtuen tarve palveluohjaajien rekrytoinnille ei ole realisoitunut. Lisäksi kaikkia tehtäviä ei olla saatu täytettyä heti vuoden alusta lähtien. Palvelujen ostojen ennustetaan toteutuvan muutettuun talousarvioon nähden 1,9 milj. euroa pienempinä. Kaupungin omat yrityksille ja yhdistyksille suunnattujen työllistämistukien (rekrytu-

et) ennustetaan toteutuvan muutettuun talousarvioon nähden 0,7 milj. euroa pienempinä mm. työvoimapulatilanteen vuoksi. Avustuksiin sisältyvä työmarkkinatuen kuntaosuus on tämän hetken arvion mukaan toteutumassa 2,0 milj. euroa yli budjetoidun 26,5 milj. eurona.

Elinkeinopalvelut -palveluryhmän tammi-elokuun toimintakate on toteutunut 13 teur muutettua talousarviota pienempänä. Elinkeinopalvelut -yksikön palveluiden ostot ovat hieman ylittyneet. Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelman henkilöstökulut ja palveluiden ostot ovat alittuneet yhteensä 79 teur selittyen uusien rekrytointien sekä palveluiden ostojen kustannusten painottumisesta vasta myöhäisimmille raportointikuukausille. Tilinpäätösennusteessa palveluryhmän toimintakate on lähes muutetun talousarvion mukainen. 6Aika koordinaatiohankkeen toimintatuottojen ennustetta on nostettu 7 teur vuodelle 2023 jäävän tulosvaikutuksen vuoksi. Palveluryhmään sisältyvän Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelman osalta toimintakate on muutetun talousarvion mukainen. Tarkemmat tiedot kehitysohjelmasta on esitetty katsauksen Kehitysohjelmat -osiossa.

Vetovoima ja edunvalvonta -palveluryhmän tammi-elokuun toteutunut toimintakate on n. 0,66 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Palvelujen ostot ovat alittuneet yhteensä n. 0,24 milj. euroa johtuen pääosin tapahtumapalvelujen hankintojen ja oman palvelutuotannon kustannusten (esim. Kesäkeidas, Valoviikkojen avajaiset ja Joulutori) painottumisesta vasta myöhäisemmille raportointikuukausille. Tilinpäätösennusteessa palveluryhmän toimintakate on muutetun talousarvion mukainen. Tapahtumapalveluiden henkilöstömenojen ennusteessa on huomioitu jääkiekon MM-kisojen järjestämisestä johtuva henkilöstökustannusten lisäys 59 teur. Myös toimintatuottojen ennustetta on nostet-

tu vastaavalla summalla, koska nämä kustannukset laskutetaan edelleen kaupungin suurtahtumat -yksiköltä. Palveluryhmään sisältyvän Elämystalouden kehitysohjelman osalta toimintakate ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Tarkemmat tiedot kehitysohjelmasta on esitetty katsauksen Kehitysohjelmat -osiossa.

Strateginen hankekehitys -palveluryhmän kokonaisuus muodostuu Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisesta toiminnasta. Palveluryhmän toimintakate on tammi-elokuussa toteutunut 1,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kehitysohjelmien projektien

hankinnat kohdistuvat loppuvuoteen. Tilinpäätösennuste on lähes muutetun talousarvion mukainen. Hiedanrannan ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelmien taloudesta on raportoitu kokonaisuutena Kehitysohjelmat -osiossa. Tapahtumapalveluiden henkilöstömenojen ennusteessa on huomioitu jääkiekon MM-kisojen järjestämisestä johtuva henkilöstökustannusten lisäys 59 teur. Myös toimintatuottojen ennustetta on nostettu vastaavalla summalla, koska nämä kustannukset laskutetaan edelleen kaupungin suurtahtumat -yksiköltä. Palveluryhmään sisältyvän Elämystalouden kehitysohjelman osalta toimintakate ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Tarkemmat tiedot kehitysohjel-

masta on esitetty katsauksen Kehitysohjelmat -osiossa.

Strateginen hankekehitys -palveluryhmän kokonaisuus muodostuu Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisesta toiminnasta. Palveluryhmän toimintakate on tammi-elokuussa toteutunut 1,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kehitysohjelmien projektien hankinnat kohdistuvat loppuvuoteen. Tilinpäätösennuste on lähes muutetun talousarvion mukainen. Hiedanrannan ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelmien taloudesta on raportoitu kokonaisuutena Kehitysohjelmat -osiossa.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)					
Bruttoinvestoinnit	15	-15	-1 240	-1 240	0
Ammatillinen koulutus					
Bruttoinvestoinnit	-522	-2 311	-2 377	-1 827	550
Pysyvien vastaavien luovutustulot	66	58	0	56	56

Elinvoima- ja osaamislautakunnan muutettuun talousarvioon sisältyy nettoinvestointeja yhteensä 3,6 milj. euroa. Investoinnit koostuvat erikseen sitovista ammatillisen koulutuksen investoinneista sekä lukiokoulutuksen ensikertaisesta kalustamisesta.

Investointeja on tammi-elokuussa toteutettu 0,5 milj. eurolla kohdistuen Ammatillisen koulutuksen palveluryhmään. Ammatillisen koulutuksen investointisuunnitelma sisältää 1,6 milj. euron kone- ja laitehankinnat sekä Silta-kampuksen

ensikertaisen kalustamisen uudelleen budjetoidut 0,8 milj. euron hankinnat.

Lukiokoulutuksen suunnitellut investoinnit 1,24 milj. euroa liittyvät Pyynikintie 2:n remontoitujen tilojen ensikertaiseen kalustamiseen. Investointeja ei ole tammi-elokuussa vielä toteutunut, mutta hankintapäätöksiä ja tilauksia on toteutettu suunnitellusti. Remontin valmistuminen ja tilojen käyttöönotto siirtyy elokuun alusta joitakin kuukausia eteenpäin, joten investoinnit toteutuvat suunniteltua myöhemmin.

Investointien tilinpäätösennuste on 3,0 milj. euroa, joka on 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Ammatillisen koulutuksen osalta ensikertaiseen kalustamiseen varattua määrärahaa arvioidaan jäävän käyttämättä tämän verran. Lukiokoulutuksen osalta tämänhetkisen tiedon mukaan Pyynikintie 2:n remontoitujen tilat valmistuvat tämän vuoden aikana, minkä myötä lukiokoulutuksen investointien ennuste on budjetin mukainen.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Elinvoima- ja osaamislautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 14 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista neljän arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun

mennessä. Viiden tavoitteen toteutumisesta ei voida vielä arvioida ja viiden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta vuoden loppuun mennessä. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
1	Lasten ja nuorten ¹ koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Tavoitteen toteuma pohjautuu kouluterveyskyselyyn, joka toteutetaan joka toinen vuosi. Huhtikuussa 2023 toteutetun kyselyn tulokset eivät ole vielä saatavilla. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
3	Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Negatiivisen syyn vuoksi eronneita oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomia vailla ammatillista tutkintoa olevia opiskelijoita oli 428 ajalla 1-8/2023 ja samalla ajanjaksolla vuonna 2022 eronneita oli 338. Tietoa opiskelijoiden pohjakoulutuksesta ei ole kattavasti tallennettu Tredun järjestelmään ja raportoiduissa eronneissa on mukana kaikki sellaisetkin opiskelijat, joiden pohjakoulutuksesta ei ole tietoa. Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.	-
8	Kiusaaminen on vähentynyt toisen asteen koulutuksessa edelliseen vuoteen verrattuna	Ammatillisessa koulutuksessa raportointikaudella (1-8/2023) vastanneista opiskelijoista kiusaamista on kokenut 2 % aloittavista opiskelijoista ja 6 % valmistuvista opiskelijoista. Vastaavat luvut viime vuodelta samalta ajanjaksolta olivat aloittavien osalta 1 % ja valmistuvien osalta 4 %. Lukiokoulutuksessa tammikuussa 2023 toteutetuissa kyselyissä 1. vuoden opiskelijoista oli kokenut kiusaamista melko paljon tai jonkin verran 8,5 % ja valmistuvista opiskelijoista 11,8 %. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 1. vuoden opiskelijoiden osalta 5,5 % ja valmistuvien osalta 10,8 %. Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.	-
10	Laajan työttömyysasteen ² kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Nuorten laaja työttömyysaste nousi Tampereella 0,7 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen verrattuna elokuussa 2023. Viidessä muussa suuressa kaupungissa nuorten laaja työttömyysaste nousi keskimäärin 0,5 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi vuoden takaiseen verrattuna Tampereella 2,0 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laajan työttömyysasteen kasvua selittää osittain tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten työnhakija-asiakkaiden tulo Suomeen ja lisääntynyt määrä TE-palveluissa. Lisäksi Tampereelle muuttavien vieraskielisten määrät ovat olleet edelliseen vuoteen verrattuna kasvussa, mikä selittää myös kotoutumisaikaisten, työllistymistä edistävissä palveluissa olevien ulkomaalaisten määrän kasvua. Muissa kuutoskaupungeissa ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi keskimäärin 0,86 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla selvästi matalampi kuin muissa kuutoskaupungeissa. Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.	-
11	Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea ³ saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	Kela maksoi tammi-elokuussa 2023 työmarkkinatukea aktiivitoimenpiteen ajalta keskimäärin 3916 asiakkaalle. Työllisyyskokeilun aktivointiaste on laskenut 2,4 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen ollen elokuun lopussa 36,6 %. Aktivointiaste on korkea suhteessa muihin suuriin kaupunkiin. Työllisyyskokeilun työttömien asiakkaiden määrä on noussut 1074 asiakkaalla heinäkuusta 2022. Työmarkkinatukea työttömyyden takia saavien määrä on noussut Tampereella 88:llä asiakkaalla. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+

ELINVOIMAN JA KILPAILUKYVYN PALVELUALUE

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
17	Yritystapahtumien ja kongressien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Vuonna 2022 Tampereella on ollut yhteensä 40 kongressia ja yritystapahtumaa. Lisäksi vuonna 2022 Visit Tampereen toimesta Tampereelle saatu varmistettua 11 kongressi- ja yritystapahtumaa tuleville vuosille. Vuoden 2023 luvut täsmäntyvät loppusyksyn aikana, mutta yritystapahtumien ja kongressien määrän odotetaan ylittävän verrokkivuoteen nähden. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
19	Alueen startup-yritysten määrä ja niiden henkilöstömäärä ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Alueen startup-yritysten tutkimusraportti valmistuu lokakuun aikana. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
20	Mielikuva Tampereen onnistumisesta innovaatioiden tukemisesta on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Vuoden 2023 tutkimus valmistuu myöhemmin syksyllä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
26	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden oleskeluluvista saadaan tietoa vasta tilinpäätökseen. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
27	Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tammi-elokuussa työllistymisiä kirjattiin vuonna 2022 yhteensä 6466 ja vuonna 2023 kaikkiaan 6198 (-268). Huomioiden työttömyyden jäljellä oleva rakenne voidaan tulosta pitää hyvänä. Työllisyyskokeilun työttömien asiakkaiden määrä kokeilussa on noussut 11,8 prosentilla (1074 asiakasta) elokuusta 2022. Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.	-
28	Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa	Ajalla 1-8/2023 Tredusta on valmistunut perustutkinnoista 2038 opiskelijaa. Vastaava toteuma edelliseltä vuodelta oli 1709 opiskelijaa. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
31	Tampere-Pirkkalan matkustajalentojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Matkustajalentojen kokonaismäärän tietoja vuodelta 2023 ei ole vielä saatavissa. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
32	Tampere on Suomen suosittu opiskelukaupunki	Tampere on Suomen suosittu opiskelukaupunki (Opiskelukaupungit, imago ja suosittehalukkuus 2023 Tampere, Taloustutkimus Oy 24.4.2023) Tavoite toteutui.	+
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työelämän laatua kuvaava tulos QWL on hieman heikentynyt (Q3/2023 on 61,2 %, 2022 Q3 tulos oli 61,6 %). Tulos on kuitenkin pysynyt suomalaisten työpaikkojen keskiarvon tuntumassa, joka on noin 60%. Työnantajan suosittelu (eNPS) on myös heikentynyt (Q3/2023 14, Q3/2022 17). Tulos on parantunut kuitenkin 2022 loppuvuoden tuloksesta, jolloin se oli n. 7. Tavoite ei toteutunut.	-

¹ Perusopetus, lukiot ja ammatillinen koulutus

² Laaja työttömyysaste pitää sisällään työttömät työnhakijat ja erilaisten työllisyyspalveluiden piirissä olevat henkilöt.

³ Työmarkkinatukea voi saada työttömyyden tai työllistymistä edistävän palvelun (mm. työnhaun tuki, osaamisen kehittäminen ja kuntoutus) perusteella. Kunta ei maksa työmarkkinatuen kuntaosuutta siltä ajalta, jolloin työmarkkinatukea saava henkilö osallistuu työllistymistä edistäviin palveluihin.

Tuottavuus

Elinvoima- ja osaamislautakunnan palvelujen tavoitteena on edistää alueen elinvoimaisuutta, kilpailukykyä, työllisyyttä ja osaamista sekä kaupungin kansainvälistä tunnettuutta ja vetovoimaisuutta.

Talouden päämittarien asukaskohtaiset nettokustannukset pienenevät 3,1 % myyntituottojen paremman kertymän

takia ja käyttökustannukset kasvoivat 2,7 % investointien poistojen ollessa edellisvuotista suuremmat. Asukaskohtaiset palvelunhankinnat ovat olleet viimevuotista 5,7 % suuremmat koostuen useista pienistä eristä. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet selvästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuottavuusmittarit, Elinvoima- ja osaamislautakunta	31.8.2022	31.8.2023	Muutos	Muutos%	TA 2023*
Päämittarit					
Nettokustannukset, euroa/asukas	-240	-232	8	-3,1 %	-409
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-539	-553	-15	2,7 %	-903
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-288	-294	-6	2,1 %	-468
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-78	-83	-4	5,7 %	-163
Selittävät mittarit					
Sairauspoissaolot, %	3,50	2,70	-0,8	%yks	2,40%
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,69	0,68	-0,00	-0%	0,69
Asukasmäärä	247 120	252 872	5 752	2,3 %	250 000

* TA 2023 on päivitetty talousarvio

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliittikka					
Toimintatulot	161 283	246 105	233 164	245 767	12 603
Toimintamenot	-53 216	-105 879	-89 051	-87 708	1 343
Toimintakate	108 067	140 227	144 113	158 059	13 946

Suurimmat poikkeamat:

- Maankäyttösopimuskorvauksia arvioidaan kertyvän 4,6 milj. euroa suunniteltua enemmän.
- Pysyvien vastaavien myyntivoittoja ennustetaan kertyvän 4,8 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Asunto- ja kiinteistölautakunnan toimintakateen toteuma on elokuun lopun tilanteessa 108,1 milj. euroa ja se eroaa kauden muutetusta talousarviosta 12 milj. euroa. Toimintatuotot 161,3 milj. euroa, ovat 5,8 milj. euroa enemmän kuin kauden budjetti. Toimintakulut 53,2 milj. euroa, ovat toteutuneet 6,2 milj. euroa

kauden suunnitelmaa pienempinä. Toimintatuottojen poikkeaman taustalla ovat alkuvuonna toteutuneet pysyvien vastaavien luovutusvoitot. Lahdesjärvelä sijaitsevan Metson tontin kauppa sekä Frenckellin kauppa ovat toteutuneet tammi-elokuun välisenä aikana ja kasvattaneet myyntivoittojen toteuman yli kauden budjetin. Myös maankäyttösopimuskorvaukset ovat toteutuneet muutettua talousarviota paremmin.

Tilinpäätösennusteen toimintakate, 158,1 milj. euroa, on 13,9 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Maankäyttösopimuskorvauksia arvioidaan tuloutuvan 6,6 milj. euroa, joka on 4,6 milj. euroa

budjetoitua enemmän. Maankäyttösopimuskorvaukset tuloutuvat yhdyskuntarakentamisen toteutumisen suhteessa. Vuokratuottojen ennuste on 212,5milj. euroa ja ne ovat toteutumassa 2,8 milj. euroa budjetoitua suurempina. Taustalla on maa-alueiden vuokratuottojen arvioitua suurempi kasvu. Pysyvien vastaavien myyntivoittojen ennuste 25,7 milj. euroa on 4,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintakulujen ennuste alittaa muutetun talousarvion 1,3 milj. eurolla. Henkilöstökulut ovat alitettavissa budjetin 0,3 milj. euroa ja palvelujen ostot 0,8 milj. euroa.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Asunto- ja kiinteistö-lautakunta (pl. erikseen sitovat erät)					
Bruttoinvestoinnit	-8 077	-15 112	-15 985	-12 940	3 045
Pysyvien vastaavien luovutustulot	14 032	3 794	27 170	24 074	-3 096
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)					
Bruttoinvestoinnit	-63 748	-108 662	-125 139	-103 135	22 004
Rahoitusosuudet	4	255	1 000	1 000	0
Nettoinvestoinnit	-63 744	-108 407	-124 139	-102 135	22 004
Pysyvien vastaavien luovutustulot	14 309	9 125	2 230	14 556	12 326
Hiedanranta					
Bruttoinvestoinnit	-1 340	-15 088	-5 500	-3 300	2 200
Viiden tähden keskusta					
Bruttoinvestoinnit	-96	-1 240	-3 100	-1 300	1 800

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

Asunto- ja kiinteistö-lautakunnan investoinnit muodostuvat talonrakennushankkeista, maanhankinnasta, vahvistuneiden asemakaavojen ja kaupungin sitoumusten mukaisista johtosiirroista sekä pilaantuneiden maiden puhdistuksista. Erikseen valtuustoon nähden sitovien kehitysohjelmien Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta investointimenoja sisältyy lautakunnan muutettuun talousarvioon yhteensä 8,6 milj. euroa.

Tamm-elokuussa lautakunnan alaisia investointeja on toteutettu yhteensä 73,3 milj. eurolla. Talonrakennushankkeita on toteutettu alkuvuoden aikana 63,7 milj. euroa. Investointien toteuma maaomaisuuden investoinneista muodostuvan asunto ja kiinteistö-lautakunta pl. erikseen sitovat erät osalta on 8,1 milj. euroa.

Lautakunnan nettoinvestointien tilinpäätösennuste, 119,7 milj. euroa on 29,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi.

Tampereen kaupunki hankkii tiloihin ja rakennuksiin liittyvät hanke- ja raken-

nuttamispalvelut Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä. Vuoden 2023 talonrakennusten nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) muutettu talousarvio sisältäen uudelleenbudjetoinnit ovat yhteensä 124,1 milj. euroa. Tilinpäätösennusteessa talonrakennushankkeiden toteumaksi arvioidaan 102,1 milj. euroa, joka on 22 milj. euroa suunniteltua vähemmän.

Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 hankekohtaisissa määrärahoissa merkittävimmät erot muutetussa talousarviossa kohdistuvat seuraaviin hankkeisiin: Tammelan stadion uudisrakennus-hankkeen vuoden 2023 määräraha ylittyy noin 2,72 milj. eurolla. Hankkeen päivitetty toteutuskustannusarvio on 42,2 milj. euroa. Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennushankkeen aloitus siirtyy elokuusta 2023 maaliskuulle 2024, joten vuoden 2023 määräraha alittuu noin 2,96 milj. eurolla. Tampereen Lyseon lukion perusparannus -hankkeen aloitus siirtyy elokuusta 2023 tammikuulle 2024, joten vuoden 2023 määräraha alittuu noin 5,15 milj. eurolla. Kaupin pesäpallostadionin oheistilat -hankkeenvuoden 2023 mää-

räraha alittuu noin 3,0 milj. eurolla, koska työt voidaan aloittaa vasta pesäpallokauden jälkeen lokakuussa. Hervannan vapaa-aikakeskuksen perusparannus-hankkeen aloitus siirtyy elokuusta 2023 joulukuulle 2023, joten vuoden 2023 määräraha alittuu noin 1,5 milj. eurolla.

Investointien (Akilan pl. erikseen sitovat erät) ennustetaan toteutuvan 3,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Talonrakennushankkeiden nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) ennuste 102,1 milj. euroa eroaa muutetusta talousarviosta 22,0 milj. euroa.

Investointitoteumaan on kirjautunut myös maankäyttösopimuskorvauksena saadut maa-alueet 4,7 Me, jotka nostavat merkittävästi maaomaisuuden investointien toteumaa. Kirjauksen johdosta maanhankinnan toteuma ei kuvaa rahan käyttöä. Jos muiden hankkeiden osalta muutetun talousarvion mukaiset määrärahat toteutuvat, akilan investointien (pl. erikseen sitovat erät ja talonrakennus) määräraha ylittyy tämän maanhankintaan kohdistuvan kirjauksen johdosta. Aktivoitavien purkukustannusten toteu-

ELINVOIMAN JA KILPAILUKYVYN PALVELUALUE

ma on noin 0,174 milj. euroa. Purkukustannuksiin on muutetussa talousarviossa varattu 0,5 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja on kirjattu tammi-elokuussa 28,3 milj. euroa. Merkittävimmät kohteet, jotka

sisältyvät alkuvuoden toteumiin ovat Metsolle myyty Lahdesjärven tontti sekä Frenckellin kiinteistön kauppa. Pysyvien vastaavien luovutustulojen ennuste koko vuodelle on 38,6 milj. euroa, mikä on 9,2 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Hiedanrannan ja Viiden tähden kestävän kehitysohjelmien investoinneista kerrotaan Kehitysohjelmat-osiossa.

Talonrakennushankkeet (1 000 euroa)	Kustannusarvio	Tot. 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
UUDIS- JA LISÄRAKENNUKSET					
Varhaiskasvatus ja perusopetus					
Ahvenisjärven koulu uudisrakennus (ent. Pohjois-Hervannan koulu)	34 095	220	719	400	319
Etelä-Hervannan koulun, päiväkodin ja suun terveydenhuollon uudisrakennus	33 960	10 609	13 035	13 000	35
Eteläpuiston päiväkotia ja koulu ja PMO Sali	10 049	5 202	7 743	7 500	243
Ikurin päiväkotia ja koulu uudisrakennus	10 700	5 263	5 910	5 800	110
Lamminpään koulu rakennus 2 uudisrakennus	10 700	168	3 359	400	2 959
Olkahisen koulun uudisrakennus ja päiväkodin perusparannus	12 330	3	20	10	10
Sammon koulun laajennus ja päiväkotia (ent. Liisanpuiston koulu ja päiväkotia)	28 000	2 244	2 542	2 400	142
Messukylän päiväkotia uudisrakennus	8 260	4 111	7 332	6 400	932
Tahmelan uusi päiväkotia	5 700	80	200	150	50
Tasanteen päiväkotia, uudisrakennus	7 390	1 483	5 622	3 800	1 822
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut					
Kulttuuripalvelut					
Tampereen taidemuseon laajennus	22 830	1	0	0	0
Vapaa-aikapalvelut					
Kalevan liikuntapuiston huoltor uudisrak	1 500	28	50	100	-50
Kaupin pesäpallstadionin oheistilat	4 501	154	4 501	1 500	3 001
Kaupin urheilupuisto	13 800	86	55	100	-45
Tammelan stadion uudisrakennus	39 482	10 031	15 267	17 985	-2 718
Konsernihallinto					
Tampereen kaupunginarkisto, uudisrakennus	7 399	923	930	930	0
PERUSPARANNUSHANKKEET					
Varhaiskasvatus ja perusopetus					
Hatanpään Jukolan perusparannus ja muutostyöt	6 880	46	200	130	70
Hyhkyen koulun (rak 1 ja 2) perusparannus	7 800	2 280	2 634	2 580	54
Härmälän koulun ja kirjaston perusparannus	14 481	797	6 378	5 000	1 378
Kissanmaan koulun perusparannus	13 510	11	30	30	0
Messukylän koulu perusparannus	7 975	2 325	4 153	3 700	453
Pispalan koulun perusparannus	12 200	20	65	50	15
Pyynekintie 2 koulurakennus perusparannus	23 960	4 731	8 472	8 500	-28
Päiväkotien ja koulurakennusten pienet hankkeet	4 000	2 462	4 000	3 400	600
Päiväkotien perusparannus	3 914	1 689	3 914	2 700	1 214
Tammelan koulun, rakennus 2 uuden osan sisäilma- ja perusparannus	20 410	19	400	50	350

Talonrakennushankkeet (1 000 euroa)	Kustannus- arvio	Tot. 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Lukiokoulutus					
Lukioiden pienet hankkeet	489	322	489	380	109
Tampereen Lyseon lukio perusparannus	20 237	304	5 523	370	5 153
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut					
Kulttuuripalvelut					
Kirjastot ja kansalaisopistoyksikkö pienet hankkeet	500	214	589	300	289
Kokoelmakeskus, perusparannus	17 885	25	100	50	50
Kulttuuri ja taide pienet hankkeet	1 000	351	1 000	900	100
Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos	12 250	120	665	200	465
Tampereen taidemuseon perusparannus	6 644	0	0	0	0
Tampere-talon korjaustyöt	400	21	400	400	0
Tullikamarin perusparannus	10 810	242	273	300	-27
Vapaa-aikapalvelut					
Hervannan jäähallin oheistilojen perusparannus	2 860	1 112	2 759	2 200	559
Hervannan vapaa-aikakeskus V-rakennuksen perusparannus	11 440	56	2 500	1 000	1 500
Liikuntapaikkojen ja nuorisotilojen perusparannus	3 975	1 803	3 975	3 300	675
Sosiaali- ja terveystalot					
Sosiaali- ja terveystalosten pienet hankkeet	1 000	345	1 000	620	380
Muut kiinteistöt					
Hiedanrannan rakennusten perusparannus	1 500	0	1 500	300	1 200
Muiden rakennusten kiinteistö- ja laiteinvestoinnit sekä kaupunkikuvallisten kohteiden investoinnit	4 385	2 006	4 385	3 600	785
Sisäilmaolosuhdeinvestoinnit	3 500	1 841	3 500	2 700	800
Valmistuneiden kohteiden jälkityöt	400	1	400	150	250
Ensikertainen kalustaminen välivuokrauksessa	50	0	50	50	0
TALONRAKENNUSHANKKEET YHTEENSÄ		63 748	126 639	103 435	23 204
Rahoitusosuudet		-4	-1 000	-1 000	0
TALONRAKENUUSHANKKEIDEN NETTOINVESTOINNIT PL. HIEDANRANTA (SITOVA ERÄ)		63 743	124 139	102 135	22 004
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		-14 309	-2 230	-14 858	12 628
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		49 435	123 409	87 577	

Toiminnan tavoitteiden

toteuma

Asunto- ja kiinteistölautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa viisi sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista kahden arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun

mennessä. Yhden tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida ja kahden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta vuoden loppuun mennessä. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
5	Asuinalueiden kehittämistyön organisointi on tehty ja toiminta käynnistetty	Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelma on käynnissä. Kaupunkitasoinen kaupunginosaohjelmien valmistelu on nimeämisvaiheessa, ja työryhmä on perustettu ja toimintakykyinen vuoden loppuun mennessä. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
6	Asunnottomuus kokonaisuutena on vähentynyt ja pitkäaikaisasunnottomuus on kääntynyt laskuun yhteistyössä sidosryhmien ¹ kanssa edelliseen vuoteen verrattuna	Asunnottomien ja pitkäaikaisasunnottomien lukumäärät lasketaan osana Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ARA asunnottomuus selvityksen marraskuun poikkileikkauspäivämäärän mukaista laskentaa. Raportointi tehdään vuoden lopun raportointiin yhteydessä. Tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.	?
12	Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 asuntoa toteutuu	Elokuun 2023 loppuun mennessä on valmistunut 358 MAL4-sopimuksen mukaista kohtuuhintaista asuntoa. Käynnissä olevien hankkeiden perusteella arvioidaan, että vuoden loppuun mennessä valmistuu 534 kohtuuhintaista asuntoa. Tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.	-
13	Yhtiömuotoiseen asumiseen on asetettu haettavaksi avoimessa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä tontteja 100.000 kem ²	Kesäkuun tonttihaussa oli haettavana rakennusoikeutta 52 232 k-m ² . Loppuvuodesta järjestetään toinen tonttihaku, minkä lisäksi on tarkoitus varata rakennusoikeutta neuvottelumenettelyn kautta. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työelämän laatua kuvaava tulos QWL on hieman heikentynyt (Q3/2023 on 67,3 %, 2022 Q3 tulos oli 71,4 %). Tulos on kuitenkin pysynyt yli suomalaisten työpaikkojen keskiarvon, joka on noin 60%. Työnantajan suosittelu (eNPS) on myös heikentynyt (Q3/2023 31, Q3/2022 oli 41). Tulos on kuitenkin parantunut 2022 loppuvuodesta, jolloin se oli 4. Tavoite ei toteutunut.	-

¹ Hyvinvointialue ja vuokra-asuntotoimijat

Tuottavuus

Asunto- ja kiinteistöalautakunnan palvelut koostuvat tilanvuokrauspalveluista, asumisen ja palveluverkkojen kehittämisestä sekä maaomaisuuden hallinnan palveluista. Asukaskohtaisen tilikauden tuloksen positiivista kehityssuuntaa selettävät omaisuuden myyntivoitot alku-

vuonna 2023. Edelliseen vuoteen nähden asukaskohtaiset käyttökustannukset ovat laskeneet 15,6 %, jossa taustalla keskeisimpänä tekijänä on ulkoisten vuokratulojen lasku. Tilatehokkuus on laskenut, koska aikaisempaan poiketen mukaan neliöihin on laskettu myös yhteiskäyttötiloja pelkkien toimistotilojen sijasta.

Tuottavuusmittarit, Asunto- ja kiinteistöalautakunta	31.8.2022	31.8.2023	Muutos	Muutos%	TA 2023*
Päämittarit					
Tilikauden tulos, euroa/asukas	196	259	63	32,1 %	321
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-402	-339	63	-15,6 %	-551
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-12	-10	2	-17,2 %	-17
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-126	-126	0	-0,1 %	-213
Selittävät mittarit					
Tilatehokkuus, htm ² /henkilötyövuosi	9,11	14,87	-5,76	-63,2 %	13,80
Asukasmäärä	247 120	252 872	5 752	2,3 %	250 000

* TA 2023 on päivitetty talousarvio

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23/ Muutettu TA 23
Toimintatulot	18 393	31 501	32 076	30 733	-1 343
Toimintamenot	-50 352	-74 000	-79 044	-79 246	-202
Toimintakate	-31 958	-42 499	-46 968	-48 513	-1 545
Vyörytykset (Tukipalvelut ja Paikkatieto / Joukkoliikenteeseen kohdistuva osuus)	204	326	371	372	1
Toimintakate vyörytyksin	-31 754	-42 173	-46 597	-48 141	-1 544
Kaupunkiympäristön suunnittelu					
Toimintatulot	5 161	11 149	13 900	11 656	-2 243
Toimintamenot	-10 438	-17 430	-18 104	-18 356	-252
Toimintakate	-5 277	-6 281	-4 204	-6 699	-2 495
Vyörytykset (Tukipalvelut sekä Paikkatieto)	-941	-1 478	-1 744	-1 751	-7
Toimintakate vyörytyksin	-6 218	-7 759	-5 948	-8 450	-2 502
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito					
Toimintatulot	9 944	15 716	13 473	14 373	900
Toimintamenot	-31 501	-44 602	-46 840	-46 823	17
Toimintakate	-21 557	-28 886	-33 367	-32 450	917
Vyörytykset (Tukipalvelut sekä Paikkatieto)	-428	-691	-741	-744	-3
Toimintakate vyörytyksin	-21 985	-29 577	-34 108	-33 193	914
Kestävä kaupunki					
Toimintatulot	2 999	4 114	4 231	4 231	0
Toimintamenot	-5 959	-7 981	-9 746	-9 719	28
Toimintakate	-2 960	-3 867	-5 515	-5 488	28
Vyörytykset (Tukipalvelut sekä Paikkatieto)	-596	-972	-1 009	-1 014	-4
Toimintakate vyörytyksin	-3 556	-4 839	-6 525	-6 501	23

- Maanrakennusalan kustannukset nousivat vuoden 2023 heinäkuussa 1,4 % vuoden takaisesta

Yhdyskuntalautakunnan alaisuuteen kuuluvan kaupunkiympäristön palvelualueen toteutuneet toimintatuotot alittavat 3,1 milj. eurolla vuosisuunnitelman ja toimintakulut alittavat 2,8 milj. eurolla vuosisuunnitelman. Toimintatuottojen alitus

johtuu osaltaan toiminnan kausivaihteiluista, sillä muun muassa kuluvan vuoden hulevesimaksujen laskutus ajoittuu vuosisuunnitelmasta poiketen. Toisaalta myös rakennusvalvonnan tuotot ovat toteutuneet vuosisuunnitelmaa pienempinä mitä selittää rakentamisen nopeasti hiljentynyt suhdanne. Toimintakulujen alitukseen vaikuttaa pääosin toiminnan kausivaihtelut vuosisuunnitelmaan ver-

rattuna, sillä hankkeiden ajoitus ei toteudu välttämättä vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 20.2.2023 § 26) suuruudeltaan 0,581 milj. euron talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan käyttötalousmenoihin. Ympäristöterveysyksikön toimintamenoja lisättiin 0,463 milj. euroa, jolla varaudutaan pieneläinpäivystyspalvelujen

hankkimiseen yksityiseltä palveluntuottajalta. Yleiskaavayksikön toimintamenoja lisättiin 0,25 milj. euroa, jolla varaudutaan Nurmi-Sorilan osayleiskaavaa varten vaadittavien selvitysten ja suunnitelmien tilaamiseen. Lisäksi kaupungin sisäisiä vuokramenoja pienennettiin 0,132 milj. eurolla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa (KV 12.6.2023 § 94) suuruudeltaan 0,8 milj. euron talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan käyttötalousmenoihin, jolla lisättiin 0,3 milj. euroa palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen kattamiseen sekä tehtiin 0,5 milj. euron lisäys katujen päällysteiden kunnossapitoon.

Tilinpäätösennusteen toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 1,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa heikompana. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 1,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Tuottojen alitusennuste johtuu rakennusvalvonnan ja asemakaavoituksen tuottojen 2,2 milj. euron alituksesta. Toisaalta katutilavalvonnan ja pysäköinninvalvonnan tuottojen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Poikkeamien tarkemmat selitykset palveluryhmien osioissa. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Kaupungin kasvu sekä ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteet kasvattavat vihersuunnittelun konsulttipalvelujen ostoja, joiden ennustetaan ylittävän vuosisuunnitelman 0,3 milj. euroa. Lisäksi konsernihallinnon sisäisten palveluostojen ja kiinteistötoimen vuokrakulujen ennustetta on pienennetty yhteensä 0,1 milj. euroa palveluryhmittäin.

Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmän toteutuneet toimintatuotot alittavat 4,1 milj. eurolla vuosisuunnitelman johtuen pääosin hulevesimaksujen tuottojen alituksesta, sillä hulevesimaksujen laskutuksen ajoittuminen poikkeaa vuosisuunnitelmasta. Toisaalta myös rakennusvalvonnan tuotot ovat toteutu-

neet 1,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä, sillä rakentamishankkeiden käynnistymiset ovat vähentyneet huomattavasti, mikä vaikuttaa myönnettujen rakennuslupien määrään. Lisäksi asemakaavoituksessa hankelaskutus on toteutunut 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Tähän vaikuttaa muun muassa suunniteltujen rekrytointien toteutuminen aiottua myöhemmin, jolloin laskutettavia kaavatöitä on toteutunut budjetoitua vähemmän. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 2,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Rakennusvalvonnan tuottojen ennustetaan toteutuvan 1,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä, sillä haettujen ja myönnettujen rakennuslupien määrä on vähentynyt voimakkaasti rakentamisen suhdanteen hiljentyessä. Asemakaavoituksen tuottojen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä, sillä muun muassa rekrytointien toteutumisen viiveen takia laskutettavia kaavatöitä toteutuu budjetoitua vähemmän. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Osittain alitus johtuu täyttämättä olevista vakansseista, jotka alentavat henkilöstökuluja. Alitukseen vaikuttaa myös toiminnan kausivaihtelut vuosisuunnitelmaan verrattuna, sillä hankkeiden ajoitus ei toteudu välttämättä vuosisuunnitelmasuunnitellun mukaisesti. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina johtuen pääosin viher- ja hulevesisuunnittelun ulkoisten palveluostojen ylityksestä. Kaupungin kasvu sekä ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteisiin vastaaminen kasvattavat kuluja. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 2,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa heikompana.

Rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmän toimintatuotot ovat toteutuneet 1,0 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Ylitys johtuu pääosin katutila-

valvonnan tuottojen suotuisasta toteutuksesta, johon vaikuttaa keskustan isojen päätyneiden rakennuskohteiden katulupien laskutus. Myös pysäköinninvalvonnan tuotot ovat ylittyneet. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Katutilavalvonnessa toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Tähän ovat syynä keskusta-alueen isot valmistuneet ja laskutetut rakennushankkeet. Pysäköinninvalvonnessa toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Tähän ovat syynä muun muassa toiminnan kehittäminen ja kahden uuden tarkastajaviran tuoma työpanoksen lisäys. Toimintakulut (sisältäen vok) ovat toteutuneet noin 0,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisesti. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa parempina.

Kestävä kaupunki -palveluryhmän toimintatuotot ovat toteutuneet 0,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Poikkeama johtuu pääosin elintarvikevalvonnan tuottojen ylityksestä sekä siitä, että eläinlääkintähuollon laskutuksen tuloutus ei ajoitu vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Toimintakulut ovat toteutuneet noin 0,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Osittain alitus johtuu henkilöstökulujen alituksesta, mutta myös siitä, ettei eläinlääkintähuollon palveluostot eikä ympäristö- ja ilmastopolitiikan ja kestävyiden hankkeet ajoitu vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisena.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)					
Bruttoinvestoinnit	-27 613	-62 106	-55 700	-57 000	-1 300
Rahoitusosuudet	79	4 369	3 450	2 572	-878
Nettoinvestoinnit	-27 533	-57 738	-52 250	-54 428	-2 178
Viiden tähden keskusta					
Bruttoinvestoinnit	-1 900	-5 714	-9 640	-5 340	4 300
Rahoitusosuudet	341	906	0	341	341
Nettoinvestoinnit	-1 559	-4 807	-9 640	-4 999	4 641
Hiedanranta					
Bruttoinvestoinnit	-19	-65	-800	-100	700

Yhdyskuntalautakunnan alaisuuteen kuuluvan Kaupunkiympäristön palvelualueen nettoinvestointien ennuste on 59,5 milj. euroa mikä on 3,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Tästä yhdyskuntalautakunnan perustoiminnan nettoinvestointien ylitys on 2,2 milj. euroa. Lautakunnan talousarvioon sisältyvän Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman nettoinvestointien alitus on 4,6 milj. euroa. Hiedanranta -kehitysohjelman nettoinvestointien alitus on 0,7 milj. euroa.

Investointien rahoitusosuuksien ennuste on 0,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Tästä yhdyskuntalautakunnan perustoiminnan rahoitusosuuksien alitus on 0,9 milj. euroa ja Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman rahoitusosuuksien ylitys on 0,3 milj. euroa.

Maanrakennusalan kustannukset nousivat vuoden 2023 heinäkuussa 1,4 prosenttia vuoden takaisesta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 20.2.2023 § 26) Kaupunkiympäristön palvelualueen yhdyskuntalautakunnan 7,04 milj. euron uudelleen budjetoinnit vuodelta 2022 siirtyneistä investointimenoista. Tästä 1,8 milj. euroa on perustoiminnan investointimenojen uudelleen budjetoiteja (Enqvistinkadun siirto, Tammelan Stadion ja Västringinmäki) ja 0,24 milj. euroa on Osallistuva

budjetoite -hankkeiden uudelleen budjetoiteja. Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investointimenoja uudelleen budjetoitiin vuodelle 2023 yhteensä 5,0 milj. euroa (Ranta-Tampellan viimeistelyt, Asemakeskuksen toteutuksen käynnistäminen, Särkänniemi-Mustalahdi-Onkiniemi -projektin toteutuksen käynnistäminen).

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa (KV 12.6.2023 § 94) suuruudeltaan 3,7 milj. euron talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan investointimenoihin. Tästä 2,0 milj. euroa kohdistui Näsisaaren raitiotiesiltoja varten rakennettavien paalulaattojen kustannuksiin. Raitiotien rinnakkaishankkeiden kustannusten indeksitarkistuksiin kohdistui 0,5 milj. euroa ja Satakunnankadun kiertoliittymän ja Rongankadun rakentamisen kustannuksiin kohdistui 1,2 milj. euroa.

Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmässä perustoiminnan bruttoinvestointien ja nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisena.

Rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmässä perustoiminnan bruttoinvestointien ennustetaan toteutuvan 1,3 milj. euroa ja nettoinvestointien 2,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Merkittävimmät poikkeamat ovat seuraavat (osa huomioitiin valtuuston 12.6.2023

tekemässä talousarviomuutoksessa). Näsinsaareen rakennettavat sillat (3 kpl) vaativat paalulaatat. Paalulaattojen avulla mahdollisesta aikaisempi siltojen rakentaminen ja varmistetaan, että saaritäytön painumista ei aiheudu ongelmia raitiotielle myöhemmässä vaiheessa. Tämän hetken arvion mukaan kustannukset ovat 2,4 milj. euroa, joista kohdistuu tälle vuodelle 2,0 milj. euroa. Raitiotien rakentamisen indeksikorjauksiin varauduttiin 0,5 milj. eurolla, mutta arvion mukaan indeksikorjauksien summa olisi 0,98 milj. euroa. Enqvistinkadun jatkeen, Possiojan hulevesirummun sekä Hiedanrannan ratikkaterminaalin rakentamiset kustannetaan kokonaisuudessaan lautakunnan investointiohjelmasta vuonna 2023, mistä osa laskutetaan myöhemmin Hiedanrannan kehitys Oy:ltä. Tästä aiheutuu 0,5 milj. euron lisäkustannus vuodelle 2023. Alkuvuoden kilpailutettujen viiden kohteen urakkahinnat ovat merkittävästi ylittäneet, mitä oli varattu vuosisuunnitelmassa (ylitys yhteensä 1,7 milj. euroa). Hervannan pohjoisakselin kaava-alueen siltatöihin päästiin vuoden 2022 jälkipuoliskolla ja kustannukset painottuvat vuodelle 2023, josta aiheutuu 1,2 milj. euron lisäkustannus. Tammelan ratapihan ja Morkun aukion rakentaminen viivästyi vuodelle 2023 muun ympärillä olevan rakentamisen takia, tästä

aiheutuu 0,4 milj. euron lisäkustannus. Ojalan alueella pohjaolosuhteet olivat vesihuollon rakentamisen kannalta osittain erittäin hankalat. Putkituksia täytyi rakentaa muun muassa paalulaattojen varaan, mistä aiheutuu 0,6 milj. euron lisäkustannus.

Tohlopin sekä Tesoman taimiston kaava-alueiden rakentamista ei päästä aloittamaan täysipainoisesti tänä vuonna ja vuosisuunnitelmassa varatusta rahasta on säästymässä yhteensä 0,5 milj. euroa. Rongankadun rakentamiseen arvioitiin saatavan Traficomien myöntämään kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investointitukea yhteensä noin 0,9 milj. euroa. Traficom ei myöntänyt kyseiselle kohteelle rahoitustukea.

Lautakunnan perustoiminnan talousarviossa on lisäksi lukuisia pienempiä

kohteita, joista osasta saadaan säästöä vuosisuunnitelmaan verrattuna.

Lautakunnan talousarvioon sisältyvän, ja erikseen talousarviossa sitovan, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman bruttoinvestointien ennustetaan toteutuvan 4,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä ja rahoitusosuuksien 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Ranta-Tampellan suunnitellut katujen ja yleisten alueiden pintatyöt odottavat talonrakennusten valmistumista. Asemakeskuksen Tampereen henkilöratapiha -hankkeesta ei ole aloituspäätöstä rakennustöiden osalta, joten alustavia rakennustöitä ei ole aloitettu kuluvana vuonna. Ratinan niemi, Suvannon rannat ja stadion -hanke ei käynnisty kuluvana vuonna, eikä vuonna 2023 ole toteutettu nopeita nimeämättömiä vetovoimatoim

menpiteitä. Saatuihin rahoitusosuuksiin sisältyy Soukkapuiston skeittipuiston, Ranta-Tampellan kunnallistekniikan ja Tampereen henkilöratapiha -hankkeen rahoitusosuuksia.

Lautakunnan talousarvioon sisältyvän, ja erikseen talousarviossa sitovan, Hiedanranta -kehitysohjelman brutto- ja nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan 0,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Sellupuiston hule- ja suotovesien hallintajärjestelmän rakentaminen ei etene suunnitellusti ja Sahasaarenkadun ja Hiedanrannan välinen kevyenliikenteen väylän suunnittelu ja rakentaminen ei toteudu kuluvana vuonna.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Yhdyskuntalautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 9 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista kahdeksan arvioidaan

toteutuvan vuoden loppuun mennessä ja yhden tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
14	Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 150 pientalon rakentaminen ¹	Hyväksytyn asemakaavoitusohjelman mukaisesti Tampereelle kaavoitetaan 2023-2027 750 omakotitonttia, jotka keskittyvät Ojalan ja Nurmi-Sorilan alueille. Asemakaavat on ohjelmoitu valmistuvaksi 2024-2027. Vuoden 2023 aikana kaavoitetaan yksittäisiä pientalotontteja isompia tontteja jakamalla. Kaavaverrannossa on luovutettavia omakotitontteja n. 190 kpl mm. Västinginjärven ja Hervantajärven alueilta. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
16	Kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman asuinalueen kehittämiseen on parantunut vuoteen 2021 verrattuna	Kaupungin hyvinvointikyselyn mukaan aikaisempaa hieman useampi kokee voivansa vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen (2021 28,1 % / 2023 33,2 %, muutos 5,1 %-yksikköä). Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
21	80 % asemakaavoitetusta asuin-kerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	Asemakaavoitusohjelma 2023-2027 mukaisesti 82% asumisen asemakaavoista sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin. 8/2023 mennessä valmisteiden asemakaavaehdotusten asumisen kerrosalasta tälle kasvun vyöhykkeelle on sijoittunut 98%. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
23	Liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Kestävän liikenteen kehitysindeksi on parantunut 10,8 % vuoden 2022 vastavaan ajankohtaan verrattuna (koko vuoden 2023 osalta ennusteena noin 8 % kasvu). Kestävän liikkumisen indeksin sisällä jalankulkuindeksi on parantunut 7,5 %, pyöräliikenteen indeksi on parantunut 6,1 % ja joukkoliikenteen nousijamäärät ovat Tampereen pysäkeillä kasvaneet 23,4 % vuoteen 2022 verrattuna. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
24	Raitiotien ensimmäisen jatko-osuuden Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelma on valmistunut päätöksentekoon ja toteutussuunnittelu käynnistynyt	Hankesuunnitelma on valmistunut ja se on hyväksytty sekä Tampereen että Pirkkalan kaupungin- ja kunnanvaltuustoissa. Allianssin kilpailutus on parhailaan käynnissä ja toteutussuunnittelu (kehitysvaihe) käynnistyy syksyllä. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
25	Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on määritetty ja seuranta käynnistetty	Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit ovat pääosin määritetty ja monimuotoisuuden perustilaseuranta aloitettu kartoittamalla Länsi-Tampereen suuralueen luontotyytit (400 ha) ja tekemällä linnustoselvityksiä keskeisillä alueilla kesällä 2023. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
29	Tyytyväisyys keskustan katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoon on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Tavoite toteutui talvikunnossapidon osalta. Keskustan urakka-alueella tyytyväisyys sekä talvikunnossapidon laatuun (1,6 -> 2,2) että toimenpideaikoihin (1,6 -> 2,2) parani edellisvuodesta. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
30	Keskustan saavutettavuuden parantamiseen tähtäävä liikennejärjestelmäsuunnitelma on laadittu	Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen käynnistyi tammikuussa 2023. Suunnitelmassa on tähän mennessä hyväksytty visio ja tavoitteet. Eri kulkumuotojen liikenneverkkojen suunnittelu on tehty ja parhaillaan käynnissä on keskustan katujen tilanjaolliset tarkastelut. Työ on edennyt aikataulun mukaisesti ja suunnitelmaluonnoksen ennustetaan valmistuvan vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työpaikan suosittelu (eNPS) on hieman parantunut (Q3/2023 13,4; Q3/2022: 12,92), mutta työelämän laatu (QWL) puolestaan on hieman laskenut (Q3/2023:61,4; Q3/2022:61,9). Työelämän laatua kuvaava tulos on kuitenkin pysynyt hieman yli suomalaisten työpaikkojen keskiarvon. Tavoite toteutui osittain.	+/-

¹ Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen tavoite vuosille 2022-2025 keskimäärin 150 tonttia vuodessa.

Tuottavuus

Tuottavuuden tavoitteet ja kehityksen seuranta on laajennettu vuonna 2021 lautakuntien alaiseen toimintaan. Tuottavuutta mitataan talouden päämittareilla, jotka on suhteutettu asukasmäärään.

Selittävät mittarit kuvaavat toimintoja, joilla on vaikutusta tuottavuuteen. Tuottavuuden parantamiseksi palvelualueella on käynnissä tuottavuus- ja tuloksellisuuspilotti, jossa kehitetään tuottavuuden mittaamista, johtamista ja seuranta. Tavoitteena on saada aikaan mittareilla todennettavaa tuottavuusmuutosta. Koronapandemian aikana toteutettuja uusia toimintatapoja hyödynnetään digitalisaation edistämässä.

Talouden päämittareiden mukaan asukaskohtaiset nettokustannukset ovat

kasvaneet 2 prosenttia ja käyttökustannukset ovat kasvaneet 3 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Asukasmäärä on samaan aikaan kasvanut 2,3 prosenttia, joten kustannukset ovat kasvaneet asukasmäärän kasvua ripeämmin. Kustannusten kasvua selittää sekä alkuvuoden inflatorinen toimintaympäristö että joidenkin yksittäisten painoarvoltaan merkittävien kustannustekijöiden kasvut (muun muassa henkilötöypanos +3,3 prosenttia, raitiotien vastike +11 prosenttia). Näiden kustannustekijöiden osuus (painoarvo) lautakunnan kustannusrakenteessa on lähes puolet, jolloin niiden kustannuskasvut vaikuttavat merkittäväällä painolla asukaskohtaisiin netto- ja bruttokustannuksiin. Käyttökustannuksia kasvattaa

myös poistotason kasvu vertailuvuodesta. Asukaskohtaiset työvoimakustannukset ovat 3 prosenttia vertailuvuotta suuremmat, johon vaikuttaa sekä henkilötyövuosien kasvu että palkkaratkaisun kustannusvaikutus. Palveluhankinnat ovat 5 prosenttia vertailuvuotta suuremmat, joka muutos heijastaa tapahtunutta ripeää yleistä kustannustason nousua.

Selittävien mittareiden mukaan työntekijäkokemuksen tulos (QWL -mittari) on lievästi heikentynyt. Sairauspoissaolot ovat hienoisessa kasvussa. Tilatehokkuus- tunnusluvun muutosta selittää pääosin Frenckellin toimistotilojen uudelleen jyvitys palvelun käyttäjille.

Tuottavuusmittarit, Yhdyskuntalautakunta	31.8.2022	31.8.2023	Muutos	Muutos%	TA 2023 *
Päämittarit					
Nettokustannukset, euroa / asukas	-124	-126	-2,2	2%	-188
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-317	-328	-10,9	3%	-524
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-51	-53	-1,8	3%	-87
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-89	-94	-4,5	5%	-148
Selittävät mittarit					
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	62,0	61,9	-0,1	-0,2 %	60,0
Sairauspoissaolot, %	2,9 %	3,1 %	+0,2 %-yks.		3,3 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötöyvuosi *)	21,99	37,75	15,8	71,6 %	13,44
Asukasmäärä	247 120	252 872	5 752	2,3 %	250 000

*) TA2023 on päivitetty talousarvio

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Joukkoliikenne					
Toimintatulot	42 851	65 899	64 530	67 930	3 400
Toimintamenot	-60 505	-95 231	-93 520	-97 512	-3 991
Toimintakate	-17 654	-29 333	-28 991	-29 582	-591
Vyörytykset (Tukipalvelut ja Paikkatietoyksikkö)	-204	-326	-371	-372	-1
Toimintakate vyörytyksin	-17 858	-29 659	-29 362	-29 954	-593

- Kustannustaso säilynee korkealla tasolla loppuvuoden

Joukkoliikennelausakunnan alaisuuteen kuuluvan joukkoliikenteen palveluryhmän toimintatuotot ovat toteutuneet 0,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Tukien ja avustusten tuloutuminen ajoittuu vuosisuunnitelmasta poiketen. Matkustus kasvaa voimakkaasti tällä hetkellä. Lipputulot ovat elokuun tilanteessa 2,0 milj. euroa budjetoitua suuremmat. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana,

kun huomioidaan kirjanpidosta puuttuva ulkopuolisen liikennöitsijän heinä- ja elokuun laskutus. Tämä selittyy pääosin sillä, että joukkoliikennepalvelujen kustannustaso on alkuvuodesta ennakoitua korkeammalla tasolla.

Tilinpäätösennusteen osalta toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa heikompana. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 3,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana johtuen matkustuksen voimakkaasta kasvusta. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 4,0 milj. euroa

vuosisuunnitelmaa suurempina. Kustannustaso säilynee korkealla tasolla loppuvuoden ja lisäksi elokuusta mukaan tulevat aikatauluvarmuuden kehittämistoimenpiteet aiheuttavat sen, että toimintakulut tullaan ylittämään noin 4,0 miljoonalla. Aikatauluvarmuuden kehittämistoimenpiteet tarkoittavat lisävuoroja linjoille, joilla liikenteen ruuhkautumisen tai kasvaneiden matkustajamäärien (lisää matka-aikaa) aikataulut eivät ole toteutuneet.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Joukkoliikenne					
Bruttoinvestoinnit	-9	-13	-500	-500	0
Rahoitusosuudet	4	122	0	4	4
Nettoinvestoinnit	-5	109	-500	-496	4

Joukkoliikennelausakunnan alaisuuteen kuuluvan Joukkoliikenteen palvelualueen bruttoinvestointien ja nettoinvestointien ennuste on 0,5 milj. euroa, mikä on vuo-

sisuunnitelman mukainen. Investoinnilla rahoitetaan lippu- ja maksatus- ja infojärjestelmän pitkävaikutteisia hankintoja.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa kaksi sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa ta-

voitteista yhden arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun mennessä ja yhden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta. Tavoitteiden eteneminen on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2023	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
22	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut 5 % edelliseen vuoteen verrattuna	Nysse-liikenteessä tehtiin tammi-elokuussa noin 32,4 miljoonaa nousua, mikä on noin 23 % enemmän kuin viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla. Viime vuonna tammi-huhtikuussa tehtiin yhteensä 26,2 miljoonaa nousua. Vuoden 2022 alkupuoliskolla matkustajamäärät olivat koronapandemian johdosta normaalia alemmalla tasolla. Tavoitteen arvioidaan toteutuvan.	+
39	Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työelämän laatua kuvaava tulos QWL on hieman heikentynyt (Q3/2023 on 71,2 %, 2022 Q3 tulos oli 76,9 %). Tulos on kuitenkin pysynyt suomalaisten työpaikkojen keskiarvon tuntumassa, joka on noin 60%.Työnantajan suosittelu (eNPS) on myös heikentynyt (Q3/2023 17,39 Q3/2022 35,71). Tavoite ei toteutunut.	-

Tuottavuus

Tuottavuuden kehityksen seuranta jatketaan aikaisemmalta pohjalta. Vuoden 2023 tuottavuuden näkökulmasta tärkeimpänä teemana on koronapandemian jälkeen lisätä myyntiä eli lipputuloja.

Talouden päämittareiden mukaan asukaskohtaiset nettokustannukset ovat pienentyneet 15 prosenttia ja käyttökustannukset kasvaneet 1 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Joukkoliikenteen matkustajamäärän kasvu on ollut voimakasta, ja toisaalta vertailuvuoteen vielä osittain

vaikutti koronapandemia, mitkä tekijät selittävät nettokustannusten merkittävää pienentymistä elokuun lopun tarkasteluajankohtaan verrattuna. Käyttökustannukset ovat kasvaneet hieman asukasmäärän kasvua nopeammin, jota kasvua selittää joukkoliikenteen kustannustason nousu (muun muassa korkealla säilyvät polttoaineiden hinnat). Työvoimakustannukset ovat kasvaneet 10 prosenttia, johon kasvuun vaikuttaa sekä palkkaratkaisun kustannusvaikutus että suunnittelijaresurssin vahvistus yhdellä henkilötyövuodella. Palveluhankinnat

ovat kasvaneet 2 prosenttia, mihin osaltaan vaikuttaa liikenneitsijöiden korkealla säilynyt kustannustaso.

Selittävien mittareiden mukaan työntekijäkokemuksen tulos (QWL -mittari) on säilynyt korkealla tasolla. Sairauspoissaoloissa on tapahtunut hyppäysenomainen kasvu. Tilatehokkuus-tunusluvun muutosta selittää pääosin Frenckellin toimistotilojen uudelleen jyvitys palvelun käyttäjille ja toisaalta myös henkilötyövuosien kasvu.

Tuottavuusmittarit, Joukkoliikennelautakunta	31.8.2022	31.8.2023	Muutos	Muutos%	TA 2023 *
Päämittarit					
Nettokustannukset, euroa /asukas	-82	-70	12,1	-15%	-116
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-237	-240	-3,2	1%	-376
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-4	-4	-0,4	10%	-6
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-197	-201	-4,4	2%	-316
Selittävät mittarit					
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	76,9	71,2	-5,7	-7,4 %	60,0
Sairauspoissaolot, %	2,7 %	4,9 %	+2,2 %-yks.	-	4,0 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	36,45	31,01	-5,4	-14,9 %	16,3
Asukasmäärä	247 120	252 872	5752	2,3 %	250 000

*) TA2023 on päivitetty talousarvio

KEHITYSOHJELMAT

Hiedanranta

Toimintakateen toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintakate	-598	-415	-1 909	-1 904	5
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-273	-241	-434	-429	5
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-264	-60	-1 000	-1 000	0
Yhdyskuntalautakunta	-5	-32	-400	-400	0
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-56	-83	-75	-75	0

Hiedanrannan kehitysohjelman tehtävänä on johtaa ja koordinoita uuden kaupunginosan kokonaisvaltaista kehitystyötä sekä tuottaa uudenlaisia ratkaisuja älykkäälle ja resurssitehokkaalle kaupunkikehitykselle. Kehitysohjelman tavoitteena on mahdollistaa alueelle 25 000 asukasta sekä 10 000 työpaikkaa.

Kaupunginosan yleissuunnitelma hyväksyttiin 8.6.2020. Hiedanrannan maanomaisuuden kehittämisen yhtiöittämisestä päätettiin kaupunginvaltuustossa 19.10.2020. Kaupungin 100-prosenttisesti omistama Hiedanrannan Kehitys Oy on Hiedanrannan keskeisten maa-alueiden

omistaja ja kehittäjä. Kaupunki vastaa edelleen kehitysohjelman tavoitteiden edistämisestä kaupungin tehtävien, alueella säilyvien omistusten ja vastuiden näkökulmasta. Kaupunki vastaa myös kaikkien maanomistajien kehittämisen yhteensovittamisesta yleissuunnitelman mukaisesti koko ohjelma-alueella. Hiedanrannan kehitys Oy puolestaan vastaa omistamansa alueen kokonaisvaltaisesti kiinteistökehittämisestä yleissuunnitelman mukaisesti ja toteuttaa alueen yhdyskuntarakentamisen kaupungin ja yhtiön välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Kaupungin puolesta kehitys-

ohjelman ohjauksesta vastaa kaupungin hallitus. Yhtiön ohjaus tapahtuu omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti omistajan asettamien tavoittein.

Hiedanrannan käyttötalouden kokonaisuus -1,9 milj. euroa jakautuu elinvoima- ja osaamislautakunnan, asunto- ja kiinteistölautakunnan, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan sekä yhdyskuntalautakunnan talousarvioon. Kehitysohjelman tammi-elokuun käyttötalouden toteuma on -0,6 milj. euroa.

Tilinpäätösennuste -1,9 milj. euroa on lähes muutetun talousarvion mukainen.

Kehitysohjelman investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Bruttoinvestoinnit	-1 359	-15 153	-6 300	-3 400	2 900
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-1 340	-15 088	-5 500	-3 300	2 200
Yhdyskuntalautakunta	-19	-65	-800	-100	700

Hiedanranta -kehitysohjelman investoinnit jakautuvat yhdyskuntalautakunnan ja asunto- ja kiinteistölautakunnan vuosisuunnitelmiin. Vuonna 2023 kehitysohjelmalle on varattu investointeihin yhteensä 6,3 milj. euroa josta 0,8 milj. euroa kohdentuu yhdyskuntalautakunnan talousarvioon ja 5,5 milj. euroa asunto- ja kiinteistölautakunnan talousarvioon.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 20.2.2023 § 26) asunto- ja kiinteistölautakunnan 3,5 milj. euron uudelleen budjetoinnit vuodelta 2022 siirryneistä Hiedanranta -kehitysohjelmien hankkeiden määrärahoista.

Kehitysohjelman investoinnit kohdistuvat asunto- ja kiinteistölautakunnan

osalta Näsisaaressa vesistötyön ja siihen liittyvien urakoiden loppujärjestelyihin sekä pilaantuneiden maiden puhdistukseen ja yhdyskuntalautakunnan osalta Sellupuiston hule- ja suotovesijärjestelyihin sekä Sahasaarenkadun-Hiedanrannan välisen kevyen liikenteen väylän investointiin.

Tammi-elokuussa investointeja on toteutettu 1,3 milj. euroa.

Hiedanrannan kehitysohjelman asunto- ja kiinteistölautakunnan alaisten nettoinvestointien tilinpäätösennuste on 3,3 milj. euroa, mikä on 2,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. 110kv sähkölinjan johtosiirtotyö ei käynnisty kuluvana vuonna, jolloin talousarviosta jää

käyttämättä 1,0 milj. euroa. Virkamies-talon perusparannustyöt eivät käynnisty vuonna 2023, jolloin talousarviosta jää käyttämättä 1,2 milj. euroa.

Yhdyskuntalautakunnan alaisten nettoinvestointien tilinpäätösennuste on 0,1 milj. euroa, mikä on 0,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Sellupuiston hule- ja suotovesien hallintajärjestelmän rakentaminen ei etene suunnitellusti ja Sahasaarenkadun ja Hiedanrannan välinen kevyenliikenteen väylän suunnittelu ja rakentaminen ei toteudu kuluvana vuonna.

Viiden tähden keskusta

Toimintakatteen toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-4 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintakate	-1 722	-4 197	-4 946	-4 940	6
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-1 683	-3 988	-4 616	-4 610	6
Yhdyskuntalautakunta	-39	-209	-330	-330	0

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma toteuttaa Tampereen keskustan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kokonaisvaltaisesti Tampereen strategian mukaisesti. Keskustan elinvoiman ja viihtyisyyden lisäksi strategia korostaa keskustan saavutettavuutta. Kehitysohjelma edustaa kokonaisnäkemystä keskustan kaupunkiympäristön kehittämisen tavoitteista ja kehittämisen toimenpiteistä tuleville vuosikymmenille.

Kehitysohjelmalla luodaan edellytyksiä ja vakaa näkymä yksityiselle toimeliaisuudelle ja investoinneille sekä uudelle liiketoiminnalle. Keskustan ke-

hittäminen lisää Tampereen kilpailuetua kasvukeskusten välisessä kilpailussa, ja se on yksi keskeisistä kaupunkimarkkinoinnin kärjistä. Kehitysohjelma luo elävää kaupunkiympäristöä maisemiin, joissa viihdytään. Luonto, rantareitit, puistot, kiinnostavat toiminnot, monipuolinen arkkitehtuuri ja erilaiset tapahtumat muodostavat keskustasta virkistävän ja vetovoimaisen miljöö. Ohjelman tavoitteena on, että keskusta on elinvoimainen kaupan ja työpaikkojen keskittymä sekä viihtyisä asumisen ympäristö. Elämyksien edellytykset ovat keskustassa parantuneet, keskusta kas-

vaa hallitusti ja on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla.

Kehitysohjelman käyttötalous jakautuu yhdyskuntalautakunnan ja elinvoima- ja osaamislautakunnan talousarvioihin. Tammi-elokuun osalta toimintakatteen toteuma on -1,7 milj. euroa. Tilinpäätösennusteen toimintakate -4,9 milj. euroa, sisältäen erillishanke Hakametsän Sport Campuksen, on muutetun talousarvion mukainen.

Kehitysohjelman investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Bruttoinvestoinnit	-1 996	-6 954	-12 740	-6 640	6 100
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-96	-1 240	-3 100	-1 300	1 800
Yhdyskuntalautakunta	-1 900	-5 714	-9 640	-5 340	4 300
Rahoitusosuudet					
Yhdyskuntalautakunta	341	906	0	341	341

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit jakautuvat yhdyskuntalautakunnan ja asunto- ja kiinteistölautakunnan talousarvioihin. Vuonna 2023 kehitysohjelmalle on varattu investointeihin yhteensä 12,74 milj. euroa josta 9,64 milj. euroa kohdentuu yhdyskuntalautakunnan talousarvioon ja 3,1 milj. euroa asunto- ja kiinteistölautakunnan talousarvioon.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 20.2.2023 § 26) yhdyskuntalautakunnan 5,0 milj. euron sekä asunto- ja kiinteistölautakunnan 1,3 milj. euron uudelleen budjetoinnit vuodelta 2022 siirtyneistä Viiden tähden keskusta -kehitysohjelmien hankkeiden määrärahoista.

Kehitysohjelman investoinnit kohdistuvat vuonna 2023 pääosin Asemakeskuksen, Viinikanlahden, Särkänniemen

elämysalueen ja Hakametsä Sport Campuksen suunnitteluun sekä esirakennustöihin sekä Ranta-Tampellan yleisten alueiden viimeistelytyöihin. Nettoinvestointeja on toteutettu tammi-elokuun aikana yhteensä 1,7 milj. eurolla.

Tilinpäätösennusteen mukaan kehitysohjelman asunto- ja kiinteistölautakunnan alaiset nettoinvestoinnit toteutuvat 1,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä. Alitus johtuu siitä, että Hakametsän Sport Campuksen johtosiirtourakka ei käynnisty kuluvana vuonna tilaajan tavarahankintoja lukuun ottamatta ja Viinikanlahdessa ei tehdä kuluvana vuonna pilaantuneiden maiden poistoja.

Yhdyskuntalautakunnan alaisten nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan 4,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa

pienempinä. Alitus johtuu siitä, että Ranta-Tampellan suunnitellut katujen ja yleisten alueiden pintatyöt odottavat talonrakennusten valmistumista. Asemakeskuksen Tampereen henkilöratapiha -hankkeesta ei ole aloituspäätöstä rakennustöiden osalta, joten alustavia rakennustöitä ei ole aloitettu kuluvana vuonna. Ratinan niemi, Suvannon rannat ja stadion -hanke ei käynnisty kuluvana vuonna. 2023 ei ole toteutettu nopeita nimeämättömiä vetovoimatoimenpiteitä. Tilinpäätösennusteeseen sisältyy rahoitusosuuksia 0,3 milj. euroa muodostuen Soukkapuiston skeittipuiston, Ranta-Tampellan kunnallistekniikan ja Tampereen henkilöratapiha -hankkeen rahoitusosuuksista.

Tampere Junior

Toimintakatteen toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	-510	-573	-924	-924	0

Tampere Junior kehitysohjelman ohjelmakauden viimeisessä vaiheessa on aloitettu uuden lapsiperhedatan analysointi. Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön, Nuoret SIB -vaikuttavuushankkeen ja kesän puistoruokailun osalta tavoitteet ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Nuoret SIB -hankkeessa oli mukana 70 nuorta ja sopimusta laajennettiin

koskemaan yhtä uutta ikäluokkaa. Puistoruokailussa jaettiin viidessä toimipaikassa yhteensä 11 800 ateriala. Nuorisopassi -sovelluksen käyttömahdollisuus oli kaikilla tamperelaisilla 7.-9. -luokkalaisilla, joista sovellusta käytti 58 %. Kehitysohjelman kokonaisarviointi ja jatkuvuuden varmistaminen vuodelle 2024 on käynnistetty.

Tammi-elokuun osalta toimintakatteen toteuma on 0,1 milj. euroa ajankohdan budjettia parempi. Kehitysohjelman tavoitteiden ja talouden ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisena.

Elämystalouden kehitysohjelma

Toimintakatteen toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-783	-1 036	-1 290	-1 290	0

Elämystalouden kehitysohjelma on uusi valtuustokauden 2021-2025 strateginen kehittämiskokonaisuus, jonka omistajuus on vetovoima ja edunvalvonta palveluryhmässä. Elämystalouden kehitysohjelman visiona on, että Tampere tunnetaan kansainvälisen tason luovien alojen ja elämysteollisuuden keskittymänä. Ohjelman painopisteinä on

osaamisen kehittämisestä osaamiskeskittymäksi, muuttuvasta ympäristöstä uutta liiketoimintaa sekä tapahtumista ja elämyksistä kaupungin vetovoimaa. Painopisteitä toteutetaan konkreettisesti kahdentoista eri työpaketin kautta.

Elämystalouden kehitysohjelma tammi-elokuun toteutunut toimintakate on 61 000 euroa suunniteltua parempi. Ero

aiheutuu siitä, että osa kehitysohjelman asiantuntijapalveluista ja AV-alan tuotantokannustin -avustuksista realisoituvat vasta loppuvuoden kuluessa. Vuositasolla toimintakatteen ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisesti.

Älykaupunki kaupunkilaisille

Toimintakatteen toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-783	-1 036	-1 290	-1 290	0

Älykaupunki kaupunkilaisille on yksi valtuustokauden kolmesta uudesta kehitysohjelmasta. Kaupunkia laajasti koskevalla kehitystyöllä toimeenpannaan Ihmisten Tampere, mahdollisuuksien kaupunki -pormestariohjelman sekä Tampereen strategian linjauksia digitaalisen murroksen toteuttamisen osalta. Tampere haluaa olla rohkeasti uudistu-

va kaupunki, tulevaisuuden edelläkävijä, jossa hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia palvelujen kehittämisessä, perustetaan toiminta tietoon sekä vahvistetaan määrätietoisesti ennakointia ihmislähtöisen kaupungin päätöksenteossa ja johtamisessa. Kaupunginhallitus hyväksyi kehitysohjelman tavoitteet 28.3.2022.

Käyttötalouden toteuma on tammielokuun osalta 0,1 milj. euroa kauden muutettua talousarviota pienempi. Olemassa olevat sopimukset, hankinnat ja sitoumukset huomioiden kehitysohjelma tulee toteutumaan vuositason budjetin mukaisesti.

Hiilineutraaleja tekoja

Toimintakatteen toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8/ 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Yhdyskuntalautakunta	-146	-192	-500	-500	0

Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma edistää Tampereen asukkaiden ja yritysten oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia ja ilmastokestävää yhteiskuntaa.

Kehitysohjelman yhtenä tavoitteena on lisätä asukkaiden tietoisuutta, kiinnostusta, osaamista ja motivaatiota kestävästä elämäntavoista. Ohjelma pyrkii edistämään kiertotaloutta ja lisäämään yritysten kiinnostusta ja mahdollisuuksia tehdä hiilineutraaleja tekoja. Ohjelma pyrkii myös ohjaamaan kaupungin ilmasto- ja ympäristötyötä sekä edistämään työn tunnettuutta Suomessa ja kansainvälisesti.

Ohjelma käynnistyi vuonna 2022, jolloin muun muassa nimettiin ohjausryhmä ja käynnistettiin sidosryhmäyhteistyö sekä asukastyö kulutus- ja liikkumistottumusten muuttamisessa kestävään suun-

taan. Kaupungin kiertotalousohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja Tampere valittiin sadan ilmasto- ja ympäristöneutraaliin tavoittelevan eurooppalaisen edelläkävijäkaupungin joukkoon.

Kuluvana vuonna on muun muassa laadittu kaupungin ilmastonmuutoksen sopeutumisen haavoittuvuusanalyysi. Kehitysohjelman kohdekaupunginosissa toteutetaan kuluttamisen ja liikkumisen muutokseen kannustavaa viestintää, tapahtumia ja yhteiskehittämistä yhdessä palvelualueiden ja joidenkin kaupungin yhtiöiden kanssa. Asukastyön pohjaksi on toteutettu haastattelututkimusta ja dataa yhdistävä selvitys kohdealueiden kestävä arjen mahdollisuuksista. Kiertotaloussuunnitelmaa ja sen toimenpiteitä toteutetaan kaupungin omassa toiminnassa ja kiertotalouden advisory board

on aloittanut toimintansa. Ilmastokumppanuustoimintaa laajennetaan ja kehitetään seudullisesti. Hiilineutraali Tampere 2030 - tiekartan ja LUMO-ohjelman toimenpiteitä toteutetaan eri puolilla organisaatiota sekä tuotetaan tietoa kustannus- ja päästövaikutuksista. LUMO-ohjelman seurantaindikaattoreita jatkokehitetään, valmistaudutaan tiekartan laajempaan päivitykseen vuonna 2024 sekä lisätään ilmastobudjetoinnin vaikuttavuutta.

Kehitysohjelman talous on toteutunut vuosisuunnitelmaan nähden maltillisesti, sillä ympäristö- ja ilmastopolitiikan ja kestävyden hankkeet eivät ajoitu vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Tilikauden toimintakatteen ennustetaan toteutuvan vuosisuunnitelman mukaisesti.

KONSERNIHALLINTO

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
ICT-kehittäminen					
Toimintatulot	200	592	128	98	-30
Toimintamenot	-3 710	-7 250	-4 200	-4 170	30
Toimintakate	-3 510	-6 657	-4 072	-4 072	0
Bruttoinvestoinnit	-1 769	-4 258	-9 304	-8 004	1 300
Rahoitusosuudet	18	163	176	176	0
Toimintakate + nettoinvestoinnit	-5 261	-10 753	-13 200	-11 900	1 300
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0
Tarkastuslautakunta					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-246	-411	-403	-403	0
Toimintakate	-246	-411	-403	-403	0
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatulot	0	554	450	450	0
Toimintamenot	-894	-882	-1 082	-1 073	9
Toimintakate	-486	-328	-632	-632	9
Konsernihallinto					
Toimintatulot	11 605	28 018	17 856	17 760	-96
Toimintamenot	-27 254	-51 257	-46 339	-45 027	1 312
Toimintakate	-15 649	-23 240	-28 483	-27 267	1 216
Nettoinvestoinnit	-87	-3	-100	-86	14

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

ICT-kehittäminen

Tietohallintoyksikön tehtävä on kehittää kaupungilla ICT-toimintaympäristöä. Vuodelle 2023 kehittämiseen on varattu yhteensä 8,8 milj. euroa, josta investointeihin 5,2 milj. euroa. Lisäksi valtuuston päätöksellä helmikuussa siirrettiin 4,4 milj. euroa vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä rahaa.

Tietohallinnon ICT-kehittämisen toimintakate ja nettoinvestoinnit yhteensä

ovat toteutuneet elokuun loppuun mennessä 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, koska projektit eivät ole käynnistyneet suunnitellussa aikataulussa ja projektien ostot painottuvat loppuvuoteen. Edelliseen vuoteen nähden ICT-kehittämisen kustannukset ovat 0,8 milj. euroa pienemmät. Sote-salkun kehittämisen toteuma elokuun loppuun 2022 oli 1,0 milj. euroa, joten muun kehittämisen kustannukset ovat kasvaneet 0,2 milj. euroa edellisvuodesta.

ICT-kehittämisen tilinpäätösennuste alittaa 1,3 milj. eurolla muutetun talous-

arvion. Ennustetta päivitetään tulevana kuukausina, kun projektien suunnitelmat päivittyvät.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toimintakateen tilinpäätösennuste on talousarvion mukainen -0,4 milj. euroa.

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan toimintakateen tilinpäätösennuste on talousarvion mukainen noin -0,6 milj. euroa.

Konsernihallinto

Konsernihallinnon (pl. ICT-kehittäminen, Tarkastuslautakunta, Keskusvaalilautakunta) toimintakate oli tammi-lokuussa -15,6 milj. euroa, mikä oli 3,18 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi monista eri syistä johtuen.

Konsernihallinnon toimintakateen tilinpäätösennuste on 1,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa korkeampi johtuen pääosin henkilöstömenojen, jatkuvien palvelujen, koulutus- ja kehittämisen säästyvistä kustannuksista sekä arvioidusta rahoitusosuuden palautuksesta.

Konsernihallintoon on budjetoitu vuodelle 2023 investointina uuden kaupunginarkiston ensikertaisen kalustamisen hankinta 0,1 milj. euroa. Investointi on valmistunut ja toteuma on 0,087 milj. euroa.

YHTEISET ERÄT

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Toimintatulot	1 066	4 679	961	738	-223
Toimintamenot	-77 898	-132 240	-116 473	-115 879	594
Toimintakate	-76 832	-127 561	-115 512	-115 141	371

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

Yhteisten erien toimintakate toteutui tammi-elokuussa 1,5 milj. euroa suunniteltua parempana. Yhteisiin eriin tehtiin 12.6.2023 talousarviomuutos koskien vuodelle 2023 kirjautuvia sote- ja pelastustoimen 31.12.2022 tai aiemmin aiheutuneita Tampereen kaupungille kuuluvia tuloja ja menoja. Talousarvioon lisättiin 0,08 milj. tuloja ja 3,15 milj.

menoja, jolloin toimintakate heikkeni 3,08 milj. euroa.

Toimintatuotot ovat toteutuneet 0,4 milj. euroa suunniteltua suurempina ja toimintamenot 1,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Toimintatuotoissa sote- ja pela-erien osuus ylityksestä on 0,5 milj. euroa, joten muut tuotot ovat toteutuneet suunniteltua pienempinä. Toimintamenoissa suurin alitus on suurtapahtumien menoissa, mutta nii-

den odotetaan toteutuvan suunnitellun suuruisina.

Yhteisten erien toimintakatteen tilinpäätösennuste on 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Ennustetta on parannettu 0,2 milj. euroa verotuskustannusten toteutuessa arvioitua pienempinä ja 0,2 milj. euroa osallistuvan budjetoinnin kustannusten jäädessä toteutumatta.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Bruttoinvestoinnit	-227	-517	-4 400	-1 900	2 500
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	3 567	0	0	0

Konsernihallinnon yhteisten erien investoinnit ovat pääasiassa sijoituksia konserniyhtiöihin. Investointien ennustetaan toteutuvan 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiön 2,5 milj. euron sijoitus ei toteudu vuonna 2023 ja se on päivitetty tilinpäätösennusteeseen. Vuoden 2023 talousarvion osakkeiden ja osuuksien investointeihin lisätään lokakuun kaupunginvaltuuston

kokouksessa KOy Tampereen Monitoimiareenan pääomajärjestelyiden takia lainakonvertointien yhteismäärää vastaava summa (kv 18.9.2023 § 135). Lainakonvertointeja ei ole huomioitu elokuun tilinpäätösennusteessa.

Vuoden 2023 ennuste sisältää sijoituksen Suomi-rata Oy:ön (0,3 milj. euroa) sekä 1,6 milj. euron varaus osakkeisiin ja osuuksiin. Investointeja on toteutunut 0,227 milj. euroa. Suomi-rata Oy:ön si-

joituksia on toteutunut 0,147 milj. euroa ja 1,6 milj. euron varauksesta on sidottu sekä toteutunut 0,08 milj. euroa Tampereen Vesi Oy:n SVOP-sijoitukseen (Kaupunginvaltuusto 30.1.2023 § 9).

Luovutustulojen tilinpäätösennusteeseen on päivitetty 0,5 milj. euron Finnparkin sijoitetun vapaan pääoman palautuksesta luopuminen (Kaupunginvaltuuston konsernijaosto 18.4.2023 § 31).

TASEYKSIKÖT

Liikelaitokset

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

Liikelyijäämä, 1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Tampereen Vesi	16 676	28 802	28 773	26 742	-2 031
Tampereen Kaupunkiliikenne	502	71	0	472	472
Yhteensä	17 178	28 873	28 773	27 214	-1 559

Investoinnit, 1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Tampereen Vesi					
Nettoinvestoinnit	-12 247	-15 877	-24 520	-24 520	0
Tampereen Kaupunkiliikenne					
Nettoinvestoinnit	-270	-36	-330	-330	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1	4	20	5	-15
Liikelaitokset yhteensä					
Nettoinvestoinnit	-12 517	-15 913	-24 850	-24 850	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1	4	20	5	-15

Kaupungin liikelaitosten Tampereen Veden ja Tampereen Kaupunkiliikenteen (TKL) yhteenlaskettu tammi-elokuun toteutunut liikeylijäämä oli 17,2 milj. euroa. Yhteenlaskettu liikeylijäämäennuste 27,2 milj. euroa on 1,6 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi, sillä Tampereen Vesi ennustaa liikeylijäämän jäävän suunnitellusta 2,0 milj. euroa. Toisaalta

TKL ennustaa 0,5 milj. euroa parempaa liikeylijäämää. Liikelaitosten investoinnit ovat elokuun loppuun mennessä toteutuneet 12,5 milj. euronä. Tarkempi liikelaitoskohtainen talouden analyysi on esitetty kummankin liikelaitoksen tekstin yhteydessä.

Tampereen Vesi

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Liikelylijäämä	16 676	28 802	28 773	26 742	-2 031
Nettoinvestoinnit	-12 247	-15 877	-24 520	-24 520	0

Tampereen Veden liikevaihto tammi-elokuussa on toteutunut 47,2 milj. eurolla. Toteuma on 1,0 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Merkittävin tekijä tähän on liittymismaksujen suunniteltua alhaisempi kertymä. Liikevaihdosta 17,9 milj. euroa on vedenmyyntituloja ja 28,2 milj. euroa jätevesimaksutuloja, näihin sisältyy liittymismaksutulot. Liikevaihto työlasikutuksesta on 1,0 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna ajanjakson liikevaihto on 2,0 milj. euroa enemmän, johtuen vuoden alussa tehdyistä vesi- ja jätevesitaksan korotuksista. Liittymismaksukertymän ennustetaan jäävän suunnitellusta myönnettyjen rakennuslupien ja aloitettujen rakennushankkeiden volyymin laskun myötä ja liikevaihdon ennustetaan tämän myötä toteutuvan 1,0 milj. euroa suunniteltua pienempänä, 72,6 milj. eurolla, vuoden loppuun mennessä.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ovat toteutuneet 5,6 milj. eurolla. Toteuma on 1,0 milj. euroa suunniteltua vähemmän ja 1,1 milj. edellisvuotta enemmän. Tuotantolaitosten osalta lämmityksen kustannukset ovat ylittäneet suunnitellun ja ennustetta on tältä osin nostettu ja sähkön ostojen osalta puolestaan laskettu. Jätevedenpuhdistuskemikaalien ostojen osalta ennustetta on laskettu. Rakennusmateriaalien ostot ovat jääneet suunnitellusta, mutta toteuman oletetaan kirivän kiinni loppuvuodesta ja tilinpäätösennuste pidetään toistaiseksi ennallaan. Aineiden ja tarvikkeiden ostojen tilinpäätösennuste on 9,7 milj. euroa.

Palvelujen ostot ovat toteutuneet 7,4 milj. eurolla, 1,6 milj. euroa edellisvuotta suurempina ja lähes suunnitellun suuruisina. Koneiden ja kaluston suunnitellut kunnossapitokulut ovat ylittyneet sekä vedentuotannon että jätevedenpuhdistuksen osalta, samoin maansiirto- ja työkonepalveluiden ostojen kulut ovat ylittyneet verkostorakentamisen osalta. Näiden osalta tilinpäätösennustetta on nostettu. Yhtiöittämissä kustannukset on otettu huomioon ennusteessa päätöksenteon ja valmistelun edetessä. Liikelaitokselle kohdistuvien kustannusten arvio on 0,5 milj. euroa. Palvelujen ostojen tilinpäätösennuste on 11,4 milj. euroa.

Henkilöstökulut elokuun loppuun mennessä ovat toteutuneet 6,7 milj. eurolla, ylittäen suunnitellun 0,5 milj. eurolla. Osa henkilöstökuluihin vaikuttavista eristä on jäänyt suunnitelmasta pois. Tämän osalta ennustetta on muutettu jo aikaisemmin. Muutoksella ei ole kuitenkaan ollut vaikutusta palkallisiin henkilötyövuosiin.

Poistot ovat toteutuneet 10,0 milj. eurolla, ollen 0,2 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Vuoden loppuun mennessä poistojen arvioidaan kuitenkin toteutuvan suunnitellun suuruisina. Liiketoiminnan muiden kulujen osalta suunnitelma on ylittynyt 0,4 milj. eurolla. Tämä johtuu pääosin vuokratuista varavoimakoneista, joita ei ollut mukana suunnitelmassa, tämän takia tilinpäätösennustetta on muutettu vielä kone- ja kalustovuokrien

osalta. Liikelylijäämä ennuste tulee jäämään suunnitellusta 2,0 milj. euroa, ollen 26,7 milj. euroa.

Investoinnit ovat toteutuneet tammi-elokuussa yhteensä 12,3 milj. eurolla. Verkoston investoinnit ovat toteutuneet 11,1 milj. eurolla. Vuodelle 2023 miljoona euroa ylittäviä hankkeita verkostorakentamisessa on kaksi, kumpikin etenee suunnitellusti. Rautaharkon pääviemärin rakentamisen budjetti vuodelle 2023 on 2,2 milj. euroa ja tästä on käytetty 1,4 milj. euroa. Peltolampi - Sääksjärvi välin vesihuoltolinjan rakentamisen budjetti vuodelle 2023 on 1,8 milj. euroa ja siitä on käytetty 1,7 milj. euroa. Muista isomista kohteista muun muassa Ojalan jätevedenpumppaamon työt jatkuvat suunnitellusti. Tähän on käytetty 0,3 milj. euroa ja budjetti vuodelle 2023 on 0,7 milj. euroa. Kaupin runkolinjan rakentaminen välillä Solkimäenraitti - Rusko etenee myös suunnitellusti, budjetti 0,7 milj. euroa.

Laitosrakentamisen toteuma on 1,2 milj. euroa. Yli miljoonan investointeja laitosrakentamisessa on kaksi. Ruskon kattorakenteiden perusparannus etenee ja valmistuu tämän vuoden puolella. Kilpailutuksen myötä toteutuksen kustannusarvio on laskenut ja ennuste on 1,4 milj. euroa. Kaupin vedenpuhdistuslaitoksen varavoimakoneen hankinta on viivästynyt. Todennäköinen toimitusajankohta siirtyy ensi vuodelle ja hankkeen ennuste tälle vuodelle on 0,1 milj. euroa.

Laitosrakentamisen jäädessä ennusteesta edistetään verkostorakentamisen puolella hankkeita esimerkiksi Hiedanrannan alueella. Tilinpäätösennuste investointien osalta on suunnitelman mukainen 24,5 milj. euroa.

Tampereen Vedellä on kolme vuodelle 2023 asetettua tuottavuuden parantamiseen tähtäävää toimenpidekokonaisuutta: analytiikkapalvelujen hyödyntäminen jätevesiverkostossa, energiatehokkuuden parantaminen ja asiakaspalvelun kehittäminen sähköisiä palveluja hyödyntämällä. Toimenpiteet ovat edenneet pääosin suunnitellusti ja niiden arvioidaan toteutuvan loppuvuoden edetessä.

Analytiikkapalvelujen hyödyntämisessä keskeinen tavoite on tutkimus- ja saneeraustoimenpiteiden vaikuttavuuden kasvattaminen vuotovesimoduulin avulla. Jäteveden erilaisten komponenttien erottelulla pyritään tunnistamaan alueelliset erityispiirteet eli vuotavuuden lähde. Analytiikan hyödyntäminen tehostaa myös häiriötilanteiden havaitsemista jätevedenpumppaamoiden toiminnassa.

Vuotovesimoduuli on otettu käyttöön ja käyttöä laajennetaan. Vuotovesimoduulin avulla on löydetty tähän mennessä muutamia vuotopaikkoja. Tavoite on osa vuotovesien vähentämistä jätevesiverkostossa. Moduulin hyödyntäminen saneeraustoimenpiteiden suunnittelussa muiden tutkimustietojen kanssa on alkanut. Tietoa kerätään lisää, jotta saneeraukset saadaan kohdistumaan vuotaville alueille.

Energiatehokkuuden parantaminen sisältää kolme toimenpidettä, joista Ruskon ja Kaupinojan vedentuotantolaitosten yhtäaikaisen käytön optimointiin liittyvä mallinnus on valmistunut suunnitellusti. Toisena toimenpiteenä on käynnistynyt pilottihanke, jossa kehitetään mallinnukseen pohjautuvaa vedentuotannon ja -jakelun reaaliaikaista toiminnan ohjausta käyttökustannusten optimoimiseksi. Mainituissa toimenpiteissä optimoinnin painopiste on ollut kannattavuuden parantamisessa, vesihuollon toimintavarmuus huomioiden. Kolmantena toimenpiteenä otetaan

mahdollisuuksien mukaan käyttöön verkosto- ja laitosinvestointihankkeiden elinkaarenaikaiset kannattavuustarkastelut hankinta- ja käyttökustannusten sekä energiankäytön ja ympäristövaikutusten optimoimiseksi. Toimenpide etenee pääosin suunnitellusti ja kannattavuustarkasteluja on tehty esimerkkikohteissa.

Sähköisten palvelujen hyödyntäminen asiakaspalvelussa on edennyt pääosin suunnitellusti. Sähköinen allekirjoitus on otettu käyttöön, jonka myötä siirryttiin sopimusten postittamisesta ja vastauskuorista sähköiseen allekirjoittamiseen. Myös toimenpiteenä ollut sopimusten sähköinen arkistointi on otettu käyttöön. Toimenpiteeksi asetettiin lisäksi, että vesimittarilukemien toimittamisessa käytössä olevien järjestelmien tehostamiseen ja asiakasviestintään tehdään suunnitelma. Käytettävissä olevien mittareiden tiedonsiirrosta on käynnissä tutkimus, josta saadaan pohjatietoa suunnitelman laadintaan. Lisäksi on käynnissä pilottihankkeita, joissa testataan erilaisia etäluettavia vesimittarityyppejä.

LIIKELAITOKSET

Nro	Talousarviotavoite 2023	Mittari	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
1	Sairauspoissaolo-%: tavoite on alle 4,5 % ja vakavien tapaturmien määrä laskee	Sairauspoissaolojen ja 3 pv tai enemmän työkyvyttömyyttä aiheuttaneiden tapaturmien määrän kehitys aiempaan verrattuna.	Sairauspoissaolojen toteumaprosentti oli 5,35% (1-7/2023), jonka mukaan raportointikaudella ei päästy asetettuun tavoitteeseen. Sairauspoissaolot on saatu merkittävästi vähenemään alkuvuodesta, jolloin oli useita pitkiä sairaus- ja tapaturmapoissaoloja. Tapaturmiin liittyvät poissaolot jatkuivat vuodelta 2022. Alkuvuodesta oli myös vapaa-ajan tapaturmiin liittyen pidempiä poissaoloja. Toimenpiteinä on ollut kevennettyjä ja korvaavia työtehtäviä sekä kokonaan toisiin tehtäviin siirtymisiä. Loppuvuonna jatketaan aktiivista poissaolojen seuranta ja työhön palaamisen tukemista, mutta toimenpiteistä huolimatta tavoite arvioidaan jäävän saavuttamatta. Vakavia tapaturmia ei tapahtunut raportointivälillä. Tavoite toteutumassa. Muita tapaturmia on raportointiajanjaksolla tapahtunut seuraavasti: työtapaturmia 10 kpl ja työmatkatapaturmia 2 kpl. Vaaratilanneilmoituksia ei ole ollut. Vuoden 2022 vastaavalla ajanjaksolla oli työtapaturmia 3 kpl ja työmatkatapaturmia 0kpl. Vaaratilanneilmoituksia oli 1kpl.	+/-
2	Vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla	Häiriötilanteiden määrän kehitys/verkon pituus. Häiriömäärän tulee laskea suhteessa verkoston pituuteen.	2023 1-8 (31.8.):22 kpl/ 868.094 km=0,025%; (2022 1-8 :14kpl/826.791km =0,017%) Alkuvuonna 2023 häiriömäärä on ollut suurempi suhteessa verkoston pituuteen. Suhdeluvun arvioidaan kääntyvän tavoitteen suuntaiseksi loppuvuoteen mennessä palvelu- ja vuosisuunnitelmassa kuvattujen toimenpiteiden edetessä.	+
3	Vesijohtoverkoston pitkän tähtäimen toimintavarmuudesta huolehditaan	Verkoston keskimääräinen uusiutumisaika on alle 95 v.	Verkoston suunnitellut saneeraustyöt käynnissä. Suunniteltujen saneerausten mukaisesti tavoitteen oletetaan täyttyvän, mutta kokonaisuutena voidaan raportoida vasta vuoden päättyessä.	+
4	Asiakaspalvelussa ja toiminnassa hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja	Toimenpiteet ja toteutustilanne	Toimenpiteistä osa on valmistunut ja osa etenee suunnitellusti. Suunniteltuja toimenpiteitä jatketaan tavoitteen saavuttamiseksi. Asiakaspalvelun sähköistäminen on tehty, lomakkeet ja sopimukset arkistoituvat Vismaan. Sähköinen allekirjoitus on käytössä ja e-lomakkeet netissä. Asiakaspalvelussa on käytössä tiketointi asiakasyhteydenotoissa. Verkostojen aluemittojärjestelmän pilotointi on käynnissä Hervannassa. Etäluettavien vesimittarien datan hyödyntämishanke on aloitettu.	+
5	Asiakastytyväisyys on noussut verrattuna edellisen asiakastytyväisyystutkimuksen mittaukseen	Asiakastytyväisyys nousut verrattuna edelliseen Innolinkin vuonna 2021 suorittamaan tutkimukseen. (Innolink parittomina vuosina)	Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin keväällä 2023. Kokonaisarvosana asteikolla 1-5 oli kyselyn pohjalta 4,2, mikä oli edellistä vuoden 2021 kyselyä parempi (4,1). Tavoite toteutunut.	+

Tampereen Kaupunkiliikenne

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023	TP Enn 23 / Muutettu TA 23
Liikelylijäämä	502	71	0	472	472
Nettoinvestoinnit	-270	-36	-330	-330	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1	4	20	5	-15

Kahden ensimmäisen vuosikolmanneksen jälkeen taloudellinen tulos on selvästi budjetoidun yläpuolella. Liikevaihtoa on kertynyt runsas miljoona euroa suunniteltua enemmän. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat lisänneet mainostulojen ohella autojen vahinkovakuutus- ja muiden korvausten kasvu. Vastaavasti ovat kohonneet erityisesti vanhenevan kaluston korjaus- ja huoltopalveluiden kustannukset. Henkilöstökuluja on nostanut lisääntyneen suoritteiden ohella palkkojen korotukset. Toisaalta vähentyneet sairauspoissaolot ovat helpottaneet kokonaiskustannusten nousua. Loppuvuoden osalta tulevat palkankorotuskaisut kuitenkin lisäämään henkilöstökustannuksia.

Edellisvuonna kohonneet polttoaineiden hinnat olivat alkuvuodesta hienoisessa

laskussa. Kesän lopulla tilanne on kuitenkin kääntynyt ja maailmanmarkkinahinnoissa on selvää nousupainetta. Tämä saattaa johtaa loppuvuodesta kohoaviin polttoainekustannuksiin ja tuloksen heikkenemiseen.

Elokuun jälkeen liiketoiminnan tulokseksi muodostuu 0,5 miljoonaa euroa, mikä ylittää vuosisuunnitelman vajaalla 0,7 miljoonalla eurolla. Kustannusten kasvun myötä tilikauden kokonaistuloksen, ennen mahdollista tuotantoso-pimuksen mukaista kustannusneutralisoivaa korjausta, ennustetaan päätyvän vajaaseen 0,5 miljoonaan euroon.

Vuodelle 2022 varattu 0,5 miljoonan euron suuruinen investointimääräraha kaluston korvausinvestointeihin jäi lähes kokonaan käyttämättä. Nämä investoinnit ovat aktualisoituneet vuoden 2023 ai-

kana, hankintojen kohdistuttua kaluston riittävyttä turvaamaan hankittuihin, kah-teentoista peruskorjattuun linja-autoon.

Vuoden 2023 aikana ollaan käyttöönottamassa myös uusi suunnittelujärjestelmä, jonka kertaluontoiset aineettomien hyödykkeiden investoinnit ovat 0,06 miljoonaa euroa. Tästä investoinnista on ensimmäiset, yhteensä 40 % suuruiset, erät maksettu.

Investoinneissa tullaan lähivuosina tekemään laajamittaisempia ratkaisuja uusiutuviin käyttövoimiin ja EU-direktiivin mukaisiin säädöksiin nojautuen. Viime vuosina tekemättä jääneet linja-autokalustoon kohdistuvat uusininvestoinnit tulevat laajemmassa mittakaavassa ajankoh-taisiksi vuosina 2024–2026. Kilpailutus ensimmäisistä uusista sähköbusseista vuodelle 2024 on käynnissä.

LIIKELAITOKSET

Nro	Talousarviotavoite 2023	Mittari	Tavoitteen eteneminen	Toteuma
1	Psykososiaalisten kuormitus-tekijöiden selvitysten mukaiset toiminnot tähdäten sairauspoissaolojen laskuun	Terveysten selvitysten mukaisten suositusten toteuttaminen ja sairauspoissaolojen määrän kehitys	Yhteistyössä Pirten kanssa on toteutettu organisaation eri osa-alueita koskevat selvitykset, joista viimeinen valmistui loppukesästä 2023. Selvitysten tuloksia on hyödynnetty mm. kehitys- ja työkykykeskusteluissa. Sairauspoissaolojen määrä on laskenut tammi-elokuussa edellisvuoden tasolta 24,69 tasolle 17,92.	+
2	Puhtaan energian käyttövaatimukset huomioiva TKL:n varikkotoimintojen suunnittelu- ja toteutusratkaisu on edennyt yhteistyössä kaupunkikonsernin eri toimijoiden kanssa päätöksentekovaiheesta toteutusvaiheeseen siten, että edellytykset laajamittaiseen sähköiseen operointiin on mahdollista 2024.	Toimenpiteet ja toteutustilanne	Varikkotoimintoja koskeva tarveselvitys valmistui keväällä 2023. TKL:n johtokunta edellytti toukuussa olleessa asian tarveselvityksen ottamista osaksi myöhemmin valmistuvaa yhtiöittämisselvitystä ja tarkastelua perustettavan yhtiön kyvystä selviytyä erilaisista investointiratkaisuista. Asiaa ei näin saatettu tässä vaiheessa kaupunginhallituksen käsittelyyn. Elokuussa 2023 TKL:n johtokunta päätti käynnistää sähköbussien kilpailutuksen tavoitteena sähköisen operoinnin aloittaminen vuonna 2024. Tarjousten jättämisen määräaika päättyi syyskuussa, minkä jälkeen johtokunta tekee päätöksen hankintaprosessin seuraavasta vaiheesta.	+/-
3	Liikelaitos toimii allianssimallin mukaisesti siten, että yhteistyössä korostuu oman tuotannon toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu, asiakastyytyväisyys sekä kokonaistaloudellisuus.	Asiakastyytyväisyyden kehittyminen ja allianssimallin kautta saavutetut taloudelliset hyödyt (euromääräinen arvio koko kaupungin tasolla)	Yhteistyötä tilaajaorganisaation (Nysse) kanssa syvennetään ja kehitetään jatkuvasti mm. johtoryhmän ja operatiivisten ryhmien yhteistyötä lisäämällä. Yhteistyössä on laadittu tehokkuuteen ja taloudellisuuteen tähtäävä kannustepalkkiojärjestelmä, sekä valmisteltu Nysse suunnittelujärjestelmään kytkeytyvän TKL:n uuden työvuorosuunnittelua tehostavan ohjelmiston käyttöön ottoa. Allianssimallisella yhteistyöllä on niinkään valmisteltu TKL:n varikkoratkaisun tarveselvitystyötä huomioiden jo tulevaisuuden liikennesuunnitelmat ja oman tuotannon osuus joukkoliikenteen tuottajana. Myös sähköisen nivelbussiliikenteen aloittamisen osalta on yhteistyössä selvitetty liikennöinnin edellytyksiä ja vaateita.	+

LIITE 1 RAITIOTIE-KEHITYSOHJELMA JA TAMPEREEN RAITIOTIE OY

Raitiotiejärjestelmän toteuttaminen on osa valtion ja kehyskuntien kanssa tehtyjä sopimuksia kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmästä. Viimeisin Tampereen kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus 2020–2023 on hyväksytty valtuustossa 17.8.2020 ja Valtioneuvosto hyväksyi sopimuksen 8.10.2020. Uusi pormestariohjelma vuosille 2021–2025 on hyväksytty valtuustossa 23.8.2021. Pormestariohjelmaan on kirjattu, että valtuustokaudella 2021–2025 tehdään päätökset raitiotien rakentamisesta Koilliskeskukseen ja Härmälään. Lisäksi uuteen pormestariohjelmaan on kirjattu, että Lentävänniemen raitiotieyhteys rakennetaan Näsisaaren kautta, kun lupa-prosessit valmistuvat.

Raitiotiehanke muodostuu useista kaupungin ja Tampereen Raitiotie Oy:n rinnakkaisista hankinta- ja kehitysohjelmista. Raitiotien toteutusosien 1 ja 2 infrastruktuurin eli radan, pysäkkien ja varikon rakentaa Raitiotieallianssi. Raitiotieallianssin tilaajaosapuolia ovat Tampereen Raitiotie Oy ja Tampereen kaupunki ja palveluntuottajaosapuolia NRC Group Finland Oy, YIT Suomi Oy, Sweco Finland Oy ja AFRY Finland Oy. Raitioradan rakentamiseen sisältyy katujen, viheralueiden ja kunnallistekniikan muutoksia, joiden rakennuttajana toimii Tampereen kaupunki. Raitiotieallianssin toteutussisältöön kuuluu myös kaupungin rinnakkaisia hankkeita, joiden rakentaminen on kustannustehokasta toteuttaa raitiotien rakentamisen yhteydessä. Raitiovaunut Tampereelle toimittaa Skoda Transtech Oy, joka toimii myös raitiovaunujen kunnossapitäjänä. Raitiotien toteutusosalle 1 on toimitettu

20 raitiovaunua ja toteutusosalle 2 tilattu 8 raitiovaunua. Raitiotien liikennöinti toteutetaan allianssimallilla, jossa tilaajana on Tampereen kaupunkiseudun joukko-liikenne ja palveluntuottajana VR-Yhtymä Oy. Raitiotiejärjestelmän liikennöinnin ja ylläpidon palveluintegraattorina toimii Tampereen Raitiotie Oy.

Toiminnan kuvaus

Kaupunginvaltuusto päätti 7.11.2016, että kaupunki toteuttaa Tampereen raitiotien toteutussuunnitelman osan 1 Hervanta—Pyynikintori—Tays mukaisen raitiotiehankkeen. Kaupunginvaltuusto päätti 25.11.2019, että raitiotie rakennetaan myös Hatanpään valtatielle osuudelle Hämeenkatu—Tampereen valtatie raitiotien osan 1 yhteydessä. Samalla valtuusto päätti, että raitiolinja Tays keskussairaualta linjataan Hatanpään valtatielle. Raitiotieallianssin rakentaman osan 1 vuonna 2021 valmistuneeseen toimitussisältöön kuuluvat siis raitiolinja 3 Hervanta—Pyynikintori ja linja 1 Tays-Sorin aukio.

Raitiotieallianssin alkuperäiseen hankintaan sisältyi myös toteutusosan 2 Pyynikintori—Lentävänniemi suunnittelu ja mahdollinen rakentaminen. Osan 2 kehitysvaiheen suunnittelun aloittamisesta kaupunginhallitus päätti 18.12.2017. Valtuusto päätti osan 2 rakentamisesta 19.10.2020 ja rakentaminen alkoi marraskuussa 2020.

Raitiotieallianssin urakka on pitkäkestoinen ja monia muutoksia tuova. Raitiotietä rakennetaan keskelle elävää ja toimivaa kaupunkia. Liikennejärjestelyt muuttuvat rakennustöiden edetessä toistuvasti. Rakentamisen aikaisten liikennejärjestelyjen lähtökohtana on,

että kaikille kiinteistöille on pääsy ja että pelastus- ja huoltoliikenne toimii kaikissa tilanteissa. Keskeistä rakentamisen aikaisessa tiedottamisessa ja vuorovai- kutuksessa on, että asianosaiset saavat tiedon muutoksista ennakkoon ja riittävän ajoissa. Raitiotieallianssi tiedottaa kunkin alueen rakennustöistä verkkosivuilleen (www.raiotieallianssi.fi), eri so- me-kanavissa sekä tarvittaessa kohden- netusti suoraan sidosryhmille.

Tampereen kaupunki vastaa raitio- tieradan suunnitteluun ja rakennutta- miseen liittyvästä yleis- ja asemakaa- voituksesta sekä liikennejärjestelmän, joukko-liikennejärjestelmän ja katu- ja viherympäristön suunnittelusta ja suun- nitteluttamisesta, rakennuttamisesta ja päätöksenteosta. Näistä asioista tiedote- taan Tampereen kaupungin omilla verk- kosivuilla (www.tampere.fi).

Kaupunginhallituksen 3.10.2016 pää- töksellä perustettu Raitiotien kehitys- ohjelma koordinoi raitiojärjestelmän to- teuttamista kaupungin vastuulla olevissa asioissa raitiotien suunnittelu-, raken- tamis- ja käyttöönottovaiheissa vuosina 2017–2021. Kehitysohjelma toteutettiin kaupunginhallituksen ohjauksessa ja sen tehtävänä oli sovittaa yhteen raitiotie- hankkeen tilaajatahojen, kaupungin eri palveluyksiköiden ja Tampereen Raitiotie Oy:n intressejä kaupungin kokonaisedun mukaisesti. Raitiotien kehitysohjelmalla tavoiteltiin toimivaa raitiotiejärjestelmää ja onnistunutta raitiotiejärjestelmän to- teuttamisprosessia. Raitiotien kehitys- ohjelma ohjelmakausi päättyi 31.12.2021. Pirkkala, Ylöjärvi ja Kangasala liittyivät Tampereen Raitiotie Oy:n pienosakkain v. 2022 alusta alkaen. Raitiotiejärjestel- män seudullista kehitystyötä jatketaan

Tampereen Raitiotie Oy:n koordinoimana. Tätä varten Raitiotien kehitysohjelman henkilöstö siirtyi Tampereen Raitiotie Oy:n palvelukseen 1.1.2022 alkaen.

Raitiotiejärjestelmän osa 1 on onnistuneesti otettu liikennekäyttöön 9.8.2021. Raitiotien osan 2A Pyynekintori - Santa-lahti rakentaminen alkoi marraskuussa 2020 ja raitiotien osan 2B Santalahti - Lentävänniemi rakennustöiden valmistelut alkoivat joulukuussa 2021.

Tampereen Raitiotie Oy raitiotiejärjestelmän omistajana ja ylläpitäjänä vastaa raitiotien ratainfra, pysäkkien ja varikon suunnitteluttamisesta, rakentamisesta, ylläpidosta ja toimivuudesta sekä raitiovaunukaluston hankinta- ja kunnossapitosopimuksista. Yhtiö vastaa myös raitiotieinvestoinnin rahoituksen järjestämisestä ja osien 1 ja 2 rakentamishankkeen toteuttavan Raitiotieallianssin toteutussuunnitelman mukaisista kustannuksista.

Raitiotiellä on keskeinen osa Tampereen kaupunkiseudun kuntien valtuustoissa 2015 hyväksymän rakennesuunnitelman sisältöä ja kaupunkiseudun MAL-sopimuksen tavoitteiden täyttämistä. Vuosina 2019–2021 laadittiin Tampe-

reen raitiotien seudullinen yleissuunnitelma, johon osallistuivat Tampere, Pirkkala, Kangasala ja Ylöjärvi. Seudullisessa yleissuunnitelmassa määritettiin tulevaisuuden raitiotielinjojen ratavarausten sijainnit ja laajuus kuntien asema- ja liikennejärjestelmän suunnittelun ja kunnallistekniikan suunnittelun tueksi. Seudullisen raitiotien ratavaraukset päätettiin Tampereen valtuustossa lokakuussa 2020 ja Pirkkalan, Kangasalan ja Ylöjärven valtuustoissa marraskuussa 2020. Seudullisen yleissuunnitelman jälkeen laadittiin yhteistyössä asianomaisten kuntien kanssa raitiotien Lielähti-Ylöjärvi tarkentava yleissuunnitelma ja Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelma. Lielähti-Ylöjärvi tarkentava yleissuunnitelma on hyväksytty Tampereen kaupunginhallituksessa 6.2.2023 ja Ylöjärven valtuustossa 13.2.2023. Pirkkala-Linnainmaa hankesuunnitelma on hyväksytty Tampereen ja Pirkkalan valtuustoissa 24.4.2023. Samalla Tampereen ja Pirkkalan valtuustot valtuuttivat Tampereen Raitiotie Oy:n aloittamaan kehitysvaihe, raitiotien toteutussuunnittelu, jonka tulosten perusteella on mahdollista päättää Pirkkala-

Linnainmaa-raiotien rakentamisesta lokakuussa 2024. Pirkkala-Linnainmaa-raiotien uuden infra-allianssin kehitysvaihe on tavoite aloittaa lokakuussa 2023.

Töiden eteneminen ja toiminnan painopisteet vuonna 2023

Rakentaminen

Rakennustyöt toteutusosalla 2B Santalahti-Hiedanranta-Niemenranta-Lentävänniemi etenevät suunnitellusti. Näisaaren painumat ovat edenneet niin, että saareen johtavien siltojen rakentaminen on voitu aloittaa ja raitiotieliikenne Lentävänniemeen on tavoite aloittaa tammi-kuun alussa 2025. Elokuun 2023 lopulla Raitiotieallianssin osan 2 projektiajasta oli käytetty 65 prosenttia ja ratainfra tekninen valmiusaste oli 68 prosenttia.

Raitiotien toteutusosaan 2B sisältyy ratavaihteiden toteuttaminen Hiedanrannan keskusaukiolle, Nottbeckin aukiolle. Nämä vaihteet mahdollistavat raitiotieradan myöhemmän haaroittamisen Lielähten ja Ylöjärven suuntiin.

OSA 1 (HERVANTA-PYYNIKINTORI JA TAYS-SORIN AUKIO)

Ennuste, milj. euroa	Alku- peräinen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteen- sä
Tampereen kaupunki												
Raitiotie-kehitysohjelma, kustannus	-7,5	-1,3	-1,0	-1,5	-1,4	-1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-6,5
Tampereen Raitiotie Oy												
Raitiotien rakentaminen, osa 1 (Allianssivaihe)	-238,8	-63,3	-73,8	-97,4	-19,7	-12,2	-5,9	-3,0	-0,8	-0,2	-0,9	-277,2
- Allianssin kustannukset ja Tilaajan kustannukset	-238,8	-61,7	-65,7	-73,8	-12,8	-7,3	-3,8	-2,6	-0,5	-0,2	-0,4	-228,7
- Sisällön muutokset, järjestelmän tehokkuuden lisääminen		-1,6	-8,1	-23,6	-6,9	-4,9	-2,2	-0,4	-0,3	-0,0	-0,4	-48,5
Vaunuhankinta *)	-61	-10,8	-4,0	-1,8	-27,6	-32,9	-1,1	-3,8				-82,0
Valtiontuki, kehitysvaihe ja osa 1		18,1	20,0	19,5	0,6	5,4						63,6

*) Osan 1 raitiovaunujen määrä on nostettu 19 kappaleeseen

*) Vaunuhankintahintaan tulee lisäksi kolari- ja ilkkvaltaosot, vara- ja vaihto-osat, järjestelmäoptiot ja muutostyöt sekä aktivoitavat konsultoinnit ja palkat

Osa 2 (Pyyrikintori-Lentävänniemi)

Ennuste, milj. euroa	Alku- peräinen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteen- sä
<u>Tampereen kaupunki</u>												
Raitiotie-kehitysohjelma, kustannus	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<u>Tampereen Raitiotie Oy</u>												
Raitiotien rakentaminen, osa 2 (Allianssivaihe)	-92,7	-0,7	-1,1	-4,2	-15,9	-31,5	-29,0	-18,1	-2,3	0,0	0,0	-102,8
- Allianssin kustannukset ja Tilaajan kustannukset	-91,1	-0,7	-1,1	-4,2	-14,0	-28,3	-25,0	-15,4	-2,0			-90,5
- Sisällön muutokset, järjestelmän tehokkuuden lisääminen	-1,6				-1,9	-3,2	-4,0	-2,8	-0,4			-12,2
Infran kunnossapitolaitteet	-0,3						-1,4	-0,6	-1,5			-3,4
Vaunuhankinta *)	-21,3					-6,2	-11,8	-12,5	-6,6	-0,6	-1,1	-38,8
Valtiontuki, kehitysvaihe (KAS2) ja osa 2 (TAS2)	24,9		0,5	1,3	4,0	8,7	8,0	2,4				24,9

*) Vaunuhankintahintaan tulee lisäksi vara- ja vaihto-osat, järjestelmäoptiot ja muutostyöt sekä aktivoitavat konsultoinnit ja palkat

Suunnittelu

Raitiotien toteutusosa 3 Pirkkala–Linnainmaa-raitiotien hankesuunnitelma hyväksyttiin Tampereen ja Pirkkalan valtuustoissa 24.4.2023. Samalla valtuustot valtuuttivat Tampereen Raitiotie Oy:n aloittamaan kehitysvaihe, raitiotien toteutussuunnittelu. Tavoitteeksi valtuustot asettivat, että suunnitteluvaiheen perusteella Pirkkala–Linnainmaa-raitiotien rakentamisesta on mahdollista päättää lokakuussa 2024.

Tampereen Raitiotien Oy käynnisti huhtikuussa hankintailmoituksella Pirkkala–Linnainmaa-raitiotien uuden infra-allianssin tarjouskilpailun. Tarjouskilpailuun saatiin kolmen tarjoajaryhmittymän osallistumishakemukset. Kaikki kolme ehdokasta valittiin tarjouskilpailun ensimmäiseen vaiheeseen, joka kesti kesäkuun puoliväliin asti. Tarjousvaiheeseen 2 valittiin kaksi tarjoajaryhmää. Päätös Pirkkala–Linnainmaa-raitiotien infra-allianssin palveluntuottajista on tavoite tehdä 18.9.2023 ja allianssisopimus alle-

kirjoittaa lokakuun alussa. Uuden infra-allianssin kehitysvaihe on tavoite aloittaa lokakuun 2023 alussa ja sen on tarkoitus päättyä syyskuun 2024 loppuun mennessä.

Lielahdi-Ylöjärvi-raitiotien tarkentava yleissuunnitelma valmistui joulukuussa 2022 ja se hyväksyttiin Tampereen kaupunginhallituksessa 6.2.2023 sekä Ylöjärven kaupunginvaltuustossa 13.2.2023. Ratahaaran raitiotien hankesuunnitelman laadinta arvioidaan ajoittuvan aikaisintaan vuosille 2025–2026. Tampereen kaupungin asemakaavoitusohjelmassa Lielahden keskustan asemakaava on ajoitettu vuonna 2025 valmistuvaksi ja Ryydynpohjan raitiotie ja varikko -asema-kaava vuosina 2026–2027 valmistuvaksi.

Pirkkala-Linnainmaa-raitiotien toteutussuunnitteluvaiheeseen ryhtymiseen on varauduttu päivittämällä Tampereen Raitiotie Oy:n osakassopimusta ja yhtiöjärjestystä. Tampereen Raitiotie Oy:n osakassopimuksen ja yhtiöjärjestyksen muutos on hyväksytty

Tampereen kaupunginhallituksen konsernijaostossa 21.3.2023, Pirkkalan valtuustossa 24.4.2023, Ylöjärven valtuustossa 22.5.2023 ja Kangasalan kaupunginhallituksessa 29.5.2023.

Liikennöinti

Varsinainen liikennöinti ratalinjoilla 1 ja 3 alkoi suunnitellusti 9.8.2021. 10 miljoonan matkustajan raja ylitettiin noin vuosi liikennöinnin aloituksen jälkeen, elokuussa 2022. Matkustajamäärän kehitys on jatkanut kasvu-uralla ja tammielokuun 2023 nousujen määrä oli yli 9,0 miljoonaa. Edellisvuonna vastaavaan aikaan nousuja oli 6,9 miljoonaa. Samalla järjestelmän kokonaisluotettavuus ja asiakastytyväisyys ovat pysyneet hyvällä tasolla. Raitiotien uusin merkkipaalu saavutettiin elokuussa, kun toteutusosa 2A Pyyrikintori–Santalahahti avattiin liikenteelle tavoiteaikataulussa 7.8.2023.

Tampereella on liikennöinyt taideratika vuoden 2021 joulukuun alusta lähtien. Taideratikan kattaukseen kuuluu myös

pop-up-esitykset, joita toteutettiin 1–2 kertaa kuukaudessa huhti-syyskuussa 2022. Esitykset saavat jatkoa vuonna 2023 syyskuun puolivälistä marraskuun loppuun.

Talous

Osan 1 kehitysvaiheen aikana raitiotien osalle 1 määritettiin kokonaiskustannusarvio 238,8 miljoonaa euroa. Tämä koostuu:

- osan 1 kehitysvaiheen kustannuksista 10,5 milj. euroa,
- osan 1 toteutusvaiheen kustannuksista, joita ovat
- allianssin palveluntuottaja sitova tavoitekustannus: 219,02 milj. euroa
- tilaajan hankinnat 4,2 milj. euroa,
- tilaajan riskivaraus 3,2 milj. euroa
- bonuspoolin budjettivaraus 1,875 milj. euroa

Allianssin palveluntuottaja sitova tavoitekustannus on laskettu 8/2016 hintatasossa. Allianssin tavoitekustannukseen vaikuttavat rakennusalan ja rakennusmateriaalien yleiset kustannusmuutokset, jotka ovat allianssisopimuksessa sidottu osaindeksihin. Tavoitekustannukseen tehdään indeksitarkastus neljännesvuosittain, jolloin tavoitekustannus joko laskee tai nousee. Indeksimuutokset eivät sisälly alkuperäiseen kokonaiskustannusarvioon, ne ovat allianssisopimuksessa sovittu tilaajan riskiksi. Indeksikorotukset osan 1 ajalta Q1/2017–Q1/2023 ovat 12,71 milj. euroa.

Raitiotieallianssin bonuspooli on kannustinjärjestelmä, joka määrittelee palveluntuottajille urakasta jaettavan bonuksen tai sanktion määrän. Kannustinjärjestelmän tarkoituksena on ohjata allianssia sitoutumaan yhteisiin tavoitteisiin. Onnistuminen tuottaa palveluntuottajille bonusta ja tilaajalle tavoitteiden mukaista arvoa. Raitiotierakentamisen osan 1 bonuspoolin suuruus on Hatanpään haaran lisäämisen jälkeen 4,15 mil-

joonaa euroa. Budjettivaruksessa on arvioitu, että bonuspoolista toteutuu 50 %. Tämänhetkinen ennuste bonuspoolin toteutumisesta on 9,97 miljoonaa euroa. Bonuspoolia kasvattaa allianssin tavoitekustannuksen alitus.

Lisäksi raitiotieinfran kokonaiskustannusarvioon vaikuttavat alkuvaiheen kustannukset ennen vuoden 2016 rakentamispäätöstä, rakentamisen aikana aktivoitavat kustannukset (mm. korot ja palkat) sekä kalusteosopimuksen mukaiset varikon koneet ja laitteet, pysäkkikatokset sekä järjestelmät.

Tampereen kaupunginvaltuusto on päättänyt 25.11.2019 että raitiorata toteutetaan Hatanpään valtatielle osuudelle Hämeenkatu–Tampereen valtatie raitiotien toteutusosan 1 yhteydessä. Hatanpään valtatie osuudelle on päätetty tilaajan hankinnoille 0,32 milj. euroa, riskivaraukseen 0,24 milj. euroa sekä bonuspoolin budjettivaraukseen 0,20 milj. euroa.

Raitiotien toteuttamisen yhteydessä on päätetty toteuttaa Raitiotieallianssin tavoitekustannusta nostavia raitiotiejärjestelmän sisällönmuutoksia, joiden lähtökohtana on raitiotiejärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden lisääminen sekä kaupunkikuvallisten haittojen ja hallinnollisten riskien minimointi. Osa sisällönmuutoksista on hankkeen kokonaiskustannusta pienentäviä muutoksia. Elokuun 2023 loppuun mennessä näitä hankkeen sisällönmuutoksia on tehty 23,87 milj. eurolla. Osa hankkeen sisällönmuutoksista katetaan tilaajan hankinnoilla, tilaajan riskivaruksella sekä kone- ja laitehankinnoilla, kokonaiskustannusta nostavia hankkeen sisällönmuutoksia on tehty 21,77 miljoonalla eurolla elokuun 2023 loppuun mennessä. Raitiotien toteutusvaiheen osan 1 kokonaiskustannusarvio elokuussa on 277,17 milj. euroa.

Raitiotien osan 1 vaunukaluston hankintahinta on 82,0 milj. euroa. Lisäksi

raitiotiehankeeseen liittyviä muita kustannuseriä ovat Raitiotien kehitysohjelman budjetti vuosille 2017–2021 7,5 milj. euroa (toteuma 6,5 milj. euroa).

Kaupunkiympäristön palvelualue toteuttaa raitiokaduilla rinnakkaishankkeita vuosibudjetin puitteissa, osa niistä teetetään Raitiotieallianssilla. Rinnakkaishankkeet eivät sisälly raitiotien toteutushankkeen kokonaiskustannusarvioon eivätkä ole valtionapukelpoisia. Kaupungin rinnakkaishankkeiden arvioitu osuus osalla 1 Hatanpään haara mukaan lukien on 61,0 milj. euroa, joista on toteutunut elokuun 2023 loppuun mennessä 58,2 milj. euroa.

Valtuusto päätti raitiotien osan 2 Pyynekintori–Lentävänniemi rakentamisesta 19.10.2020. Osan 2 kehitysvaiheen aikana raitiotien osalle 2 määritettiin kokonaiskustannusarvio 93,1 miljoonaa euroa, joka koostuu:

- osan 2 kehitysvaiheen kustannuksista 2,9 milj. euroa,
- osan 2 toteutusvaiheen kustannuksista, joita ovat
- allianssin palveluntuottaja sitova tavoitekustannus: 84,87 milj. euroa
- tilaajan hankinnat 1,0 milj. euroa,
- tilaajan riskivaraus 1,5 milj. euroa
- bonuspoolin budjettivaraus 0,875 milj. euroa
- Tampereen Raitiotie Oy:n muut varaukset 1,879 milj. euroa

Kaupungin Raitiotieallianssilta tilattavien rinnakkaishankkeiden arvioitu määrä osan 2 Pyynekintori–Lentävänniemi rakentamisessa on 29,25 milj. euroa. Toteutunut Raitiotieallianssin osan 2 rinnakkaishankkeiden laskutus heinäkuun 2023 loppuun mennessä oli 23,6 milj. euroa.

Allianssin palveluntuottaja sitova osan 2 tavoitekustannus on laskettu 3–6/2020 hintatasossa. Allianssin tavoitekustannukseen vaikuttavat rakennusalan ja rakennusmateriaalien yleiset kustan-

nusmuutokset, jotka ovat allianssipimuksessa sidottu osaindekseihin. Tavoitekustannukseen tehdään indeksitarkastus neljännesvuosittain, jolloin tavoitekustannus joko laskee tai nousee. Indeksimuutokset eivät sisälly alkuperäiseen kokonaiskustannusarvioon, ne ovat allianssipimuksessa sovittu tilaajan riskiksi. Indeksikorotukset osan 2 ajalta Q4/2020–Q1/2023 ovat 5,16 milj. euroa.

Raitiotierakentamisen osan 2 bonuspoolin suuruus on 1,75 miljoonaa euroa. Budjettivaruudessa on arvioitu, että bonuspoolista toteutuu 50 %.

Lisäksi raitiotieinfran kokonaiskustannusarvioon vaikuttavat rakentamisen aikana aktivoitavat kustannukset (mm. korot ja palkat) sekä tilaajan hankinnat ja pysäkkikatokset. Raitiotien toteutusvaiheen osan 2 kokonaiskustannusarvio elokuussa 2023 on 102,79 milj. euroa.

Raitiotien osalle 2 tilataan kahdeksan raitiovaunua. Vaunukaluston hankintahinta on 38,8 milj. euroa.

Valtio on maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksessa vuosille 2020–2023 sitoutunut osallistumaan Tampereen raitiotien osien 1 ja 2 ja Hatanpään valtatie ratahaaran infrastruktuurin suunnittelu- ja rakentamiskustannuksiin 88,43 milj. eurolla. Samassa sopimuksessa valtio on sitoutunut tukemaan seudullisen yleissuunnitelman valmistelua enintään 30 prosentilla ja enintään 0,46 milj. eurolla.

Seudullisen yleissuunnitelman valtionapu jakaantuu tilaajakunnille niiden kustannusosuuksien mukaisesti. Päätös seudullisen yleissuunnitelman valtionavusta on saatu 31.1.2022. Kangasalan, Pirkkalan, Tampereen ja Ylöjärven maksatukset on saatu kesä-marraskuussa 2022.

Hatanpään valtatie suunnittelun ja rakentamisen valtionapuhakemukset on toimitettu valtionapuviranomaiselle syyskuussa 2020. Hatanpään valtatie suunnittelun valtionapupäätös on saatu

23.4.2021 ja maksatus joulukuussa 2021. Rakentamisen osalta valtionapupäätös on tehty 30.6.2021 ja ensimmäinen maksatus saatu kesäkuussa 2022. Viimeinen maksatushakemus vuoden 2022 kustannuksista on toimitettu valtionapuviranomaiselle huhtikuussa 2023.

Raitiotien osan 2 rakentamisen valtionapuhakemus, valtionapu enintään 24,0 milj. euroa, on toimitettu valtionapuviranomaiselle joulukuussa 2020 ja valtionapuviranomaisen päätös saatu 30.6.2021. Osan 2 rakentamisen ensimmäinen maksatus on saatu kesäkuussa 2022. Maksatushakemus vuoden 2022 kustannuksista on toimitettu valtionapuviranomaiselle huhtikuussa 2023.

RAITIOTIEN OSAN 2 KATUKOHTAINEN RAKENTAMISAIKATAULU

TAMPERE